

A NOSA TERRA

PERIÓDICO GALEGO SEMANAL

ANO XIX • 18 DE XANEIRO • 1996

Nº 709 • 200 PTA

Petrovigo conta co apoio do PP para instalar a gasolinera no porto

Tres anos despois de petar sen éxito na porta do Concello de Vigo para instalar no recheo de Bouzas unha estación de servizo marítima, a empresa *Petrovigo* busca un novo compromiso coa maioria de goberno municipal constituída despois das eleccións de Maio pasado. *Petrovigo* insiste en fornecer gasóleo, fuel e gasolina a barcos en tránsito, apesar da negativa anterior do alcalde Manuel Pérez e da oposición da Plataforma para a Defensa da Ría. (Páx. 7)

Camilo Nogueira:
'O BNG acertou nestes anos, pero ten que ensancharse máis'

Coa sua entrada no BNG provocou a ira de Francisco Vázquez e Manuel Fraga, pero tamén o aplauso confidencial de algúns empresarios. Cre que Galiza vive un momento importante se se produce unha remodelación do Estado das autonomías e confia no BNG, como forza sólida que ainda debe ensancharse, para representar ao noso país. (Páx. 16 e 17)

As últimas choivas puxeron de manifesto que a construción non está adaptada ao clima galego

Urbanismo con modelos alleos

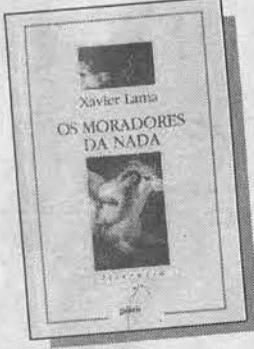
A tipoloxía empregada para construir na Galiza a miúdo non se adapta ás necesidades do clima do país. Situacions de temporal, como o que durou todo o mes de Decembro e o comezo do ano, fan que se acusen más as deficiencias arquitectónicas, que afectan aos planos institucional, das empresas e da vivenda en xeral.

ANDRÉS PANARO

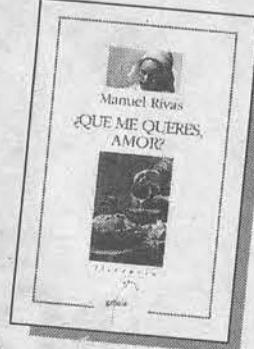
OS MORADORES DA NADA

Xavier Lama

Premio Álvaro Cunqueiro
1995

¿QUE ME QUERES, AMOR?

Manuel Rivas

Premio Torrente Ballester
1995

Descubren en Castroverde unha lista de obras irregulares cando o PP estaba na alcaldía

O abandono do poder por parte do PP no concello de Castroverde descubriu unha práctica nesta localidade que consistía en adxudicar obras e que a empresa construtora non as fixera, senón que empregase os cartos en facer outras execucións que non figuraban no proxecto inicial. As obras non programadas tiñan carácter eleitoralista. (Páx. 9)

Fracasa a estratéxia de culpar ao capitán do Mar Exeo que libraria ao Estado de pagar as indemnizacións

O Estado quer eludir a súa responsabilidade, a do comandante de Mariña e a do seu delegado, o práctico do porto, para non ter que pagar os danos do embarrancamento do *Aegean Sea*,

que non están cobertos polo límite de responsabilidade dos petroleiros de máis de duas mil toneladas. O xuízo convértese, como era previsíbel, nun auto de inculpación do capitán grego. (Páx. 5)

Mulleres contratadas por unha empresa escocesa denúncian condicións de semi-escravitude

Un anuncio na prensa ofrecía emprego para mulleres en Escocia. Vintecatro galegas asinaron un contrato através da Dirección Provincial de Traballo e marcharon. O que atoparon non se correspondía, non xa coas expectativas, senón co peor traballo que

pudieran atopar na Galiza. Trece horas de traballo ao día, privación de liberdade no tempo de ocio baxo a vixiáncia do xefe de producción. Tras chegar á sua terra, queren denunciar o acontecido para que ninguén teña que emigrar nas suas condicións. (Páx. 4)

As maioría das vivendas han ser adaptadas ao clima polos usuários
unha vez rematada a construción

A construcción galega máis preparada para a neve que para a choiva

HORÁCIO VIXANDE

Tanto os organismos públicos, como as empresas privadas como as casas dos particulares teñen deseños de construcción que revelan que non son aptos para as condicións climáticas do país. Exemplos hainos a centos: as terrazas filtran auga e provocan humidade nos edificios, as balconadas abertas non poden usarse máis que dous meses ao ano, os patios de luces abertos, onde non é posíbel enxoitar a roupa e as escolas de fachadas con ladrillo cara vista, que filtran auga.

A miudo, as deficiencias no deseño son paliadas a posteriori polos particulares ou as administracións, pero, ademais do gasto engadido que supón corregir eivas, os resultados non son sempre os más axeitados.

O vento e a choiva destes días marcharon co tellado da Facultade de Humanidades da Universidade de Vigo. O campus vigués, agás algunha construcción recente, caracterízase por unhas edificacións que respondan a unha tipoloxía allea. O ladrillo cara vista, os tellados planos ou a moitas augas, son os elementos máis sobranceiros na universidade viguesa. Unicamente a nova facultade de Economía corresponde a un modelo máis próprio do país, mália que o uso do granito aplacado recibiu algunas críticas.

A expansión económica da Galiza nos anos sesenta e setenta inou o país de hospitais, grupos escolares e institutos, pero

todos corresponden a modelos arquitectónicos deseñados para a chamada España seca. Estes edificios son especialmente útiles para combater as temperaturas extremas que se rexistan en España, pero fan augas cando aparece a choiva. Hai unha Norma Tecnolóxica de Edificación que rexe a nivel estatal e que non distingue entre zonas climáticas, antes ben, resposta ao esquema de construcción adaptada ao clima seco.

A consecución da autonomía significou unha mellor adaptación ao clima da obra institucional, cando esta tan carácter autonómico ou municipal. Porén, a Xunta non promulgou nengunha norma tecnolóxica deseñada

específicamente para o país, a edificación a meio de patróns propios é grazas á sensibilidade de funcionarios e arquitectos.

O desarrollismo dos sesenta

O desarrollismo dos sesenta e setenta tamén afectou á cons-

PEPE CARREIRO

trucción da vivenda nas grandes ciudades. O elevado prezo do chan provocou que os promotores deseñaran edificios nos que as plantas estaban aproveitadas ao máximo. O volume de edificación permitido nos planos urbanos era levado ao extremo e

xurdiron picarescas como incluir balconadas nas vivendas. O balcón computa moi baixo ou non computa no momento de estimar a edificabilidade (cun índice que non por ser violado), de modo que incluir unha balconada significaba engadir metros

cadrados de construcción que, a curto prazo, ia ser pechada polos propietarios, formando galerías. Pero o resultado carecía da unificación suficiente e a fachada do edificio adoitaba rematar convertida nunha amalgama de (Continua na páxina seguinte)

As galerías xurden anarquicamente nas fachadas dos edificios para tapar uns balcones desprotegidos. As novas cabinas expoñen aos usuários á intempérie.

A. IGLESIAS

(Ven da páxina anterior) galerías de diferente cor e tipoloxía. Deste modo, o veciño remataba pagando o piso máis a galería.

A terraza derivou nun aproveitamento baixo cuberta que respostava ao mesmo esquema que o balcón. Cubrir a terraza e ampliar a vivenda era a forma de gañar metros cuadrados en edificios nos que o número de andares autorizado non incluía outro máis para o aproveitamento baixo cuberta. A especulación está na orixe do costume de incluir a terraza, para que sexa o comprador quen lle bote un tellado e faga unha nova habitación. Pero moitas veces a cubrición tamén respostaba a necesidades inmediatas. A terraza na Galiza é unha fonte de humidade que sempre dá problemas. Os sumidouros atáscanse e a cuberta remata por agrietarse. Neste caso a auga non só entra por esa via. Ademais das inundacións nos pisos inferiores, un fenómeno coñecido como capilaridade provoca que a humidade chegue ás cámaras e suba polas paredes cara andares superiores.

Ademais dos defectos na construcción e a adaptación de tipoloxías alleas, Galiza tamén padece deficiencias que teñen que ver con esquecimentos na redacción dos proxectos de construcción. A vivenda rara vez incorpora estancias nas que secar a roupa e a miúdo esta ha ser tendida no exterior. O resultado, cando hai temporal, é que a roupa mállase e bátese. A cubrío dos patíos de lumes non sempre é unha obra acometible e a miúdo esta parte da fachada remata adornada por un sinfín de plásticos tendidos que tratan de paliar as deficiencias neste eido.

A vivenda individual ten problemas derivados da importación de pautas culturais alleas. A emigración e provoca unha tendencia a imitar o estilo de casa do país de destino. Tamén é causa de mimetismo os gustos dos grupos sócio-económicos

acomodados. Un e outro vicio salferiron o rural de casas non integradas ao medio.

Mobiliario urbano

O mobiliario urbano tamén adolece as mesmas carencias que o resto da construcción, ainda que neste caso a orixe é más recente. As cabinas telefónicas tradicionais foron substituídas por outras que non cobren máis que a metade do corpo e que non son axeitadas nun país con tanta choiva como o noso. A Compañía Telefónica deseñou estes aparellos co mesmo criterio para todos os territorios nos que opera. As cabinas españolas e arxentinas son iguais, xa que a CTNE tamén xestiona ese servizo no Estado do Cono Sur. O mesmo sucede noutros países americanos.

As marquesinas das paradas dos autobuses, que na Galiza comenzaron a ser instaladas nos anos oitenta (despois de que o desarrollismo fixera os maiores estragos na construcción e a povoación tomara consciencia dos seus males), a miúdo están orientadas cara onde ven o vento. Frecuentemente son inútiles, por canto non protexen da adversa climatoloxía.

Igualmente ocorre con outras infraestruturas como as pontes para viandantes que salvan obstáculos como estradas de grande capacidade, nestes casos, son abertas por enriba e polos lados, e a sua utilización con tempo chuvioso significa unha molla dura para o usuário. ♦

As escolas e institutos construidos nos sesenta e setenta respondan a tipoloxías castellanas

Daniel Pino, urbanista

'A arquitectura tradicional é a que está mellor adaptada ao medio'

"A choiva é o axente a máis ten conta porque é o más perigoso para a duración da construcción", explica o urbanista e membro de Consultora Galega, Daniel Pino, que se refire á Galiza. Para Pino as soluciones aos problemas climáticos no noso país, en xeral veñen da man da observación das medidas que sempre tomou a arquitectura tradicional. "É o tema de sempre —explica—, falamos do que é a arquitectura e como se debe comportar; para min é depurar a tradición pero coa adaptación de novas técnicas como a galería, que é allea pero que foi introducida aquí porque é un mecanismo de regulación climática nas casas".

cámaras de aire, sempre sen poliuretano, para evitar que un rato poda provocar un desprendimento dunha parte, que propagaría a humidade".

"Tamén proibimos as terrazas e recomendamos as cubertas inclinadas, a duas augas e con tellas nas zonas baixas e pizarras nas altas, algo que xa se corresponde cos materiais que hai a pé de obra", explica o urbanista, que aclara que as "indicacións son en beneficio dos propietarios, ainda que se algúen quer facer unha burrada, que a faga". A racionalidade nas plantas é outra das recomendacións que ofrece Pino.

Nos planos que elabora esta empresa, a soluciones que se dá á galería é que non computa no cálculo de edificabilidade ou que só compute un tercio. "A galería é un elemento de regulación moi bon", explica.

No referente aos materiais a empregar, Pino fai unha chamada de atención contra usos e produtos non recomendables: "hai que ter en conta a calidez; o aluminio, por exemplo, agás que sexa dunha grandísima perfección, orixina unha condensación da humidade. O mellor é o uso da madeira recomendada, o problema é que xa non temos".

Pino tamén alerta sobre o que el califica como "misticación de algunos materiais". Para o urbanista, "hai vicios, como o aplacado [fachadas con placas ou láminas] de granito con formigón por baixo. Se alguém quer construir con formigón, que o deixe á vista, non pasa nada, pero que non meta un pouco de granito

por fóra". O urbanista Daniel Pino ve nos profesionales certo grao de responsabilidade na desfeita de moitos edificios. "Ás veces hai un desexo de facer o que a un lle gusta independentemente do meio no que se está, de aí veñen os problemas, mália que a técnica poda pallalos en parte. Dá a impresión de que algúns arquitectos só len revistas de carácter internacionais pero que ignoran que aquí temos unha natureza agresiva".

"Tamén hai que ter en conta o mantemento —recomienda o urbanista—, unha casa coa fachada encofrada costa pouco máis que unha de granito, pero cada poucos anos hai que pintar, de modo que na primeira man de pintura xa marcha o aforro".

"Hai outras cuestións, perdeuse a estima polas soluciones tradicionais, cando estas sempre están adaptadas ao medio —explica Pino. Teñido visto casos de núcleos rurais onde había casas antigas e que os veciños, en lugar de remozalas, construíron outras novas, pero con criterios alleos. Esas casas novas recibían mantenimento e as vellas non, pois ben, ao cabo de cinco anos, as vivendas recién construídas estaban nunhas condicións lamentables, e as vellas non. Doutra banda, sei dun caso en Carnota, onde un grupo de persoas de Castilla mercaron casas vellas e as reabilitaron, o resultado foi tan bon que os veciños fixeron o mesmo. A apostar pola arquitectura tradicional neste caso debeuse a un estímulo externo por un impulso mimético". ♦

Consultora Galega, que ten redactado numerosos planos de ordenación urbana, introduce várias normas na construcción. "Propomos sinxeleza nas augas —dijo Pino—, que o tellado teña, como moito tres ou catro augas, as paredes deben levar

Beber da tradición cultural, non copiar soluciones alleas

O estigma da colonización cultural manifestase nos eidos más diversos. Unha situación periférica como a galega tamén se traduce na imposición de pautas alleas cando se trata de definir a estrutura do territorio ou a sua configuración urbana.

As imposiciones, ás veces tamén mimetismo, levan aparellados custos económicos e sociais. Cando unha vivenda é construída conforme a unhas pautas non axeitadas ao medio, cómpre facer un investimento para adaptala, sob risco de suportar grandes custos enerxéticos. Cando o mobiliario urbano está diseñado en serie e distribuido sen estudar o seu grao de adaptación, non só é inútil para a sociedade, senón que tamén impide a esa sociedade deseñar e fabricar ese mobiliario, e

daquela sacarlle proveito, en lugar de que ese enriquecimento marche para fóra.

No Estado hai unha Norma Tecnolóxica de Edificación, pero ten un carácter unificador que ademais está concebido para climas secos, xusto o que rexista a maioría da Península. Despois de quince anos de autonomía, a Xunta ainda non elaborou unha legislación que adapte as edificacións —e tamén a construcción de estradas e demás infraestruturas— ás especificidades climáticas da Galiza. Como non é así, os concellos teñen que incluir pautas de construcción nos seus planos urbanos, pero non todos o fan.

Estamos a viver unha recuperación da estima polas soluciones tradicionais, ás veces debido a un impulso

esteticista, outras ás lus da descuberta do noso patrimonio e as suas posibilidades, pero tamén hai unha consciencia que nasce da demanda de calidade de vida e que atopa na tradición o referente máis válido.

Contudo, perviven inéncias, os núcleos rurais despóvanse e as casas aséntanse en lugares desforestados, á intempérie do refuxo das árbores. Noutras ocasións, non se tenen en conta as riadas e constrúense á beira dos ríos. Sexa como for, imos atopando o camiño, imos descubrindo eivias e trazendo alternativas, cada vez máis os erros cometémoslos nós, non veñen de fóra. ♦

EMIGRACIÓN

Migración apoia contratos laborais sen límite de horas e despidos libres

Mulleres contratadas pola empresa escocesa *Fastnet* denúncian condicións de semiescravitude

■ A. ESTÉVEZ

Un anuncio na prensa ofrecía empleo para mujeres en Escocia. Vintecatros galegas asinaron un contrato através da Dirección Provincial de Traballo e marcharon. O que atoparon non se correspondía, non xa coas suas expectativas, senón co peor traballo que puidieran atopar na Galiza. Trece horas de traballo ao dia e a privación de liberdade no tempo de ocio baixo a vixiñanza do xefe de producción. Tras chegar á sua terra, querían denunciar o acontecido para que ningún teña que emigrar nas suas condicións.

"As horas de traballo son 40 á semana. A empresa ten direito a cambiar os días de traballo, a cantidade de horas e as horas de entrada e saída conforme ás necesidades de producción", reza unha das cláusulas do contrato. "O pior de todo é que nós asinamos un contrato indigno, onde había mediación de Migración.

Tres das mulleres que foron a Escocia, de esquerda a dereita, Concepción Couso, Itziar Solar e Rita Alonso.

Asinamos traballar as horas que eles quixeren e o que pretendemos é que isto non se repita. Como pode a Administración avalar contratos no exterior que son novos xeitos de escravitude?", comenta Rita Alonso, que xunto con Itziar Solar, Luciana Cores e Concepción Couso decidiron denunciar o seu caso.

Unha fábrica de empacado de cígalas era o destino das vintecatros mulleres na vila de Fort William, na alta montaña escocesa. Vivian por grupos en casas, onde tiñan que pagar só a electricidade. "Pero se tiña algún problema como que se estropeaba a cociña, podían pasar días sen

que fora amañado", comentan. A maioria do persoal da fábrica *Fastnet* procedía da emigración. "Lembra a uns franceses que non atoparon nen un dia e marcharon. O problema de marchar era que ali non había finiquito nen nada semellante e, se non rematabas o teu contrato, tam poco che pagabas a viaxe de volta. Nengunha de nos quería quedarse nunha vila rodeada de monte, sen un peso e nun entorno descoñecido", comenta Rita.

Proibido visitas, agás as do xefe

O anuncio de emprego, que lles mereceu atención por proceder

da Dirección Xeral de Migración, axiña se converteu nunha trampa. Así como os horarios abalaban dependendo da carga de traballo, tamén variaban os ingresos. A media situábase nas vinte mil pesetas semanais, ás veces menos. Ainda que o contrato estipulaba un mínimo de noventa libras semanais, unhas dezaoito mil cincocentas pesetas ao cambio, algunas das traballadoras declaran ter cobrado oitenta libras nalguna ocasión. "Había escalas de traballo que dependían da cantidade de quilos que empacara cada traballador. Se era unha persona un pouco lenta, cobraba menos. Chegar a cen mil pesetas mensuais era un milagre", di Concepción Couso.

O funcionamento da fábrica *Fastnet*, de Fort William, complícase pola presencia do xefe de producción, un valenciano chamado Juan Manuel Peña. O trato que dispensaba ás traballadoras só merece descalificativos para estas. Duas das mozas que marcharon a Escocia teñen problemas psicolóxicos. "Unha de las tiña xa algunos problemas de nervios. Pero, dentro da fábrica, empeorou a súa situación. Peña despediu e fixo o posíbel para que a botaran da casa onde estaba aloxada. Unha das compañeiras fixose cargo dela e axudouna a voltar a Galiza", conta

Rita Alonso. A cláusula do contrato que se refire ao despidos libres é tan ambigua que deixa ao responsable da empresa mans libres para botar á rua a quien queira e cando queira.

"Se querías voltar antes dos seis meses de traballo perdías o billete de avión de volta. Non podías facer a más mínima queixa porque Juan Manuel Peña púnate na rua automáticamente. Fíxoo con varias compañeiras", di Itziar Solar. Insultos e zarandeados eran normais ademais da prohibición de levar a xente á casa, que compartían, máis de dez minutos. Vixialas e entrar nas suas habitacións cando quería tamén era frecuente. "De calquier xeito, a nosa denuncia non vai dirixida a unha persoa en concreto. Queremos chamar a atención sobre o feito de que as direcções de Traballo e Migración, dependentes da Administración Central, apoien contratos como o noso e permita que persoas enfermas como Juan Manuel Peña traigan e leven emigrantes do Estado. Nestes días marchan máis de vinte cacereñas para *Fastnet* porque semella que as galegas xa non lle convén. Levan un contrato dun ano co que lles esperan graves problemas", comentan estas mulleres que, apoiadas pola CIG, querían denunciar o seu caso na Dirección Xeral de Migración.♦

REPRESIÓN SINDICAL

Todos os sindicatos critican o 'control político' do governo

A Xunta expedienta a unha funcionaria por denunciar o enchufismo

■ CARMEN VIDAL

Todos os sindicatos con representación na Administración Autonómica -CIG, CSI-CSIF, CCOO e UGT- denunciaron o control político do governo galego e mostraron o seu apoio á vicesecretaria da CIG do Sector Autonómico a quem a consellería da Presidencia ven de abrir un expediente administrativo por ter difundido un comunicado de prensa no que se criticaba a privatización e o enchufismo na Xunta.

A consellería da presidencia acusa á funcionaria de ter cometido duas faltas de carácter grave por enviar "sen autorización pertinente" un comunicado no que se daba unha información da que "era coñecedora en función do traballo que lle está encomendado". Os artigos que segundo a consellería vulnerou María Miramontes refírense a non ter gardado o "debido silicio" sobre os asuntos que se coñezan polo cargo e que causen "prejuízo á Administración" e atentar de xeito grave contra a "dignidade dos funcionarios". O feito de que o propio Dositeo Rodríguez non fora quen de identificar os supostos prexuízos que a actuación da sindicalista produciu na Administración

e a celeridade na que se cursaron as dilixencias, inusual neste tipo de trámites, corrobora as acusacións dos sindicalistas de "represión sindical e persecución" a quem "discrepa da liña política de Manuel Fraga".

No comunicado asinado por María Miramontes e remitido aos medios de comunicación criticábala a progresiva privatización da Administración pública coa contratación de asistencias técnicas e a creación de Fundacións e Sociedades que escapan do control sindical. Ademais denunciábase o "enchufismo" partidista exemplificado na contratación dos fillos do alto cargo da Xunta, Angel Ligero e da presidenta de Mulleres Rurais, casos que a CIG xa tiña sinalado en repetidas ocasións. Os sindicalistas acusan tamén un endurecemento da presión exercida polo governo xa que "se teñen mandado comunicados moi duros sen que tivesen estas consecuencias". A vicesecretaria da CIG na administración autonómica pedia tamén un proceso negociador "caro á modernización e profesionalización da Administración".

O intento de Dositeo Rodríguez de desvincular o cargo sindical

de María Miramontes dos feitos dos que é acusada cae en vano no colectivo sindical no que se incide no dade de que o comunicado está asinado en canto representante da CIG e recolle un documento ao que tiveron acceso con anterioridade moitas outras persoas.

Mobilizaciones na Xunta

A presencia de numerosos cargos sindicais da Administración portando unha pancarta co lema "Pola liberdade de expresión, non á represión sindical" fixo que o conselleiro retrasara nunha hora e cambiara de sala a rolda de prensa na que ia informar sobre o proxecto de avaliación das unidades administrativas. O Secretario de Comunicación da Xunta, Pérez Varela -despois de pasar diante dos sindicalistas esgrimindo o símbolo da victoria- informou dos cambios argumentando "un problema do conselleiro". A mobilización dissolveuse despois de que o secretario nacional da CIG-Administración, Xan Carlos Rodríguez Ánsia denunciara a "falta de liberdade na administración" e manifestara o seu interese en que o conselleiro explicara os acontecimentos xa que, segundo dixo "deste xeito coñece-

remos a súa opinión que non da directamente aos sindicatos".

Unha hora despois e baixo un estricto control policial, o Conselleiro da Presidencia xustificaba a apertura do expediente administrativo polo "incumplimento grave do seu deber profesional sen que isto teña nada que ver coa liberdade de expresión nem sindical" e engadía que a sanción se executaría se a instrucción do caso o considera adecuado pontualizando que "nen a violencia nem a intimidación apartarán á Consellería da legalidade". Pola contra, a CIG acusou a Dositeo Rodríguez de estar a exercer unha verdadeira "violencia institucional, dirixida non só contra o sindicato que ten meios de defensa e garantías de resposta senón que se ataca directamente a unha traballadora". Ao respecto, fontes sindicais informaron de que altos cargos da Xunta se dirixeron nestes días directamente aos responsables dos restantes sindicatos para que lle retiraran o seu apoio á central nacionalista.

As promesas de Aznar en solfa

Entre as medidas de protesta polo expediente disciplinario abierto a María Miramontes, o secretario

nacional da CIG-Administración remitiu ao presidente do PP, José María Aznar, unha carta na que pon en tea de xuízo as suas promesas eleitorais habida conta do que acontece en Galiza co governo do seu partido.

Na carta recóllese o aumento do número de asesores durante o governo de Manuel Fraga —pasou de 75 a 102 con incremento dun 25%— así como de altos cargos —116 fronte aos 93 do governo tripartito— o que, para a central nacionalista "vai en contra de todas as promesas eleitorais e manifestacións públicas de dirixentes do PP". Do mesmo xeito informan a Aznar de que na administración galega 1100 persoas foron contratadas polo sistema de libre designación ao tempo que se deu unha crecente privatización dos servizos mediante asistencias técnicas e creación de Fundacións e Sociedades á marxe de calquier control sindical. Por todo isto indican ao candidato da dereita á presidencia do governo do Estado que o caso galego pode "perjudicar á credibilidade do seu Partido e do que defende ao ser contrariado na Xunta de Galiza".♦

O XUÍZO DO AEGEAN SEA

O responsable do porto incumpriu as suas propias normas e autorizou a entrada do barco

Fracasa a estratéxia de culpar ao capitán do Aegean Sea para exonerar ao Estado

■ G.L.T.

O Estado quer eludir a sua responsabilidade, a do comandante de Mariña e a do seu delegado, o práctico do porto, para non ter que pagar os danos do embarrancamento do Aegean Sea, que non están cobertos polo límite de responsabilidade dos petroleiros de más de duas mil toneladas. O xuízo convértese, como era previsíbel, nun auto de inculpación do capitán grego.

O límite do seguro do Aegean Sea, ao abeiro do convénio internacional de petroleiros, é de 8.500 millóns de pesetas, pero o cálculo de responsabilidades polos danos do embarrancamento atinxé máis de vinte mil millóns. Na dirección da Mariña Mercante do Estado e en meios das compañías aseguradoras, reconócen que o feito do práctico non cumprir a súa obrigada de dirixir a entrada do barco, traslada a responsabilidade ao Estado.

Entre os profesionais da mariña que seguen o xuízo do Aegean Sea, a impresión é que a Administración non poderá safarse, tal como demostraron previamente os casos do Erkowitz, o Urquiola, o Polycomander, o Andros Patria e o Cason. En todos estes embarrancamentos, o erario público foi quen finalmen-

O estado ven retrasando os pagos aos damnificados porque sabe que deberán sair da súas arcas.

CÉSAR QUIÁN

te asumiou o custe das indemnizaciones. En particular lembrase o caso do petroleiro Polycomander, que embarrancou na praia de Area de Rodas de Vigo cuando estaba abordo o práctico. O Estado foi condenado a pagar por negligencia. De ter o Estado investido en estrutura de seguridad e seguimiento do tránsito marítimo as cantidades pagadas or unha só destas catástrofes, Galiza podería ter hoxe o mellor sistema do mundo de ordenamento da beiramar.

A zona de praticaxe do porto

da Coruña foi ampliada co gallo do accidente do Urquiola. Dentro dos límites fixados, ningún barco das características do Aegean Sea pode entrar sen ter o práctico abordo. En todo caso, o director do Porto (en 1992 o comandante de Mariña, António Díaz Pache) é quien autoriza a entrada dun barco desde perto. A área de praticaxe é a comprendida por un paralelo situado a duas millas ao norte da Torre de Hércules até o meridiano da porta da Penaboa (ao pé do Monte de San Pedro) polo Oeste e o do Seixo

A estratéxia da representación do Estado no xuízo está endereitada a responsabilizar ao capitán do Aegean Sea.

Branco polo Leste.

Ir entrando

O práctico Rodolfo García aguardaba ao Aegean Sea na altura da Praqueira, dentro da boca da Ria. Toda a estratéxia da representación do Estado no xuízo está endereitada a responsabilizar ao capitán do Aegean Sea Konstantinos Stavridis, que receberá na madrugada do accidente a invitación do práctico a *ir entrando*.

Das declaracions na súa de xuízo confirmase a versión do accidente que deron o capitán do Aegean Sea e o práctico poucas horas despois do embarrancamento: o barco fallou a virada e non pudo enfiar cumpridamente a canle do Seixo Branco. Con todo, o práctico retella a súa primeira versión e denuncia diversos fallos no sistema instrumental do barco así como que o capitán grego non lle permitira abordar o barco.

O presidente da comisión de Confradias que recibiron danos na catástrofe do Aegean Sea sinalou que tres anos despois do accidente a produción reduciuse un sesenta por cento nos plazeres de Mugardos, Barallobre e Pontedeume. Xosé Carpente sinalou que ainda non chegara a anunciar recuperación dos caladoreos na pesca de baixura.

Durante o xuízo, tanto os especialistas e técnicos que representan a Xunta, como os representantes da Administración do Estado, empregaron a topografía da beiramar dos tempos do franquismo e en ningún momento declararon en galego.♦

INFRAESTRUTURAS

As obras dunha estrada en Lalín arrasan con carballeiras e manantiais

Cuiña quer chegar axiña á casa

■ ARANTXA ESTEVEZ

Manuel Crespo adícase, nestes días, a recoller a madeira estragada tras o paso das excavadoras pola súa finca. A remodelación da estrada Lalín-Vila de Cruces levou consigo máis de cincuenta carballos e un manancial de auga, catalogado como reserva a protexer. Crespo, presidente da Asociación de Afectados por esta reforma, atopou catro furgóns da Policía Autonómica na súa finca para "protexer as obras". Aplanaron a súa finca e derrubaron as árbores para construir a terceira via da estrada.

"Metéronme no furgón para identificarme e, mentres, cinco excavadoras tiraron con todo. Cando saí, xa non había nada que facer, estaba todo inservible", conta Manuel Crespo. A orde de que xustificaba a presencia da policía procedía da delegación provincial da Consellaría de Obras Públicas. O presidente da Asociación de Afectados puido ver a orde a través dun cristal.

"A delegación non ten competencia sobre esta policía. Os axentes só reciben órdes da Consellaría de Presidencia e é a primeira vez que actuan nunha expropiación", comenta.

O extraordinario da presencia policial só pode ser explicado por Manuel Crespo pola presa que corren estas obras e polas irregularidades que se cometieron desde o seu inicio. O proxecto de remodelar a estrada Lalín-Vila de Cruces data de 1989, cando Xosé Cuiña era presidente da Deputación, e foi modificado en 1992. A nova redacción contemplaba máis ancho na obra pero non figuraba un terceiro carril. Segundo o presidente dos afectados, non se respeitaron os prazos de expropiación e nas actas non estaban contempladas nen carballeiras, nen manantiais. Tampouco o proxecto foi exposto ao público nin se redactou estudo de impacto ambiental, como requieren as obras financiadas polos fondos estruturais europeus. O no-

vo ancho sería de dez metros e, na pendente de Cruces, cunha terceira via, chega a trinta e tres.

A casa de Cuiña

A razón da terceira via nesta pendente está clara para Manuel Crespo. "A casa de Xosé Cuiña está a douscentos metros da miña propiedade", di. Cando se constituiu a Asociación de Afectados, estaba integrada por máis de cincuenta persoas, agora son quince as que levan adiante un recurso contencioso-administrativo. "O resto dos propietarios chegaron a un acordo no que tiveron moito que ver as presións desde o concello. O obxectivo era desfacer a asociación. Os cartos que se empezaron a pagar aos afectados fixeron que moita xente renunciase á oposición ás obras. A proba está en que se pagou a totalidade da expropiación á xente que non está na asociación e, ao resto, non se nos deu nem o 10%, mínimo establecido para poder comezar as obras", conta.

Os dezaseis quilómetros, que tiñan que estar remodelados en Decembro, serán inaugurados axiña. Crespo tamén achaca á presencia da policía á necesidade de inaugurar a obra antes das eleccións de Marzo. O conselleiro Xosé Cuiña considera esta obra dunha grande importancia e algúns veciños sospeitan que o envío da policía autonómica partiu directamente. "É unha atitude moi extraña porque nunca houbera nengunha agresión a nengún traballador da obra nin a nengunha persoa. Os veciños sempre buscaron o diálogo e consideraban necesaria a obra, porque a estrada tiña moitas curvas e era estreita, pero non deseñado", comenta Rafael Iglesias, secretario de organización do BNG en Lalín, que tamén opina que na terceira via da estrada conta moito a casa de Cuiña. O grupo nacionalista pensa que a presencia de axentes autonómicos responde ao "talante autoritario" de Xosé Cuiña que declarou

que a obra seguiría para adiante mália a oposición veciña.

A Manuel Crespo desfixéronlle un manancial e una carballeira. Xunto con outros afectados, levou as suas queixas ao Valedor do Povo. Pero a resposta, segundo o Presidente da Asociación de Afectados, foi que o que non consta nas actas non existe. É dicir, nunca houbo carballeiros nem manantiais. Despois do episodio cos policías autonómicos, Crespo sinte unha persecución política. "O alcalde de Lalín, Xosé Crespo, tentou varias veces que se desfixera a asociación, chamándome por teléfono. Espallou a idea de que son comunista e estou tolo. Agora, temo que o anel de circulación, que está previsto construir na vila, pase sobre a miña casa", di. Manuel Crespo está decidido a pedir danos e perxuzos pola desfeita na súa propiedade e quer que os inspectores comunitarios se interesen pola obra para comprobar a ilegalidade.♦

7 DIAS

■ En Agolada,
o PP organizou
unha festa
de fin de ano
no coléxio

O concelleiro do Partido Popular en Agolada, Juan Coego Vilariño, organizou con outras persoas unha festa de fin de ano nos locais do grupo escolar da EXB, segundo denuncia o concelleiro do BNG, Xosé Ramón Blanco Montero. Ademais, indica que se cobraban mil cincocentas pesetas de entrada. Para Blanco Montero, isto é un caso de prevaricación ao utilizar un local público para obter lucro. O concelleiro nacionalista solicitou a demisión de Coego Vilariño e do director do grupo escolar, Alejandro García que é, ademais, concelleiro delegado de Educación e Cultura. Blanco Montero lembra que el solicitou, hai uns meses, o uso da Casa da Cultura para unha xuntanza cuns veciños e que se lle denegou porque "non se cedan os locais públicos do concello a grupos políticos porque se podían causar destrozos e desperfectos no local e ademais sendo do BNG, seguro que ia suceder". ♦

■ Referendum
sobre a peaxe
na autovía
A Coruña-
Carballo

O vindeiro 11 de Febreiro, haberá un referendo en Carballo para que os veciños expresen se están de acordo ou non coa peaxe na autovía que vai desde A Coruña até a vila. A Plataforma pola Autovía Gratuita Coruña-Carballo é a encargada de organizar a consulta, para a que se instalarán mesas de votación en todos os mercados que se celebran en Carballo. A Plataforma, na que están integrados todos os partidos políticos, agás o PP, sindicatos e asociacións da zona, cre fundamental que os veciños amosen a sua postura ante unha medida que "revertirá nunha recesión económica na comarca". ♦

■ Estévez non cre
que o conflito
con Fenosa
rematará

Para o alcalde de Santiago de Compostela, Xerardo Estévez, a reunión mantida o Luns 15 entre representantes da Federación Galega de Municipios e Provincias e da

XOSÉ LOIS

compañía Fenosa non supón o remate do conflicto. Ainda que se comunicou o comezo de negociacións para que os concellos fagan fronte a deuda que teñen coa compañía eléctrica, os representantes municipais afirmaron que seguían habendo cuestións sen amañar. Pola sua parte, Estévez segue confrontado a Unión Fenosa xa que, nos tribunais, está a denuncia polos cortes de luz nos arredores da cidade. Fenosa non aceptou a proposta de pago da deuda a prazos, que se sitúa en 300 millóns de pesetas, e que partiu do concello de Santiago. ♦

■ A CIG consolida
a sua presencia
en Zurich

Cun acto simbólico, a delegación da CIG en Zurich celebrou a cifra de cien afiliados na cidade. Desde hai uns anos, a central nacionalista ven desenvolvendo a sua actividade entre a emigración suiza, con Francisco Nogueira como coordinador na cidade de Zurich. Unhas das áreas de maior traballo do sindicato é a organización dos traballadores do exterior. ♦

■ Antimilitaristas
compostelanos
denúncian abusos
da Confederación
de Viciños

O colectivo antimilitarista Rompanfilas ven de denunciar abusos por parte da Federación de Asociación de Viciños de Compostela cun grupo de mozos que cumpran a prestación social substitutiva, como obrigalos a asistir a un acto electoral do PP no que participaron M. Xesús Sainz e Loyola de Palacio. Os prestacionistas tiveron que "verquer lixo sobre o río Sarela ou podar árbores públicas sen medidas de seguridade" ao tempo que non cobraban os honorarios como obxectores. O caso, que está a ser estudiado polo Consello da Xuventude, implica ao presidente da Federación, Ramón Prol que desenvolveu unha intensa actividade política nas pasadas eleccións municipais a prol do PP.

A denuncia emárcase nunha campaña informativa co fin de convencer ás entidades do concello que están a acoller prestacionistas do "sentido perverso e represivo da PSS que castiga con catro meses máis de servizo a mili, usurpa postos de traballo nun tempo en que o paro da mocidade galega é do 45%, nega direitos básicos e como o seu nome indica (substitutiva) ven consolidar a mili e o papel dos exércitos invalidando o direito a obxectos". Os membros de Rompanfilas van solicitar entrevistas con responsábeis dos organismos que colaboran coa PSS e anúncian a posterior "denuncia pública da inxustiza". Lembran asimismo a Miguel Anxo Abraira, Xosé Lois Cabanas e Xosé María Valeiras, os tres mozos galegos que continúan na cadea por ser insubmisos ao servizo militar é a PSS. ♦

■ Só Luxemburgo,
o estado más
pequeno da UE,
cumple

O balanzo do ano 1995 foi negativo para todos os estados da Unión Europea en canto aos criterios esixidos cara 1997 no Tratado de Maastricht. O baluarte da converxencia, Alemaña, rematou o ano con case un 10% de desemprego e un déficit superior ao 3% fixado no Tratado. So Luxemburgo, con menos de catrocentos mil habitantes, cumple os requisitos esixidos para dentro dun ano. Ainda que só este estado, comparábel a unha cidade de tipo medio, ten baixa porcentaxe de paro e non supera o déficit, os dirixentes do Instituto Monetario Europeo continúan botando balóns fora e afirmando que non é importante que Alemaña non cumpla coa converxencia. ♦

■ Francisco Vázquez
retrasa o pleno de
Santa Bárbara até
despois das eleccións

O alcalde da Coruña, Francisco Vázquez convocou o pleno extraordinario para analisar a licenza Santa Bárbara, pero retrasou a súa convocatoria para despois das eleccións xerais do tres de Marzo. Vázquez asegurou que o concello loitará polo mantenimento dos 253 postos de traballo, pero non quixo facer unha demonstración dese compromiso. Os sindicatos sospeitan que, en realidade, o alcalde vai mudar de postura e secundar a decisión do PSOE de pechar a Fábrica de Armas da Coruña. ♦

■ Duas irregularidades
paralisan
os presupostos
da Coruña

A Intervención do Concello da Coruña informou á corporación de que hai duas irregularidades na confección dos presupostos municipais de 1996, xa que non hai consignación para duas partidas cuxa execución si foi aprobada. Por esta razón, o BNG apresentou sendas alegacións que paralizaron a entrada en vigor do orzamento. O PSOE, que ten a maoíña absoluta, retrasou a elaboración do orzamento até fin de ano, e agora a subsanación dos dous errores -de fácil corrección-, chega cando tiña que entrar en vigor. O alcalde pode convocar un pleno extraordinario en 48 horas e introducir as corrixendas oportunas, pero o tenente de alcalde preferiu culpar ao BNG do retraso. ♦

■ Viciños de Combarro
peden o uso público
da illa de Tambo

A Asociación de Viciños de San Roque, en Combarro, reivindicou o uso público da Tambo, situada na ría de Pontevedra e ocupada pola Armada desde a Guerra de 1936, data na que foi expropriada. Os veciños de Combarro, xunto con Montero Ríos, eran os proprietarios da illa. A reivindicación chega nun momento no que, denuncian, Tambo xa non ten uso militar e únicamente é empregada polas familias e amigos dos mariños para ir á praia, grazas a un remolcador da Armada que, no verán, non ten máis uso que ese. A Armada, pola súa banda, impide o acceso ao lugar a outra persoa que non esteva relacionada coa Escola Naval de Marín, ben por parentesco ben por amizade. ♦

A. IGLESIAS

■ Reivindican o reagrupamento dos presos políticos
ante a secretaría de Estado para a Xustiza

Un grupo de familiares e amigos de presos políticos galegos dos GRAPO e do Exército Guerrilheiro reivindicaron o reagrupamento destes nas cadeas galegas e a liberdade dos que estean enfermos. O acto realizouse aproveitando unha conferencia da secretaría de Estado para a Xustiza, María Teresa Fernández de la Vega, que deu no Clube Faro de Vigo o pasado Luns 15 de Xaneiro. A acción reivindicativa foi pacífica e únicamente consistiu na exhibición de pancartas relativas a estas demandas. Unha vez expresada a sua opinión, os manifestantes retiráronse da sala sen que se producirán incidentes. ♦

GALIZA E MUNDO

A INDUSTRIALIZACIÓN DA BEIRAMAR

A empresa insiste en fornecer gasóleos e gasolina a barcos en tránsito

Petrovigo quer reactivar o proxecto de estación de servizo marítima co apoio da alcaldía do PP

■ G. LUCA DE TENA

Tres anos despois de petar sen éxito na porta do Concello de Vigo para instalar no recheo de Bouzas unha estación de servizo marítima, a empresa Petrovigo busca un novo compromiso coa maioria de goberno municipal constituída despois das eleccións de Maio pasado. Petrovigo insiste en fornecer gasóleo, fuel e gasoil na a barcos en tránsito, apesar da negativa anterior do alcalde Manuel Pérez e da oposición da Plataforma para a Defensa da Ria.

O portavoz da Plataforma para a Defensa da Ria de Vigo, Manuel Pena, declarou que as trinta e nove cofradías, asociación de vecíños e grupos ecoloxistas representados nesta asociación recibirán con alarma o anuncio de que Petrovigo non renuncia ao seu proxecto de 1993, que consiste básicamente en atraer o tránsito da encrucillada marítima de Fisterre, a segunda más visitada do mundo con 40.000 barcos anuais.

Defensa da Ria consideraba inviável o servizo a barcos de bandeira extranxeira, depois de obter do alcalde Manuel Pérez, a finais de Xullo pasado, o compromiso de modificar o proxecto orixinal de Petrovigo por outro que admitise un total de dez millóns de litros en varios peirao da ria para servizo interno.

Este acordo corroborara o acordado polo Consello Económico e Sindical da Ria un ano antes. A Asociación para a Defensa da Ria, representantes dos sindicatos, da maioria de goberno no Concello, da oposición e dos empresarios, concordaron en acomodar o funcionamento da empresa proxectada ao servizo da ria pero non a barcos en tránsito.

A oposición a Petrovigo multiplicouse desde 1993.

Compromiso do PP local

Defensa da Ria lembrou o compromiso da concellala Maite Fernández, que ostenta a primeira tenencia da Alcaldía, cando asegurou na última reunión do Consello Económico, que o PP non concedería permiso para o proxecto de estación marítima para barcos en tránsito. O alcalde Pérez confirmou posteriormente esta opinión coas palabras "eu sempre cumpro os compromisos das mulleres".

No entorno do grupo da maioria do Concello de Vigo prefieren reservar comentários sobre esta nova ofensiva de Petrovigo, por temor evidente ás protestas da oposición contra á base de combustíbeis. De feito Defensa da Ria acordou en asemblea entrevistarse co alcalde e pedir a solidariedade

dos hostaleiros. Con todo, transcede o recoñecemento de

que a Alcaldía quer aprobar un proxecto recortado en capacidade de ainda que está a procurar unha fórmula para non excluir o servizo a barcos de fóra. O pretexto para a revisión positiva da solicitude de Petrovigo no Concello seria a aprobación do Plano Especial do Porto. Alguns concelleiros do PP non agachan o seu voto favorável baixo pretexto de que atraería negócios á cidade. Pe-

trovigo prometera criar no ano 93 cincuenta postos de traballo, a maioría deles vixientes armados.

'No entorno do grupo da maioria do Concello de Vigo prefieren reservar comentários sobre esta nova ofensiva de Petrovigo'

Viciños de Bouzas confirmaron que a parte do recheo non completa nos terreos a carón da Zona Franca é a mesma que correspondía sobre plano ao proxecto inicial de Petrovigo. Neste proxecto, unha parte dos depósitos vai baixo terra.

Un técnico do Instituto de Investigacións Mariñas de Vigo indicou que para

o previsible dano ecolóxico de Petrovigo sobre a ría, non é catágorico que se reduza a capacidade máxima desde 93.000 toneladas a 10.000. "O que de verdade ten importancia é que queren instalar unha estación de servizo que a cada pouco estará conectando un tubo a frote para fornecer un barco. A cada que esta operación se leve a efecto habera un pequeno verquido que danará o fondo da ría en moi pouco tempo. Ainda que a tecnoloxía desta base de gasóleos e gasolinas para barcos sexa un pouco mellorada, a diferenza co que está a pasar na de Tarragona non será apreciable".

A situación ecolóxica do porto de Tarragona é irreversíbel por efecto dun área de servizo marítimo non moi diferente da que Petrovigo quer instalar na ría de Vigo.♦

Empresa Xornalística Editora: Promocións Culturais Galegas S.A.

Consello de Administración.

Presidente: Cesáreo Sánchez Iglesias. Vicepresidente: Xaquín Acosta. Conselleiro Delegado: Xosé Fernández Puga. Vogais: Francisco Carballo, Francisco Torrente, Albert Anseide, Xosé M. Doballo, Manuel Díos e Manuel Veiga. Secretario: Xan Piñeiro.

Director: Alfonso Eiré López

Redacción: Gustavo Luca de Tena, Manuel Veiga, Xan Carballa, Horacio Vixande, Arantxa Estévez, Carme Vidal, Anxo Iglesias (fot.).

Correspondentes: Ricardo Sardón e Merche Vázquez (A Coruña), Xavier López (Compostela), Carme Carballo (Ourense), H. Sanz (Ferrol), F. Artizoso (Lugo), X. Castro Ratón (Vilagarcía), Antón Malde (As Mariñas), Anxo Rosende (Ortegal), X.M. Suárez Estévez (O Condado Baixo), H. Naval (A Mariña), X. López Témiz (O Bierzo), G. Docampo (Valdeorras), Paulo Naselro (Terra Chá), X.M. Santiago Cagiao (Barbanza), Manel Belo (A Montaña), Manuel Diaz (Melide), Xosé R. Castro (O Carballiño), X. Gabriel Pacín (A Fonsagrada), A. Díaz Amor (Ribadeo), M.A. Torres (Verín), Manuel Pan (Bergantiños), Daniel Lazaré, Pepe Rei (Euskadi), Paco Soto (Barcelona), Maribel

Lugilde (Asturias), Beppina Moa (Alemania), Gonçalo Nuno (Porto). Axenda: Iago Luca, Pescas: Severino Xestoso.

Colaboradores: Paula Castro, Manuel Vilar, Xosé Cid Cabido, Pilar Piñeiro, María Alonso, Viki Costas, Avelina Barreiro, Lino Braxe, Primitivo Carballo, X.C. Garrido Couceiro, Nanina S. Castroviyo, Anxo Salgado, Amanda Alvarez, Manuel Rivas, Xosé A. Gacío, Xurxo Estévez, Margarita Ledo, Víctor F. Freixanes, Carlos Mella, César Varela, X. Fernández Mateo, António Mascato, X.L. Iglesias, Rodolfo Dacuña.

Internacional: Xúlio Ríos, Patricia Grinberg, Juan C. M. Betelú, Ferro, Fernando M. Vilanova, Cinema e Televisión: Celso López Pazos, Gonzalo Vilas, Carlos Amaro. Arquitectura: Prácido Lizancos. História: Francisco Carballo, Anselmo López Carreira, Xesús Torres Regueiro.

Fotografía: Carlos Puga, X. Marra, Che, Xosé L. Diaz, X. L. Suárez Canal, M. Sendón, Timo Viz, X. M. Alba, Dímel Alvarez, Voz Noticias, El Progreso.

Ilustración: Xosé Lois, Pepe Carreiro, Carlos Silvar, Gonzalo, Xúlio Galoso, Tokio, Hermida, P. Núñez, Manel.

Corrección lingüística: Fernando Carballa.

Diseño Gráfico e Maquetación: Xosé Taboada.

Administración: Blanca Costas.

Publicidade: Carlos Martínez Muñoz.

Subscrepcións: Lola Fernández Puga.

Redacción e Administración: Rua do Príncipe, 22, planta baixa (36202 Vigo). Apartado postal 1371.

Teléfonos: Administración, Subscrepcións e Publicidade (986) 43 38 30*. Redacción (986) 43 38 86 - 22 24 05. Fax (986) 22 31 01.

Imprenta: E.C. C-3 1958.

Depósito Legal: C-963-1977

ISSN 02-13-3105

Non se mantén correspondencia sobre orixinais non solicitados. Está permitida a reproducción sempre que se citen procedencias.

A NOSA TERRA

PERIÓDICO GALEGO SEMANAL

3 DE MARZO, ELEIÇÕES XERAIS

O PSOE galego estala nunha grave crise en pleno proceso preelectoral

Vázquez procura desfacerse de Príncipe manobrando cos incidentes dunha agrupación local viguesa

■ X.C.

Mentres o PSOE lanzaba en Madrid a candidatura de Felipe González, con todos os dirixentes galegos presentes, un incidente na agrupación de Vigo-Oeste do PSdeG-PSOE, poña na picota ao ex-alcalde Carlos Príncipe, e cuestionaba o seu futuro político inmediato ao pechar a sua inclusión nas listas. Vázquez lanzaba un insólito órdago na sua condición de secretario xeral: ou expulsan aos protagonistas ou marcho eu.

Príncipe pecha os ollos para non ver que o peso da situación vénelle enriba. Se Madrid non o remédia vai ficar sen opción a ir ao Senado.

Non parecía a circunscripción de Pontevedra a máis difícil de pechar para o PSOE. Abel Caballero era indiscutíbel como cabeza de lista ao Congreso, mentres Príncipe resignábase a ser privilexiado nas listas do Senado. Pero a soterrada batalla que se vive no PSOE vigués desde a marcha de Manuel Soto, rompía definitivamente a tarde de Sábado 13 de Xaneiro.

A agrupación de Vigo-Oeste celebraba unha asemblea para votar as suas preferencias na designación de candidatos. A entrada da mesma —como ten sucedido en momentos de tensión de moitas organizacións políticas e sociais— procediase a identificación dos afiliados. No rebúmbo que provoca o rexistamento de algúns has acreditacións, prodúcense as lesións, imediatamente magnificadas polo singular momento que vive o PSOE. A presencia entre os agresores de Fernando González Chato, concello socialista na corporación viguesa, alimentou a acusación contra Príncipe, que saiu en defensa propia, nunha rolda de prensa na que pediu que se abrise unha investigación. A crise non parece que vaia saldarse cun peche en falso das listas e unha suspensión de militância dos protagonistas pois as suas raíces veñen de lonxe.

A sombra do sotismo

O encirramento sen saída política a que chegou durante a lexislatura municipal anterior o conflito da empacadora de Guitarras, e a presencia nel de moitos militantes do PSOE que non vivían no bairro, puxeron ao borde dun ataque de nervos ao exalcalde. Mesmo durante a campaña electoral, cualificados dirixentes do PSOE vigués, agarimados polo exalcalde Manuel Soto, enfrentados a Príncipe, non dubidaron en fazer crítica pública do traballo municipal do seu próprio partido.

A peche desta edición os socialistas só aseguran que Paco Vázquez e Abel Caballero irán de primeiros pola Coruña e Pontevedra.♦

O BNG foi a primeira forza que completou as suas listas eleitorais

Xosé Manuel Beiras apresentou en rolda de prensa as listas completas da frente nacionalista para o vindeiro 3 de Marzo, converténdose así na primeira forza en pechar o proceso interno. Beiras apresentou ao BNG como a "verdadeira forza progresista que representará a Galiza nas Cortes".

Aos cabezas de lista Francisco Rodríguez, Guillermo Vázquez, Anxo Quintana e Eduardo Gutiérrez, sumánselle coñecidos militantes, segundo o criterio de "experiencia e reconocida práctica política" que se marcara o BNG cando foi encetado o proceso.

Por Lugo ao Congreso irán, além do ex-alcalde de Ribadeo, Xoán Carlos Carreira Calín, Teixeira Novo e Emilio López; por

Consumada a derrota eleitoral autonómica e municipal, pechado en falso o congreso galego co liderazgo de Francisco Vázquez, o secretario xeral-alcalde coruñés foi incapaz de unificar o partido e alimentou conflitos cos alcaldes de Santiago e Vigo. Vázquez traballa na dirección de eliminar discrepancias da sua liña, pero a diplomacia non parece a sua mellor virtude.

O resultado inmediato é un partido fracturado en Vigo, xusto cando se vai dar o pistolete á campaña electoral. Os derrotados desta escaramuza copan a presencia no concello e en grande parte do aparato, pero van quedar sen presencia en Madrid, enquistándose o conflito. A sombra de Abel Caballero e Xurxo Parada, con importantes relacións de negócios con prohomes da cidade, está sendo moi alongada para Príncipe.

Ainda sen listas

A reunión da executiva galega do PSOE, o Mércore 17, non serviu para baixar a tensión. Fernández Moreira calificou de "individuos" aos seus compañeiros propostos para expulsión e Vázquez, amosando man para rebaixar tensión, comparounos cos nazis, "son attitudes fascistas interromper votacións democráticas a golpes", para a continuación gabar "o exquisito proceso democrático que seguimos no PSOE para eleixir os nosos candidatos. Non como outros que xa os teñen designados, sen votacións internas". Vázquez contradeciu a opinión de Antoni Asunción que calificou de "poco democrático" o proceso de confección.

Ao peche desta edición os socialistas só aseguran que Paco Vázquez e Abel Caballero irán de primeiros pola Coruña e Pontevedra.♦

Consuma produtos galegos

Viños, Conservas, Móveis, Cerámica,
Fraxes, Queixos, Frores,
Camisas, Antenas parabólicas,
Carne, Pedras ornamentais, Fogures,
Barcos..., son produtos orixinados,
cuidados e postos á venda por mans galegas.

Produtos de alta calidad.

Consumir produtos galegos é o más razonábel

para contribuir ao progreso de Galiza

É o consello dun periódico galego

A NOSA TERRA

Ourense, Amaia Pérez Izaguirre, Xosé Francisco Ferreiro e Alberte Blanco; pola Coruña, Domingos Merino, Fernando Solla, Goretti Sanmartín, Evaristo Ferrero, Rosana Pérez, Martíño Santos, Xosé María Rivera e Henrique Tello e por Pontevedra, Ana Gandón, Euloxio López, Xabier Alonso, Rosa Darriba, Luciano Sobral, Xoán Carlos Vizoso e Francisco Trigo.

Ao Senado, os nacionalistas presentan por Lugo a Xusto Fernández, Cosme Pombo e Miguel R. Rodríguez; por Ourense a Concepción Álvarez, Manuel Docampo e Xosé Bieito Seara; pola Coruña a Gustavo Docampo, Xosé Díaz e Rafael Mouzo e por Pontevedra a Lois Pérez Castrillo, César Mosquera e Miguel Fernández Lores.♦

CORRUPCIÓN NOS CONCELLOS

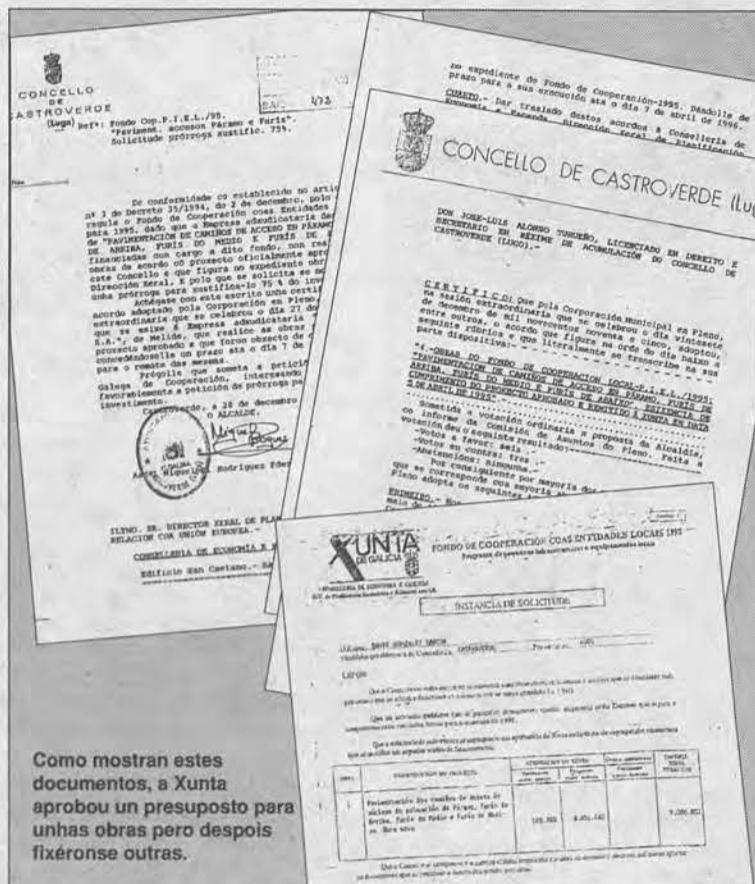
Empregou cartos públicos para execucións eleitoralistas

En Castroverde o PP facía obras non proxectadas

■ H. VIXANDE

O abandono do poder por parte do PP no concello de Castroverde descubriu unha práctica nesta localidade que consistía en adxudicar obras e que a empresa construtora non as fixera, senón que empregase os cartos en facer outras execucións que non figuraban no proxecto inicial. As obras non programadas tiñan carácter eleitoralista.

En concreto, a empresa Química Industrial Proquintas, SA, que contaba cunha adxudicación para a realizar obras do Fondo de Cooperación Local-PIEL/1995 non se axustou ao proxecto, senón que realizou outras obras. A adxudicación consistía na pavimentación de camiños de acceso en Páramo, Furis de Arriba, Furis do Médio e Furis de Abaixo, que fora aprobado o oito de Marzo e remitido á Xunta o cinco de Abril de 1995, pero estaba redactado desde o mes de Febreiro dese mesmo ano. O proxecto tamén foi aprobado pola Xunta e as obras son contratado.

Como mostran estos documentos, a Xunta aprobou un presupuesto para unhas obras pero despois fixeronse outras.

En lugar de pavimentar os camiños sinalados, as obras tamén abrangueron a Pereira, Abeleira e o Latadal. En Páramo e Furis hubo traballos de pavimenta-

ción, pero cun presupuesto de execución máis baixo do previsto, o que deu como resultado unha realización incompleta (unha das non se realiza) e de má calidad.

ESTRATÉGIAS ELEITORAIS

Operacións similares consolidarán os governos populares en Pontevedra e Ferrol

O PP faise coa alcaldía de Chantada ao pactar cos independentes

■ H.V.

Unha operación política do PP de Chantada concluiu cun acordo que facilita o acceso do popular Manuel Varela á alcaldía da vila. O cambio de voto dos independentes foi determinante. Outras candidaturas independentes que deron ao PP as alcaldías de Pontevedra e Ferrol, están a piques de se integrar nese partido, unha vez que cumpriron a sua función.

A demisión do número dous da lista dos Independentes en Chantada, para dar paso ao quinto da candidatura abriu as portas a unha moción de censura por parte do PP, que será apoiada pola agrupación independente e que desalojará do goberno municipal ao grupo nacionalista local Chantada Nova, que preside Manuel Taboada.

Manuel Taboada.

ción Provincial. O organismo é o encargado de xestionar o *Plano Leader* en toda a provincia. Vázquez Yebra renuncia á alcaldía, a sua principal reivindicación diante do Partido Popular.

O número dous da candidatura dos Independentes, Xabier Rodríguez Medela, deixá o seu posto de concelleiro e é nomeado xerente para o *Plano Leader* na Ribeira Sacra. Rodríguez Medela argumenta que quer deixar paso ao número cinco da candidatura para que este, alegando a condición de representante popular, non teña que facer o servizo militar.

Para a concreción deste acordo foi preciso o asinamento da paz

entre os partidarios de Sérخio Vázquez Yebra e o ex alcalde popular Xosé Regal. Se Sérخio Vázquez renuncia a reivindicar a alcaldía, Regal non asume este posto e cédeo a Manuel Varela Rodríguez, un concelleiro de sinuosa carreira política que, antes de medrar no PP acubillado baixo a sombra de Regal, estivo nos primeiros lugares das listas do PSG-EG e do PNG.

O canon enerxético a pagar pola Deputación de Lugo a Chantada tivo que ver con pulo dado por Cacharro Pardo. A institución provincial non está en condicións de desenvolvar mil millóns de pesetas e, coa nova equipa de goberno municipal, unha eventual negociación tería mellores consecuencias para a tesourería da Deputación. Así, todas as consellarías comprometeronse a executar obras nesa vila para paliar os efectos do pagamento do canon da enerxía eléctrica.

Unha das explicacións ofrecidas polo PP para xustificar esta operación foi exposta polo candidato alcalde, Manuel Varela, quen afirmou que "parece lóxico que será más doado obter fondos dos gobiernos autonómico e provincial por parte nosa que con outras persoas que non gozaban dessa simpatía".

Se o presupuesto inicial era de 8.851.240 pesetas, a maiores das 148.760 pesetas que constituían os honorarios para a adxudicatária das obras, os máis dos cartos marchan para a execución de obras non proxectadas e cuxa finalización acelérase (o prazo para a execución estaba determinado entre o sete de Abril de 1995 e o sete de Abril de 1996) e complétase o 26 de Maio de 1995, xusto dous días antes das eleccións municipais do 28 de Maio.

Sustitución do proxecto orixinal

Como as obras realizadas foron outras, a empresa, o alcalde do PP, David González García e o seu partido tentaron substituir o proxecto por outro que se accommodaba ás obras que xa foran realizadas. Contudo, a sustitución non foi sometida á aprobación da corporación anterior porque a pretensión do PP era gañar as eleccións (as eleccións locais celebráronse o 28 de Maio) e a aprobación quedaba para despois da consulta, pero a derrota electoral frustrou os planos do Partido Popular.

Agora, o novo concello, presidido polo alcalde do BNG, Miguel Rodríguez, ven de requerir a Química Industrial Proquintas,

S.A. que realice as obras que lle foron adxudicadas, dándolle prazo máximo até o sete de Abril de 1996. Este foi o resultado dun acordo plenario da corporación, que contou co apoio de seis votos e a oposición de tres. O PP ten cinco concelleiros pero ao devanido pleno só asistiron tres. Asimismo, o concello non aprobou a certificación das obras realizadas, xa que corresponden ao proxecto reformado que non foi aprobado e comunicou a decisión á Consellería de Facenda, toda vez que o orzamento destas obras contaban cun financiamento da Unión Europea através duns fondos que controla a Xunta. Deste xeito, Facenda non transferirá ao concello os nove millóns de presupuesto até que non se certifiquen as obras.

En Becerrea hai dous anos que se demora a realización do adecentamento dun camiño vicinal, mália que esta obra foi aprobada en pleno hai dous anos. Segundo a principal afectada, Serafina González, o presidente da Deputación de Lugo, Francisco Cacharro Pardo, e o seu fillo, presionan para que non se acometa o arranxo, xa que afecta a un terreo do que son herdeiros e que debe expropriarse en parte.♦

■

Pontevedra e Ferrol

En Pontevedra, a candidatura independiente que concurriu ás pasadas eleccións municipais co nome Pontevedra Unida, está a piques de entrar no PP. Pedro Rivas, concelleiro eleito por esta formación e ex director do Diario de Pontevedra, más o resto dos principais voceiros da organización, asistiu á conferencia local do Partido Popular, celebrada o pasado Sábado 13 de Xaneiro.

O conselleiro Xosé Cuiña, pediu aos membros de Pontevedra Unida que se integren xa no PP. Os independentes xa estaban alineados cos populares, posto que o alcalde do PP, Xosé Luis Pedrosa, goberna co apoio dos dous concelleiros independentes. Contudo, un dos ediles, Miguel Gálvez, xa declinou a posibilidade de incorporarse ao PP.

A situación no concello de Pontevedra está equilibrada, e os grupos que sostienen ao goberno (PP e Pontevedra Unida) teñen un concelleiro máis que a oposición. A corporación municipal está composta por vinte e cinco membros: 11 do PP, 2 do BNG e 5 do PSOE, de modo que, coa incorporación de PU, o PP consolidaría a sua maioria.

Un problema pode tirar polo chan os planos do PP: Pontevedra Unida conta co apoio dun sector de comerciantes que están opositos á instalación de novas grandes superficies na cidade, cando a Xunta ven de anunciar que un dos catro hipermercados a abrir na Galiza estará en Pontevedra.

Por outra banda, en Ferrol tamén hai contactos entre o PP e os independentes, agrupados en torno á figura do ex conselleiro de Industria, Xan Fernández. A lista independente permitiu ao PP acadar a alcaldía da cidade, pero non significou un inmediato acordo entre as duas forzas. Precisamente Fernández abandonou o PP despois de percer a opción a ser candidato a alcalde. As diferencias con Romai Becaria, o outro brazo forte do PP na Coruña, continúan a ser importantes, pero agora Fernández xa non conta con apoios para medirse co home que o anoulou politicamente para continuar o seu pulso con Cuiña na loita polo poder no seo do PP galego.

Onde non hai acordo entre o PP e os independentes de Nigrán. Nesta localidade os independentes ocupan a alcaldía co apoio do PSOE e non cabe unacheamento aos populares mentres non sexa descabezado o líder do PP, Avelino Fernández.♦

RESÍDUOS SÓLIDOS URBANOS

A. IGLESIAS

CAMBIAR O PLANO DO LIXO

EMILIO LOPEZ PÉREZ

Dí José Luis Sampedro que os apoloxetas do libre mercado son tan inxénuos que nen sequera se decañan de que os que carecen de diñeiro non teñen absolutamente nengunha liberdade frente ao mercado.

A filosofía da Xunta de Galiza no referente aos Resíduos Sólidos Urbanos semella confia-lo tamén todo ás forzas cegas do "Mercado".

Supónse que calquera ciadán a cámido de pagar unha taxa pode consumir o que queira sen que ise desenfrenado consumo lle afecte ao Planeta, nem a el mesmo. Pode tirar o lixo pola fiesta ou leva-lo a calquera parte onde non lle moleste.

Pero a cegueira e máis grande cando se supón que o lixo pode producirlle benefícios económicos a FENOSA e eleitorias ao PP. E todo isto despois dun irracional Plan consistente en apañalo ao traveso de todo o territorio galego por camiños e corredoiras para queima-lo nunha macroincineradora en Meirama, no Concello de Cereda.

A guinda a este pastel de lixo está a poñela estes días o afilado do Señor Cuiña, Conselleiro de Xustiza, Interior e Lixo, que vai de Rei Mago por todos os concellos dicindo-lles que SOGAMA se encarga de facerlle desaparecer todo o lixo do concello por arte de máxica e sen que lle coste un can ao Concello. E como é próprio dos magos facer vivir á xente de ilusións, dí-lles tamén que se reciclará todo aquello que sexa reciclábel. Os entendidos na mataría din que con recollida selectiva mínima poden reciclarse un 75% dos resíduos sólidos urbáns.

O Comité Científico do Señor Cuiña, dirixido polos señores Catedráticos Macías e Bao, que forman parte do Consello de Administración de SOGAMA, aclaran no Parlamento que o lixo será pasterizado e que pola cheminea de Meirama sairá como moito un gramo de dioxinas cada dous anos. Total, que o lixo pasterizado será un producto galego de calidade que de non ser pola necesidade de enerxía eléctrica podería empregar-se para a alimentación. O fume da cheminea da incineradora será acaparado polos clans da droga e vixiadas as transaccións monetarias pola DEA para sanear a maltratada economía americana...

Este proxecto de Resíduos Sólidos Urbanos da Xunta de Galiza resulta:

- a) detestábel desde o punto de vista medioambiental.
- b) socialmente provocador (véxase Guixar).
- c) despilfarro para a economía pública.
- d) estragador de recursos e materias primas.
- e) politicamente no ar.
- f) economicamente inviábel.
- g) reacionario e retrogado, científicamente.

Vexamos:

- Pasear a diario arredor de 2.000 Tm. de lixo por todo Galiza, descomponéndose entre 27 estacións e peirao de transferencia polas principais vilas galegas, catro estacións de transferencia de combustíbel en Vigo, Cereda, Ourense e Lugo, más os residuos que ao non ser "rendábeis" para a enerxía quedarán por todo o territorio.

As dioxinas, furanos e outros compostos dos que ainda se descoñecen os seus efectos, con sérias sospeitas de producir cancro, sairán a toneladas polas chemineas. A tecnoloxía mercaráse-lle a algún país (Suiza?), que a ten como obsoleta...

- Póde-se sacar o lixo dun Concello e meter-lo ao da beira? Decáta-se a Xunta do que isto pode supoñer?

A ver como saen do lio de Guixar...

- Por 40.000 millóns de pesetas pódense buscar moitas alternativas recuperando papel, vidro, materia orgánica, e recoller os produtos os propios Concellos.

- Os produtos reciclados supoñen actualmente unha sangria de divisas. As importacións de substratos, turbas e papel reciclado da U.E. supoñenlle moitos gastos a Galiza.

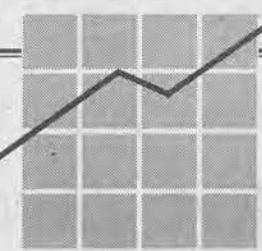
- O feito de que o barco de Paco Vázquez sexa guiado agora mesmo polo timón de Fraga e Cuiña non quere dizer que estexa de acordo coa tripulación. Ollo ao parche piratas!

- Os bancos que respaldan a FENOSA queren o lixo limpo de po e palla e os cartos que os poña a Consellería, e a Consellería que os poñan os Concellos, e os Concellos que os poñan os usuarios. Avisa aos Alcaldes o Señor Díz Guedes de que o quilo de lixo pode sair por máis de 10 ptas. co seu plan, e que nas cidades se produce 1 quilo por ciadán ao dia?

- Cando todos os países desenrolados están a cambiar a estratexia dos resíduos tratando de reducir, reutilizar e reciclar, cando a Señora Cristina Narbona deixou de apoiar as incineradoras, cando en Euskadi, Catalunya e Levante se están dando fortes pasos nesta dirección, aquí, como se di nas manifestacións "con iste Goberno imos..." .

Os nacionalistas temo-lo que pensar moi en serio. Temos que cambiar este Plan. Non será reciclábel o Señor Fraga, pero do lixo ainda se poden facer moitas cousas.♦

EMILIO LOPEZ PÉREZ é Parlamentario do BNG

Vitória dos comunistas

MANUEL CAO

Os resultados das últimas eleccións en Rússia significaron unha derrota sen paliativos para as forzas más reformistas e pro-occidentais que están a conducir as ruinosas economías herdadas do comunismo cara sistemas de mercado. Pola contra, a vitória dos comunistas de Zúganov en Rússia e a consolidación do voto extremista de Zhirinovski supón unha novidade importante no panorama político e económico da antiga URSS. O recente nomeamento de Primakov en substitución de Kozyrev para a carteira de Asuntos Exteriores é a primeira consecuencia do cambio no mapa político.

Ainda que os comunistas vencedores non son os de Ampilov, ningún debería enganarse pois a nostáxia do sistema soviético cala en boa parte da povoación, sobretodo da menos favorecida polo atrapallado paso cara unha economía de mercado realizada pola incompetente élite procedente do PCUS, apoiada pola más reaccionaria do capitalismo internacional. A metodoloxía seguida para a transición é todo un exemplo de chapuzas ainda que habería que interrogarse se dadas as circunstancias de partida era posíbel seguir outro camiño. A maneira de conducir o conflito checheno é un bon indicador da premodernidade e primitivismo político da élite gobernante rusa, incapaz de atopar saídas compatíbeis coa tolerancia e o respeito a povos diferentes, igualmente primitivos e violentos, pero máis febles.

Noam Chomsky debuxou un panorama tipo latino-americano para a zona ex comunista e acertou totalmente. Empobrecimento masivo via hiper-inflación, acumulación de capital rápida pola nova élite económica, en moitos casos via organizacións mafiosas, descapitalización científica e cultural acelerada, descontrol das variábeis macro-económicas básicas e un clima de inestabilidade política e social foron os principais resultados da transición do socialismo real ao capitalismo real.

‘A liberalización e a adopción de reformas institucionais seguirá avanzando’

Neste contexto, resulta comprensible a vitória eleitoral dos comunistas e nacionalistas pan-rusos ao receber o voto dos perdedores das reformas económicas e dos que botaban de menos os anos da grande potencia imperial soviética e o seu poderío militar. Haberá que esperar, pero o máis probábel é que a vitória nacional-comunista non significará unha reinstauración do socialismo real, senón un paso máis controlado e ordenado do proceso de transición ao capitalismo, de xeito similar ao caso chinés, vietnamita ou cubano, adubido, iso si, cun discurso neo-nacionalista en política exterior. A liberalización e a adopción de reformas institucionais e estruturais seguirá avanzando, pero baixo un férreo e unificado control político dos grupos herdeiros do aparato do PCUS. Este método será máis efectivo, como se demostrou nos países citados, pois facilita a estabilidade macroeconómica e o control social.

Finalmente, convén reflexionar sobre a importancia e significado que se lle atribuiu en Galiza ao socialismo real. Agora sabemos que a experiencia dos países do Leste non foi boa para os seus povos, e nun país de pequenos proprietarios como o noso, tal sistema só podería implantarse pola força bruta e allea. Ademais, o respeito polas culturas e países diversos era unha simples falsificación dunha realidade caracterizada polo expansionismo pan-ruso.♦

INFRAESTRUTURAS

A ampliación da estrada leva por diante case 60 vivendas. María Barreiro (arriba), Rafael Vázquez e Mª Josefa Rodríguez amósanse dispostos a impedir as obras.

Reportaxe gráfica: ANDRÉS PANARO

Os viciños de Pazos sinténtense enganados polo goberno municipal de Padrón

A ampliación da estrada N-550 prevé nun quilómetro a expropiación de 55 casas habitadas

■ CARMEN VIDAL

O proxecto de ampliación a catro carrís da estrada N-550 ao seu paso por Pazos (Padrón) vai supor a destrucción de 55 casas da aldea e a modificación radical do urbanismo da zona. Os viciños, entre os que crece a oposición ás obras, responsabilizan ao goberno municipal do PP de ter ocultado o proxecto -rexitado en pleno polos tres grupos da oposición e agochar intereses partidistas na sua realización.

Rafael e Alberto Vázquez son os promotores da Plataforma Viciñal que se opón á ampliación da estrada á que se están sumando a maior parte dos habitantes de Pazos. Os seus argumentos pasan da defensa do patrimonio cultural da zona e das propiedades dos viciños á querer fortes acusacións sobre dirixentes do PP en Padrón que supostamente se van beneficiar da construcción da autovía co que estarian a proxeclar "unha estrada á medida dos seus intereses partidistas". Para corroborar a afirmación destacan a concesión dunha gasolinera no tramo ao histórico militante do PP na comarca Cesáreo Pardal -sen que o proxecto fose expoñido publicamente como obriga a lei- e a programación dunha estrada da Xunta que uniría a N-550 con Rois á beira do Hotel Scala, coñecido centro de reunións dos populares en Padrón.

En apenas millescentos metros a desmesurada destrucción non se corresponde cos beneficios xerados por un proxecto que ve hipotecada a sua continuidade, tanto en Iria como na Escravitude, por construccions históricas de grande riqueza artística que

fan inviábel a ampliación da estrada a catro carrís. A pesares de se tratar dunha obra do MOPTMA, a Plataforma responsabiliza ao goberno municipal do PP rexido polo alcalde Xesús Villamor da ocultación do proxecto do que só tiveron coñecemento o pasado mes de Novembro. Segundo Rafael Vázquez o proxecto foi coñecido polo alcalde "desde o ano 1989 pero engañou aos viciños e mesmo cando se fixo a exposición pública en ningun momento apareceu unha ampliación a catro carrís na zona, por iso moitos afectados cobraron polas expropiacións pensando que só se trataba de construir beirarruas". Vázquez indica que incluso os concelleiros dos grupos da oposición se tiveron que enterar fóra do proxecto e só no pleno celebrado o 8 de Decembro os viciños poideron ter coñecemento directo de cal eran as posicións dos grupos municipais ao respecto da ampliación da estrada.

A obra, que tiña que comezar en Outubro, leva xa tres meses parada pola oposición viciñal que en varias ocasións se enfrentou ás palas e mantén a intención de rexitar a primeira fase da construcción na que, se ben non se contempla a destrucción das casas, si aparece unha ampliación do terreo adicado á via pública co que consideran "se estaría a dar o visto bo ao proxecto de xeito global no que si desaparecerían 55 vivendas habitadas, algunas delas de grande importancia arquitectónica, e outras construccions de valor histórico como canastos, muros ou capelas e mesmo carballeiras".

Varios foron xa os altercados acontecidos en Pazos cada vez que as obras amenazaban comezar. Os portavoces da Plataforma anúncian que o clima de crispación só se deterá cando se consensue un novo proxecto que conteñe beirarruas e o acondicionamento da zona ademais do desvío do tráfico por outras vias alternativas. A posición do alcalde de no pleno onde se manifestou

a favor do proxecto pero "con reformas" produciu ainda maior malestar en Pazos, até agora verdadeiro "feudo" do PP, onde xa se confecionou unha lista de "personas enganadas polo alcalde que xa cobraron pola expropiación das suas terras sen saber que estaban a asinar a sua ruina".

Os trinta e dous metros de ampliación da estrada suporán, segundo os portavoces da Plataforma, un incremento do tráfico nunha zona de perigosidade extrema considerada "ponto negro" pola Dirección Xeral de Tráfico e na que ademais se reducirán as suas entradas de 18 a 2 aumentando as posibilidades de accidentes entre os que viven en Pazos".

O concelleiro do BNG, Xosé García Lárido, propón un proxecto alternativo que consistiría nunha desviación da estrada pola zona

De facer beirarruas a tirar casas

Maria Barreiro, veciña de Pazos, di que daqui a pouco os coches pasarán por dentro do que agora é a sua cociña. Esta muller de 80 anos que ten a casa á beira dunha das estradas con máis tráfico de Galiza non dubida en calificar de "terrorismo terceiromundista" ao proxecto que preve a destrucción de 55 casas da aldea. "Engañáronos a todos, expropriaron as terras e cando chegaron un dia e puxeron as estacas dimos conta que querían tirar as casas. Eu chorei aquel dia coa raiba" sinala para recoñecer que ela é unha das más de catrocientas persoas -dos cincocentos habitantes que ten a aldea- que voltou ao alcalde Xesús Villamor en Padrón. "Pero se chego a saber isto non o faría porque coa maiores fai o que quer. Isto todo é unha cacicada, burláronse de nós sen que nos decatáramos".

O seu veciño Xosé Rodríguez é dos que cobrou pola expropiación da sua casa para de seguida comezar os trámites de devolución das 800.000 pts que lle pagaron por un pedazo de terra de 12 m. de ancho por

90 de longo que colle boa parte da casa na que viven cinco membros da sua familia. "Dixérrome que ian anchear as beirarruas e eu crino. Cando tiña os cartos na man chegaron un dia e colocaron as estacas deixándome sen casa e sen terreo para facer outra" di Xosé, quien asegura que ningún é quem de botalo á rua e ameaza con que non se vai pór límites á hora de impedir que lle tiren a sua propiedade.

A raíz do pleno municipal de finais de Decembro, no que fi-

nalmente se tratou o tema de Pazos, foron moitos os viciños que se sumaron á oposición ao proxecto de ampliación da estrada a catro carrís. Os argumentos da seguridade vial non serven para convencer aos que viven nun dos tramos con máis sinistralidade das estradas gallegas. Nen Xosefa Rodríguez nin Mª Carme Magariños se sinten directamente afectadas polas expropiacións pero mesmo así consideran que a perigosidade da zona aumentará se non se consigue desviar o tráfico a outras vias alternativas. Xosefa Rodríguez cre que o peche das entradas á aldea e o futuro incremento do tráfico van constituir un serio perigo ao desenvolvemento da aldea —"deixámos enterrados"— e responsabiliza ao alcalde da ameaza constante que se tece sobre Pazos. "O alcalde dixo que asinara o proxecto sen lelo, entón está a dizer tamén que non podemos ter confianza nel. Está na súa man o botar abajo a ampliación da estrada pero por detrás ten que haber moitos intereses agachados".

Intereses agochados

O dia que chegaron as máquinas da empresa constructora para comezar a obra Ramón Carou non foi traballar. Moitas das casas de Pazos teñen máis de cen anos e son, como di María Barreiro "para tirar o sombreiro" pero a dos Carou é recente, dos anos sesenta, construída por fases cos cartos que traían da emigración a França. "Fixen a casa con todos os permisos que se pedian, cumplindo a separación da estrada, e agora non entendo a que ven que a queiran tirar. Estamos pior que nunha Ditadura, non temos direitos nin apoio dos que nos governan" lamenta e como outros viciños confesa que o engañaron cando lle puxeron na man as 400.000 pts. que significaban indirectamente a conformidade con que no futuro desaparecese boa parte da súa casa.♦

A ampliación suporá o incremento do tránsito nunha zona de perigosidade extrema

Propoñen a expulsión dun alumno de Belas Artes baseándose nun decreto de 1954

■ A. ESTÉVEZ

A Mário Iglesias saiulle caro ser delegado de 5º da Facultade de Belas Artes de Pontevedra no curso pasado. Ademais de non poder rematar a carreira, desde o Reitorado hai unha proposta de expulsalo da Universidade por dous anos. Todo comezou ao verse envolto nas reivindicacións dos alumnos sobre as deficiencias do centro. Tras unha discusión cunha profesora, á que lle chamou "inmadura", ten aberto un expediente que lle impide rematar a carreira.

Mario Iglesias está traballando en Londres á espera de que a Universidade de Vigo decida sobre o seu caso. Mentre, unha Coordinadora Antipresiva, integrada por compañeiros seus, tenta que a solución final non sexa a sua expulsión e que poída rematar a carreira. O curso 94-95 estivo cheo de problemas: o curso comenzou en Xaneiro por falla dun edificio adecuado até á reforma do cuartel de San Fernando. Pero, xa antes, os alumnos detectaran irregularidades económicas nas contas da Facultade ao non abonarse o importe dunhas bolsas de intercambio a Londres. O

A. PANARO

problema quedou soterrado polo Reitorado e comenzou o curso. A condición imposta foi que os profesores tiñan que impartir clases no mes de Xuño e, polo tanto, os exames finais, posporíanse para o seguinte mes.

Mario era un dos alumnos que denunciara as irregularidades económicas e, despois, ante a negativa da maioria dos docentes a alongar o seu período de traballo até Xullo. Tras o incidente coa profesora de Audiovisuais, Sol Alonso, abriuse un expediente por insultos e ameaças. Isto impossibilitou que se pudiera apresentar ao exame desta matrícula, a que lle queda para obter o título da licenciatura. Comezaron a aparecer nos corredores do edificio, fotocópias manipuladas nas que Mario Iglesias aparecía como Hitler. Os seus compañeiros cren que

a montaxe só pudo facerse desde os despachos dos profesores xa que son eles os que posuen fotografías dos alumnos.

O Reitor nomeou a Xosé Ramón Rua, vicedecano da Facultade, como xuíz instructor do caso de Mario. Este era un dos profesores que quixera abrir expedientes aos alumnos que denunciaron as irregularidades no centro. Delante a proposta de dous anos de expulsión da Universidade e anulación do quinto curso deste alumno, baseándose nun decreto de 1954 que fala de "insubordinación". Ainda non é definitiva, a proposta ten que ser aprobada pola Xunta de Governo. Mario Iglesias non se pudo examinar en Xullo e non pudo facelo o pasado 25 de Setembro, cinco días despois que o decidise o departamento de profesores, presionado polo Reitorado.♦

COMUNICACIÓN

Apresentouse o libro de Francisco Rodríguez sobre Curros

Acto público da Irmandade A Nosa Terra do Salnés

O 16 de Xaneiro tivo lugar no Balneario do Paco Feixó en Vilargarcía a presentación pública da primeira Irmandade A Nosa Terra, o Clube Salnés. Como explicou o seu coordinador, Xosé Castro Ratón, *A Nosa Terra, Irmandade de Leitores*, "constitúese como unha entidade social de base, entre os leitores cotiáns desse semanario, que institucionaliza así a participación activa do seu corpus fundamental, os leitores, na política editorial do medio, trocando o tradicional rol do leitor, receptor pasivo dunha información, que pasa a converterse aquí nun axente activo que influirá positivamente na liña de dirección que siga este medio de comunicación".

A Nosa Terra-Club Salnés é a canle organizada na comarca que abrangue as terras de Cabanillas, Bouza Brey, Nuñez Bua, Aquilino Iglesias Alvariño e outros ilustres galeguistas que mantiveron o facho de *A Nosa Terra* en tempos pasados, para veicular as iniciativas, colaboración e apoio de todo "dos que sentimos a necesidade de potenciar os medios de comunicación propios. Constituimos unha organización singular que, ao mesmo tempo de acadar o acceso en millores condicións en

favor dos socios do clube a productos e servicios da empresa editora, imos impulsar con forza un proxecto longamente arelado, a edición de *A Nosa Terra* a diario".

O director de *A Nosa Terra*, Alfonso Eiré, deulle as grácas aos promotores desta primeira

Francisco Rodríguez.

Irmandade facendo suas as verbas de Vilar Ponte, o primeiro director do órgano das Irmandades da Fala que, no seu primeiro número afirmaba: "este boletín é de todos os gallegos. A sua dona é Galicia enteira. Non é outra". Afirmou tamén que, "despois de 20 anos de andaina, atopámonos rematando de construir unha longa ponte no tempo. Unha ponte que ten por basamento chanzos de amor á Terra; por peares un ideario tan forte como amplio; por arcos a memoria histórica; por petris a ética que impide esbarcamientos e por lousas todos aqueles que ao longo do tempo estiveron e están dispostos a levar a Galiza á vizosa ribeira da liberdade sen pedir cousa a cambio más que a propia satisfacción e o que a Terra lle poda dar".

Este primeiro acto do Clube Salnés tivo por obxecto apresentar o libro do profesor Francisco Rodríguez, *A evolución ideolóxica de M. Curros Enríquez*. O sociolingüista e político galego explicou as causas que o levaron a estudar a obra de Curros cando só tiña 23 anos, "o reto era facer ver que o nacionalismo e a sua situación histórica non entraba en contradición cunha visión progresista do mundo". Criticou fortemente tanto as deturpacións que se están a facer da obra de Curros, mudando palabras claves nalguns dos seus principais poemas, como a crítica literaria universitaria que segue uns vieiros de auto-colonización, ignorando estudos básicos das obras dos nossos más insignes literatos, a mantenta, "instalados na idea de minimizar canta contribución se realiza no noso país nos distintos campos".♦

SUBSCRÍBETE A
A NOSA TERRA

Nome Apelidos

Endereço

Cod. Postal Teléfono

Povoación N.I.F.

Província País

Suscríbete a *A Nosa Terra* (incluidos os *Cadernos de Pensamento e Cultura*) por un ano/semestre ao prezo de:

Galiza/Estado/Portugal 9.000 pta./ano 4.500 pta./semestre
Europa 10.920
América e resto do mundo 13.080

a) Subscriptions para o Estado español b) Para o resto do mundo

Talón bancario adxunto Cheque bancario adxunto
 Reembolso (máis 130 pta.) Xiro Internacional a nome de A NOSA TERRA. Apartado 1371 Vigo.

PAGO DOMICILIADO. COBRIR OS DADOS DO BOLETIN ADXUNTO.

Banco/Caixa de Aforos

Conta ou Libreta

Titular

Nº Sucursal

Povoación Província

Sérvense tomar nota de atender até novo aviso, e con cargo á miña conta, os recibos que ao meu nome lle sexan presentados por Promocións Culturais Galegas S.A. (A Nosa Terra).

DATA

ATENTAMENTE (SINATURA)

(Remitir a A NOSA TERRA unha vez cuberto en maiúsculas)

A INFORMACIÓN QUE PAGA A PENA TER

GALIZA ANTE A II RESTAURACIÓN

Ciclo de conferéncias en Composela organizado polos CAF

O nacionalismo recoñece a trascendéncia do traballo de base durante a transición

■ C.V.

Nacionalistas vinculados hai vinte anos a diversos partidos e organizacións participaron nesta semana nun ciclo de debate sobre a transición na Galiza que organizaron os Comités Abertos de Facultade en Compostela nos que se destacou a importancia do traballo de base na consolidación do nacionalismo como alternativa de poder.

Os obxectivos das xornadas eran, entre outros, "desmitificar tópicos que nos falan dun povo sumiso, respostar á manobra de occultación argallada polos medios de comunicación e reivindicar parte da nosa memoria colectiva". Eis o que defendea o político nacionalista Francisco Rodríguez ao afirmar que unha das oposicións más activa ao franquismo estaba na Galiza na que o nacionalismo -cunha definición perfilada cun grande peso do *Sempre en Galiza de Castelao*, articulou unha ideoloxía política inseparábel da práctica social e da forte capacidade mobilizadora.

Para Francisco Rodríguez na transición viviu unha etapa de grande voluntarismo militante no que mesmo os universitarios passaron a traballar nas fábricas para fortalecer o sindicalismo nacionalista cunha "convicción de que había que construir unha práctica política que fose máis alá do franquismo". O nacionalismo agromou cunha forte desigualdade de forzas ao respecto dos partidos españólistas, dos que nen os más progresistas foron quen de deseñar un proxecto nacional para Galiza, e foi suxeito de fortes persecucións. Non de balde, como lembrou o

Cláudio López Garrido e Lois Diéguez, deputados polo Bloque-PSG no 1981, foron expulsados do Parlamento galego despois de aplicarles retroactivamente a obliga de xurar a constitución.

agora deputado do BNG, "o primeiro lugar do Estado onde aplicaron cun carácter retroactivo o xuramento da Constitución foi na Galiza" e foi ese "un dos momentos más críticos para o nacionalismo que o pudo chegar a facer residual". Este momento xunto coa integración na OTAN e na UE do Estado Español foi o punto que indicou como remate da etapa chamada de transición.

O daquela militante no Movimento Comunista de Galiza, Xesus Vega Buxán tirou importante aos nomes que nesta memoria se consagran como artífices da transición oficial. Pola contra Vega reconheceu o papel desenvolvido polo Consello de Forzas Políticas Galegas na sua contribución a que "a cuestión galega figurase na axenda da transición cun programa económico e político de calidade que enfrentaba os problemas reais de forma cabal". O agrupamento de forzas políticas

nacionalistas desenvolvido polo Consello non se volvería a repetir segundo o que fora militante do MCG "até a partir do ano 82 dando lugar ao que hoxe é o BNG". De feito, os tres políticos que foron convidados para debater na primeira xornada sobre a alternativa rupturista pertencían na transición a distintas forzas políticas e hoxe participan na frente nacionalista. A sobrevivencia do nacionalismo en épocas nas que as eleccións foron causa de "desmoralización e inxustiza" ven segundo Xesus Vega de ter enfrentado problemas reais do país

Grande mobilización

A existencia dunhas condicións obxectivas é a razón que Manuel Mera dá do nacemento do sindicalismo nacionalista na Galiza nunha época na que "non había eventualidade nen traballo a tempo parcial". Aparece segundo o seu dirixente histórico

co nos sectores simbióticos e protagoniza as más importantes folgas da época poñéndose, "sen transixir", ao fronte das grandes mobilizacións e respondendo a "un rexime dictatorial coas aspiracións de liberdade e pátria". O sindicalista, ao igual que fixera o dia anterior Francisco Rodríguez, situou o fin da transitoriedade da época no momento no que se dá o forte debate dentro do nacionalismo para acatar a Constitución que é cando o movemento toma "conciencia de que o poder xa está establecido e de que hai que loitar doutra maneira e criar organizacións co fin de permanecer".

Esta etapa que Manuel Mera lembra como "máis viva que a actual", foi calificada polo que fora dirixente das Comisións Labregas, Emilio López, como de "grande efervescéncia en todo o país con manifestacións todos os fins de semana" na que as organizacións de masas nacen

"con espontaneidade". López fixo un repaso polas grandes mobilizacións do agro galego, no que até o momento as forzas caciñas exercian un control moi forte, e destacou as loitas contra a cuota empresarial, a folga do leite e xa posteriormente as grandes protestas contra as imposicións das cotas.

O vinte aniversario do nacemento do movemento feminista galego emárcase tamén nese protagonismo dos movementos populares pero cuns rasgos particulares, "vai escandalizar mesmo aos sectores más activos da sociedade galega" segundo a feminista Nanina Santos da Asociación Galega da Muller. A incorporación da muller aos estudos e ao traballo asalariado e as noticias de mulleres organizadas noutros países na defensa dos seus direitos están na xénesis do movemento na Galiza no que se quer "traballar para revelar os mecanismos de opresión e denunciar a situación que sufren as mulleres". O "escándalo" que levanta devén, segundo a feminista, de se atrever a criticar mesmo ás "organizacións políticas e sindicais e ao vello galeguismo co que se ganan os receos e as hostilidades de boa parte da vanguarda política". Para Nanina Santos na actualidade medrou a conciencia contra as discriminacións pero, no entanto, seguiu a criticar ás organizacións políticas e sindicais por seguir a ser "masculinos e en man de homes porque as mulleres continúan ocupándose do traballo doméstico e a política non acaba de lles interesar por eludir cuestións ordinarias de carácter humano".

As xornadas revisarán tamén a represión política vivida por Xosé Manuel Pavón (preso político), Margarita Ledo (exiliada) e Abilio Villena (ORT) e rematarán cun recital de poesía social no que participarán Dario Xoán Cabana e Manuel María.♦

3 DE MARZO, ELEIÇÕES XERAIS

Utilizará a consulta para denunciar a insuficiencia do actual marco xurídico-político e pedir a independencia

A FPG concorre ás xerais sen interese eleitoralista

■ H.V.

A Frente Popular Galega, que concorre aos vindeiros comicios presentando candidaturas polas catro circunscricións galegas, traballa na confección das listas eleitorais, pero de momento non están completamente perfiladas. Esta organización tampouco elaborou os lemas cos que participará na campaña do 3 de Maio, pero xa definiu cales serán as liñas fundamentais da mesma: a loita pola independencia nacional, o desmascaramento do carácter antideomocrático do réxime xurídico-político e a denuncia das agresións económicas que sofre a Galiza de parte da UE e o Estado.

En calquier caso, "as listas estarán compostas por persoas de antiga militancia nacionalista e operaria e longo combate político", indicou Mariano Abalo, o secretario xeral da FPG.

A consecución da independencia nacional é o principal obxectivo da FPG. A dependencia de España e da Unión Europea impide o desenvolvemento do país e agudiza a crise, a xuizo deste partido, por esta razón cre que a Galiza precisa unha economía propia cunha planificación desde aquí.

"Non temos interese eleitoralista -explicou o líder da FPG, Mariano Abalo-, nesta campaña mó-

vennos motivos políticos, como a denuncia de que o marco xurídico-político actual é insuficiente para a Galiza, o noso presuposto é crítico".

Dirixirse á sociedade

Para a FPG "os intereses da Galiza e dos traballadores non son defendidos nen no Congreso español nin no Parlamento galego porque non hai unha voz que os represente". Conforme a este presuposto, traslúcese que a organización que encabeza Abalo non entra na contenda eleitoral, senón que, como dixo o próprio dirixente, persegue a "oportunidade para

facer chegar a sua mensaxe á sociedade, darse a coñecer e difundir as denúncias de recorte da democracia dentro do actual marco xurídico-político, as agresións dos traballadores e á mocidade, pola negación do traballo e pola persecución da insubmisión, o retroceso da lingua e a cultura, e corrupción e a represión, que son duas formas de se manter o réxime".

O programa político da FPG para a renovación das Cortes xerais foi presentado por Mariano Abalo, quien estivo acompañado de Xan Carballo e Xosé Luis Méndez Ferrín. Xan Carballo fixo fincapé nas agresións que

padecen os traballadores por mor da contrarreforma laboral e a criminalización do nacionalismo e das protestas dos obreiros, "como pasou cos mariñeiros do Morrazo e sucede agora cos traballadores de Santa Bárbara". Para Carballo, os obreiros precisan organizarse máis para loitar contra a regresión laboral e as medidas como as aprobadas no círculo de Maastricht. Méndez Ferrín, cre que "é preciso descobrir o carácter fascista do actual réxime, a mesma data das eleccións, o tres de Marzo, coincide co aniversario dos asasinatos de Gasteiz, algo do que terían moito que dizer Fraga e Romai Beccaria".♦

NORMALIZACIÓN LINGÜÍSTICA

Pretenden utilizar a lexislación actual para impulsar o uso do idioma

A situación de retroceso do galego fai emprender campañas no ensino

A situación do galego, coa baixa progresiva dos galego-falantes inicialmente, está a levar a que diversas organizaciones se decidan a emprender accións, sobre todo no eido do ensino, para darlle a volta á situación. A *Plataforma polo ensino en galego* apresentou unha campaña dirixida aos ensinantes que ten por obxectivo

■ A.E.

Ensino en galego, será o lema baixo o que se desenvolverá a campaña apresentada pola *Plataforma polo ensino en galego*, formada polos sindicatos de ensino de CCOO e CIG, a AS-PG, Nova Escola Galega e a Mesa pola Normalización Lingüística. Este lema xenérico terá dous apartados específicos. Un refírese ao alumnado: "están no seu derecho, de ti depende" e o outro fai un chamamento aos profesores, *O ensino en galego, o noso empeño común*. Carteis con estes dous lemas están a ser distribuídos por todo os centros de ensino, públicos e privados. Tamén forman parte da campaña 10.000 trípticos nos que se explica e se analisa o decreto 247 que regula o idioma no ensino. Nel recóllese a necesidade do seu cumprimento e a responsabilidade da Administración de que se faga cumprir, denunciando que non se está a pór en práctica a lexislación vixente.

A análise deste decreto foi, precisamente, un dos puntos básicos do encontro sobre o ensino convocado polo BNG. Nel chegouse á conclusión de que "a lexislación actual a respeito do galego no ensino non é marabillosa, pero facer que se cumpra na sua literaldade pode ser un grande avance para o uso do noso idioma. É preciso que todos aqueles nacionalistas e os que defenden o galego muden de atitude, abandonando a actual pasividade, comecen a dar pasos que impidan o retroceso abafante do galego". Estas conclusións sobre o idioma, levaron a que se definira unha liña de actuación que iría, en primeiro lugar, pola argumentación do galego como língua ambiental do alumnado do ensino da primeira etapa, producíndose deste xeito o primeiro cambio, ao definir a língua como algo social fronte ao aspecto particular de língua materna. Este recoñecemento impediría a imposición do español a moitos alumnos.

A segunda actuación estaria centrada no eido puramente reivindicativo, sen sair nunca do marco legal actual. Trataríase de facer valer que aos nenos da primeira etapa que se lles determine o español como língua habitual, teñan dereito a que se lles ensine o galego, tendo profesores específicos que lles imparten algunhas horas de ensino desta língua.

Outra das propostas sobre as que debe de xirar a campaña será a de garantir que aos rapaces galego-falantes, da primeira etapa, se lles asegure o ensino en galego, cando os seus pais fagan petición expressa deste dereito, poñendo por parte de Administración e coléxios

impulsar a conciencia do profesorado e implicalo dentro do proceso normalizador. Por outra banda, o 13 de Decembro tivo lugar un encontro sobre o idioma, propiciado polo BNG, do que saiu como principal conclusión a necesidade de "aproveitar a lexislación na sua textualidade para impulsar a presencia do galego no ensino".

A lei sobre o uso do galego no ensino só se cumpre no 14 % dos casos.

A. IGLESIAS

os medios necesarios. Tamén houbo un pronunciamento a prol de que nas oposicións ao corpo docente os profesores deban demostrar o coñecimento do galego, así como que este seña tido en conta no concurso de trasladados, para impedir que se alegue descoñecimento. Disculpa esgrimida para non cumplir a lei que obriga a impartir neste idioma polo menos duas asignaturas de Sociais. Outra das accións a emprender será a de denunciar a aqueles centros que non cumpran coa lexislación, pero "deixando claro que non se trata de perseguir a ningún individualmente, senón de pedir que se cumpla a legalidade".

Analises da realidade

Outra da conclusións tiradas foi a de que, na actual situación, non é efectivo demandar o ideal irreñuciábel da galeguización total do ensino, senón que é preciso dar pasos graduais para superar o refluxo. Pilar García Negro, parlamentar do BNG e sociolinguista, definiu o momento presente do noso idioma como aquel no que se está a "organizar o máis solemne velorio, cada vez máis adornado financeiramente, para o língua gaiega". Ainda así, considerou o punto de partida do galego como enormemente positivo se se compara con outras línguas, porque aquí non se pode falar de aprendizaxe, pois a imersión do galego xa existe".

Referíndose á lexislación actual no eido do ensino, considerou García Negro que sería "unha reviravolta impresionante se a lexislación se cumplira nos dous próximos cursos". A discusión centrouse así nas posibilidades que contén o Decreto 247/1995 que desenvolve a Lei de Normalización Lingüística no referente ao

ensino. Concluiuse que se ben significa unha conxelación (asignaturización) de etapas anteriores á autonomía, "hai mencions legais que se poden suscribir na sua literaldade", en palabras do deputado e sociolinguista Francisco Rodríguez. Constatouse tamén un desfase entre o idealismo e o empirismo nos militantes nacionistas a respeito do idioma e no eido oficial como as "declaracións abenzoantes non se corresponden coa realidade existente".

As afirmacións anteriores non impidieron que se puxesen tamén de manifesto eivas moi importantes, para este próprio intre, na lexislación: "está desatendido o idioma infantil e hai unha nula previsión sobre o idioma universitario, polo que van dicir que non se pode cumplir a legalidade porque non hai profesorado axeitado". Para Marta Dacosta, representante da CIG-Esino, "non se marca un prazo temporal para a aplicación desta lei e a sua superación", tratando únicamente, cando más, de que se cumpran os mínimos e ficando al. Tampouco hai atención aos materiais, co que terían unha escusa para non cumplir a lei". Para Dacosta, a Xunta segue unha "política hipócrita. Non hai vontade de cumplir nen a lei que eles mesmo promulgación".

Explicou tamén que cando algúen apresenta unha denuncia contra o galego, abre expediente de carreira, "pero ainda é a primeira vez que fan cumplir, pésse a existir denúncias, cando esta favorece ao galego". Constatou que, segundo un estudo da CIG, a lei só se cumple nun 14% e que nos últimos anos "foron moi poucos os profesores que se incorporaron ao ensino en galego, sendo o primeiro factor o proselitismo personal", segundo confir-

mou Alberto Ansede, presidente da AS-PG, así como, desde a chegada de Fraga á Xunta, "hai unha maior insoléncia antigalega nos claustros de profesores. A xente sabe que a lexislación só é unha farsa gubernamental".

Francisco Rodríguez tamén argumentou que "estamos nunha realidade colonial, na que non hai vontade política de superar a actual situación do galego, senón que a Administración está abertamente na súa contra. Existe unha baixa alarmante dos galego-falantes inicialmente. Ese é o bilingüismo equilibrado que eles persiguen". Rodríguez Sánchez afirmou que se pode "actuar positivamente sen mudar a norma legal nem tan sequer desenvolver a lei". Considera que a acción militarante a prol do galego pódese "propiciar unha reacción enormemente positiva que nos coloque en moita mellor posición para acadar maiores metas. ODe nengun xeito podemos continuar esta inercia negativa".

Campaña normalizadora na Universidade da Coruña

Os Comités Abertos de Facultade da Universidade da Coruña van pór en marcha nos vindeiros días a Campaña de Normalización Lingüística. Un suporte gráfico de 1.000 cartaxes, outras tantas tiras e 600 trípticos servirán de reclamo, para abrir un debate "que supóna unha reflexión sobre o que hai que facer, de como hai que facelo e, sobre todo, queremos transmitir a idea de que o proceso normalizador atinxo a todos os sectores da comunidade universitaria", afirman os CAF. Este intento normalizador, que irá acompañado de charlas, conferencias e mesas redondas sobre a situación da língua galega na universidade coruñesa.♦

Palmeira, exemplo de actuación administrativa

Cando as previsión legais se pretenden levar adiante, rachando o carácter inmobiliador que políticamente pretenden darlle, a Administración autonómica comeza a pór impedimentos. Un exemplo desta actuación é o caso do Colégio de Palmeira (Ribeira). Despois de aprobar por unanimidade o claustro e consello Escolar o Proyecto Educativo do Centro (PEC), no que se definía a alfabetización aos rapaces completamente en língua galega, a Xunta decide anularlo ao comezo deste curso, alegando que a "língua veicular non pode ser única".

A decisión do Delegado de Educación producxe a instância do 15% dos pais, que deciden denunciar publicamente o PEC do colégio que xa viña a funcionar desde había un ano, aprobado e realizado con fondos públicos. Estes pais demandan que aos meninos se lles ensine ao 50% en galego e en español. A lexislación recolle que a alfabetización debe de facerse nunha única língua, a habitual, por motivos pedagógicos.

Na negociación entre o claustro e a Delegación, esta impón que o libro de língua española (inexistente) ten que ser neste idioma, sendo admitido pola dirección do colégio. As demás matérias seguiríanse a dar en galego. O colégio tamén presentou un recurso que ainda está sen resolver, non sendo admitido pola Administración afirmando que o conflito xa está resolto.

Para Mariano Vidal, director do colégio, o que pretendeu a Xunta foi "criar inseguridade. A opinión pública saiu a palabra anular. Esa foi a idea que permanece, cando o plano continua exactamente o mesmo. É por iso tamén polo que non queren admitir o recurso, pois levaríao a admitir o seu erro".

Vidal considera que esta estratexia de anular o PEC "sen concretar o que se di, afectou negativamente ao centro, con profesores que se mostran retraídos, pero tamén socialmente á localidade, enfrentando aos ciudadanos, pois a grande mayoría dos pais seguén apoiando o noso programa educativo". Mais considera que o darío maior fixase a outros colégios que teñen dereito a incluir legalmente idéntico programa educativo e que viron coutada esta posibilidade por temor a enfrentamentos apoiados desde a Administración.♦

Promocións Culturais Galegas S.A.
EDITORIA DE
A NOSA TERRA

AMPLIACIÓN DE CAPITAL

Do 15 de Decembro de 1995 até o 31 de Xaneiro de 1996

52.510.000

Un periódico para un país

Galiza ten futuro e os meios de comunicación propios tamén.

Co apoio xa de máis de 600 accionistas.

Cunha longa historia, con instalacións proprias e unha editorial en marcha.

Coa tua participación cada dia.

Se vostede desexa ser **ACCIONISTA** pode ingresar o diñeiro da seguinte forma:

■ CONTADO:

Mediante cheque emitido a favor de
A NOSA TERRA

Mediante ingreso nas contas
2091—0501—61—3040038976 de Caixa

Galicia ou
40233801 de Caixa Vigo O.P. todas elas de
Vigo, especificando "Ampliación Capital Social
Promocións Culturais Galegas S.A. 5/1995" e
nome, endereço e NIF de quen o fai.

■ DOMICILIACION DO PAGAMENTO ATÉ 6 MESES.

Contra o ingreso emitirase resgado provisorio
até a entrega dos títulos.
Prezo de cada acción: 5.000 pta.
Os novos accionistas pagarán unha prima de
5.000 pta. polo que o prezo final de cada acción
será de 10.000 pta.

Pode recabar maior información no teléfono
(986) 43 38 30 ou ben nas oficinas de
A NOSA TERRA, sitas
na Rua do Príncipe 22 baixo, de Vigo.

POLA LIBERDADE DE EXPRESIÓN MERCAMOS ACCIÓNS CONTRA A DISCRIMINACIÓN DA XUNTA

Ana Mª Fernández Puentes (Arquitecta)
Xosé Ramón Freixeiro Mato (Profesor)
Benito Fernández Álvarez (Xubilado)
Xoan X. Molina Vázquez (Funcionario)
Ramón Gándara Martínez
António Capelán Rei (Profesor)
Xoan M. Ramos Rodríguez (Empregado)
Arturo Selorio López (Caldereiro)
Xoan X. Fernández Porto (Prof. Ed. Física)
Anxo González Guerra (Ensinante)
Xose Manuel Mariño Ventoso
Isabel González Avián (Profesora)
Emilio Xosé Ínsua López (Profesor)
Xabier Vázquez Corral (Estudante)
Xosé Mª Baamonde Canle (Grad. Social)
Manuel Ramos Valiño (Funcionario)
Xosé Manuel Pérez Álvarez
Elisardo López Varela (Profesor)
Mercedes Vaamonde Balado (Mestra)
Pilar Vaamonde Balado (Aux. Administ.)
Elizabeth Soeler (ED-LAT gov. Canadá)
X. Lois Castro Gómez
Roxelio Martínez Jiménez
Xoaquin Vales Rodríguez
Pedro Paulo Gómez Rielo
Antón Otero Domínguez (Ordenanza)
F. Mosquera Nogueira (Funcionario)
Xosé Barbazán Barbazán (Médico)
Xosé M. Maceira Fernández (Profesor)
Fernando U. Pedreira Dans
Xosé Mª Gómez Pedreira
Celso Milleiro Sánchez (Estudante)
Xosé Luís Bará Torres

BOLETIN DE SUSCRICIÓN DE ACCIÓNS

Sr. Director

Rógolle que a partir desta data se sirvan atender con cargo á miña conta corrente/de aforro Nº os documentos
de cobro que serán apresentados por Promocións Culturais Galegas S.A. en conceito de compra de accións da seguinte forma: mensalidades de pta.

Titular da conta

Nome

Apellidos

Profisión

Endereço

C.P.

Provincia

Teléfono

Cidade

N.I.F.

Banco/Caixa

Axencia Nº

Localidade

Província

Endereço

Asinatura do interesado:
..... a de 199.....

Camilo Nogueira

'Os empresarios galegos xa non van a Madrid a pedir axudas, sen

■ MANUEL VEIGA

Coa sua entrada no BNG provocou a ira de Francisco Vázquez e Manuel Fraga, pero tamén o aplauso confidencial de algúns empresarios. Cre que Galiza vive un momento importante se se produce unha remodelación do Estado das autonomías e confia no BNG, como forza sólida que ainda debe ensancharse, para representar ao noso país.

Ao dia seguinte do BNG celebrar a sua VII Asemblea en Ferrol, na que vostede estivo presente, comezaron as acusacións de connivéncias co terrorismo. Establece algunha relación entre os dous feitos?

Chamoume a atención que o alcalde da Coruña, falando de que non era certa a moderación do BNG, citou a Beiras, o que é habitual frentre a outros hipotéticos non moderados, pero de repente tamén mencionou a miña entrada na organización. Non sei se foi un lapsus freudiano. Pero hai un feito temporal: estas foron as declaracions que deron inicio á diatriba. Non podo saber, en todo caso, se existe unha relación directa. Pero, o lóxico é que a miña entrada e a de outra xente, tenda a anchar o BNG e a incrementar a sua capacidade para se converter en alternativa. Iso é o que tentan combater. Es tá claro que esa campaña non tiña nengunha apoio obxectiva e que se vai esvaer por si mesma. O BNG tomou ademais unha decisión de curtar polo san, votando mesmo nos concellos mocións que non merecían ser votadas, porque tiñan un elemento de trampa e de pretendendo apoio ao programa doutros partidos. Se fose só contra o terrorismo, o BNG é obvio que votaría en contra e non necesitaría facer demostracións dese tipo. Teño dito ademais que o Bloque é unha garantía contra a violencia en Galiza. Coido, finalmente, que o BNG non ten porque temer a este tipo de campañas, senón demostrar por si mesmo que está a facer o posíbel para conectar coa maioria da sociedade galega. A organización amosounos estes anos, cunha prudencia e unha intelixéncia estratéxica notábeis.

Como ven os empresarios ho-

xe o nacionalismo?

O empresariado galego non é españolista ideologicamente. Hai mesmo exemplos de empresas co corazón en Galiza e vocación internacional, como por outra parte sucede con todas as empresas multinacionais: todas teñen as raíces nun sitio. O inimigo da identificación do empresariado galego con Galiza era o centralismo do Estado. Todo se facía en función do marco estatal, incluidos os apoios públicos. Pero, neste momento, as fronteiras dos Estados esváense ou toman outra fasquia e o empresariado galego xa non pode ter como referencia exclusiva o Estado, en parte porque Madrid cedeu competencias á Xunta e, en parte, porque os mercados teñen un carácter moi amplio, incluso más alá da Unión Europea. Nesta nova situación, Madrid xa non é a única referencia e vai camiño de non ser sequera a máis importante. No futuro, a única política industrial aplicada a Galiza será a que se faiga aquí ou non a haberá. Madrid non nos vai regular nengunha empresa e Bruxelas tampoco. Desde ali vaise condicionar efectivamente a política galega, pero a política industrial hai que facela desde aquí. O mellor apoio que se lle pode dar aos empresarios para estar no mundo é desde

Galiza. Nese sentido pode interesarles obxectivamente, e a maiores da vocación persoal de cada quen, afortalar o autogoverno e, dentro del, a partidos nacionalistas, sempre claro que non sefan contrarios a eles ou que, non sendo partidarios, crean embargo un clima favorable. Isto que digo, non é voluntarismo político. Estou a descreber unha situación económica nova que pode ir en paralelo ao avance do nacionalismo. Hoxe, cando unha empresa galega ten dificultades, normalmente aonde vai solicitar o apoio é a Xunta. Hai algunha empresa ben importante, con presencia en todo o mundo, que tivo que tomar unha decisión estratéxica que conlevaba a posibilidade de fortalecerse como empresa galega ou a de situarse na órbita dunha empresa más multinacional e a onde recurriu para resolver os seu problema foi á Xunta.

O grave é que moitas empresas reclaman axuda da Xunta e está carece de vontade política para oferecerella"

Está a falar de Pescanova...

Nengunha empresa galega vai hoxe a Madrid pedindo axuda. O grave será que busque apoio en Galiza e que o governo galego careza de vontade de política para darlo, como ocorre actualmente, ou que non teña competencias, como pode suceder no futuro. Por iso cómpre que se fortaleza

Os proprios traballadores de Astano, unha empresa estatal, van reclamar ás veces á Xunta.

O governo galego, se quer xustificarse, ten que preocuparse de todo o que pasa en Galiza. Iso obriga ao grupo que esteña na Xunta, con independencia da sua ideología, a reclamar máis competencias, sempre que sexa un pouco responsabel. Chega un momento no que as institucións non son neutras. Eu sempre pedín o apoio para unha autonomía nacente, non porque fose autonomista, senón porque crin que a existencia dun goberno e dun parlamento, sendo perigoso porque podía non ser eficaz e desprestixiar ao próprio goberno, tamén podía provocar unha tendencia a encherlos de contido.

Incógnitas sobre Europa

Un dos temas de fricción entre o PSG-EG e o BNG foi a Unión Europea.

As diferencias que poidese haber noutro tempo hai que discutilas dentro da organización. Pero, hoxe coido que son más as incógnitas sobre as que hai que reflexionar en común que as discrepancias.

Como podemos desenvolver as nosas aspiracións de autogoberno en Europa, cando esa Europa se constrúe pasando porriba das fronteiras dos Estados, pero na cal o protagonismo é dos Estados. Son eles os que se reunen. Galiza non se vai con-

tentar con ser un membro da Europa das rexións. O futuro dependerá tamén da vontade que se manifieste desde aquí. E ainda temos un problema previo: o de como estar dentro da Península Ibérica, porque a eliminación da fronteira con Portugal debería ter repercusiones. Todo iso está por debatir.

O actual autogoverno é insuficiente

Outra cousa é que os empresarios teñan a sua conciencia política e que evolucionen de acordo cos tempos. Se o sentimento político galego se fortalece afectará tamén aos empresarios como persoas e a que se perda o carácter sagrado do Estado, a idea do castelán como a lingua por exceléncia e ese tipo de mitos e ideologías criadas polo propio Estado ao longo do tempo.

Aqui quero facer un matiz. Os nacionalistas galegos debemos ter unha perspectiva estratégica que se refira a países. Ainda tendo en conta movementos nacionalistas de lugares concretos, debemos actuar en función dos países cos que temos intereses comunes, con independencia dos partidos que protagonicen a política dese país. En Escocia hai un partido nacionalista, pero hai tamén un laborista maioritario que prometeu a devolución do parlamento. Esa devolución será posible cando venzan os dous.

Fala dunha Galiza con política de Estado.

Si. As relacións que nos conveñen son, por suposto, con Portugal, con Cataluña, Escocia, o país flamenco. Os países que non poden estar contentos non coa Europa dos Estados, non coa das rexións.

Parece, con todo, que hai un refluxo e que os Estados volven a fortalecerse.

Hai coxunturas e, por riba delas, posturas consolidadas de algunos Estados, como a Grande Bretaña que non quiere saber nada da Europa política. Neste momento é certo que a coxuntura é contraria. Hai un refluxo, porque os Estados non se deixan. Incluso hai un regreso para

asumir todo o poder interno, como sucede en España. Ningún conta cunha estratéxia clara, nem sequera Alemaña que ten a tentación de crear un espazo próprio.

Pluralismo

Non ten medo de que agora algun interlocutor lle critique a convivencia, na mesma organización, con comunistas?

Nunca tiven problemas para relacionarme con todos os demócratas, de calquier créncia e estratéxia. Ademais, o BNG hai que entendelo pola política que fai. O que me preocupa é poder facer, pola miña parte, unha contribución modesta, pero útil para que esta organización consiga o apoio maioritario da sociedade galega. Da mesma forma que antes falabamos de que as acusacións de terrorismo eran pura propaganda, as referencias ao comunismo do BNG ou de membros do BNG, poden ser utilizados unicamente como unha agresión propagandística. Pero a xente vai xulgar ao BNG pola sua práctica.

Tamén quero dizer que se vai dar unha dialéctica: o BNG pode, coas suas ideas, transformar a sociedade, pero esta, a sua vez, vai influir no BNG e este ten que deixarse influir. Non asimilar para, através da perda de personalidade, ir conseguindo o apoio da sociedade, porque iso é distinto. Pero a sociedad e as circunstancias de cada tempo marcan a realidade e iso hai que telo en conta. Hai que ouvir aos militantes que teñen cada vez que ser máis. Eu aconsellarielle ao BNG, neste sentido, que se abraise. Porque un partido nacionalista ten a responsabilidade propia e, ademais, a de construir a nación. Esa é a xustificación de que o BNG se constituía como unha fronte.

Creo que, sobre Europa, son más as incógnitas que as discrepancias que poidamos ter no BNG"

Outra cousa é que din algúns: vamos xuntos agora, porque vivimos unha fase de liberación nacional, pero habrá un momento no que diverxiremos, segundo a ideología. Iso é próprio dun movemento que se plantea a perspectiva a curto prazo, de ruptura, cun domínio inmediato. Pero, en Galiza, coido que a tendencia será á unificación interna, asumindo a nación desde unha perspectiva progresista e de esquerda.

O PSG-EG, dentro do seu ideario, acometía numerosos cambios tácticos. Cree que iso é posibel no BNG?

as, senón á Xunta'

Non teño nengunha intención de traballar nese sentido. Efectivamente o BNG é máis complexo. O PSG-EG era moi unitario. As decisións foron sempre moi maioritárias, quitado a última. Os cambios que daba eran intentos de acumular forzas. O BNG non ten esa necesidade. Ainda que quizás precise dunha certa axilidade para tomar decisións coxunturais. Isto irase vendo, segundo as circunstancias.

A democracia e o asamblearismo é máis lento.

Non, non. A consulta ás bases sempre é boa. Fallo más da tendencia á unidade interna.

Madrid non nos vai regalar nengunha empresa e Bruxelas tampouco. A política industrial hai que facela aquí"

Beiras, nun libro-entrevista con Pillado e Fernan-Vello, resume a aportación histórica do PSG no pluralismo e a da UPG no enraizamento no país. Como resumiría as aportaciones do PSG-EG e do Bloque?

O PSG-EG tivo conciencia da oportunidade histórica de coller o autogobierno e utilizarlo en favor do nacionalismo. En cambio, no BNG, había unha maior conciencia das suas eivas e mesmo de que poidese suponer unha limitación na perspectiva estratégica. Creo que eran conciliables, porque as duas son certas: Hai que utilizar as institucións e encelas de valor para que non limiten o futuro do país.

No BNG subsisten diferencias ideológicas, pero coido que poden convivir. Ademais o tempo fai o seu papel. O capitalismo segue a ser inxusto, pero a solución xa non se plantea entre dous bloques, senón no mundo en si. E hai novos problemas: o primeiro mundo explota ao terceiro, pero ainda é máis grave que moitos países de África están ignorados, quedaron fora do mundo.

Toda a esquerda defende agora o Estado de Benestar.

A moda neo-liberal está a recuar. A sociedade non se pode identificar co capitalismo. Nengun empresario neo-liberal aceitaría vivir sen policía que o defendase, sen unha orde garantida polo próprio Estado. Ademais a xente pode non loitar por mellorar, pero non quere perder o conseguido, no tocante a pensións, seguridade social, ensino público, etc.♦

'Os próximos anos serán decisivos para Galiza, sobre todo se hai un governo de coalición entre PSOE, cataláns e bascos'

Como ve ao PP galego?

Acabou un ciclo. Fraga deixou o partido igual que cando entrou. Non o preparou máis que para ser dominado por Aznar. Un partido autónomo, sen Fraga, é imposible; pero un PP de Aznar é inestable. Sería dun espafolismo que non atura nen a dereita galega.

E o PSOE?

O PSOE perdeu a personalidade en Galiza. A amenaza de Francisco Vázquez de que abandona o partido, se non se expulsa aos protagonistas do incidente de Vigo, resulta irresponsable e incomprensible. Ou non cre no proxecto ou está a preparar outro. Con Presedo

houbo un partidío galego, aínda que sometido a Madrid. Vázquez desfixo isto e non criou outro. O BNG tivo unha política intelixente coméndolle o campo ao PSOE, combatendo ao PP. O BNG pode ser capaz de sustituir ao PSOE, na esquerda, desde o nacionalismo. Hai que ter en conta que a xente está más cansa do PSOE que ansiosa de que chegue á dereita.

Que escenario preve despois das eleccións xerais?

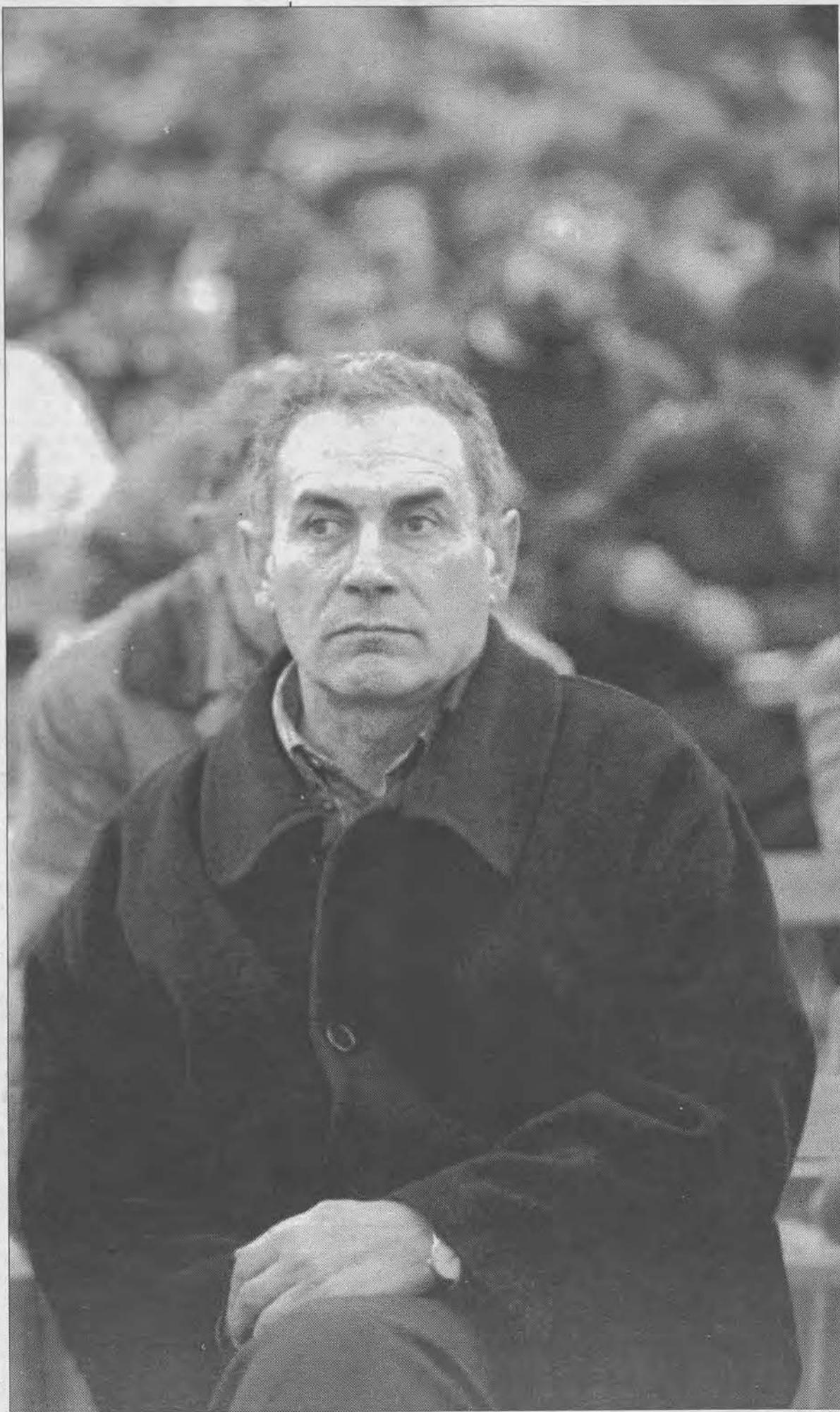
Quitado que o PP saque maioria absoluta, o que non creo probable, a situación virá marcada polas alianzas con cataláns e bascos. Iso dará lugar a un recoñecemento, nestas comunidades, dun autogobierno distinto, superada xa a fase da igualación das autonomías. Galiza ten que estar aí. O noso país pode, non digo participar nas alianzas, pero si ter presencia suficiente para reclamar unha posición de fortaleza cando se produza esa remodelación. Todos os avances que se dean no tema das nacionalidades, deben ser aproveitados.

Un PP autónomo sen Fraga é imposible, pero un PP con Aznar é inestable"

Agora que se fala tanto da transición, como lembra o 23-F e as consecuencias que tivo sobre Galiza, a expulsión dos tres deputados do Bloque-PSG, etc.?

O ano seguinte ao 23-F foi dun sentimento xeralizado de inestabilidade. Había a sensación de que se podía volver a repetir o golpe. A través da LOAPA intentouse acabar co Estado autonómico ou, cando menos, reducir as posibilidades de autogobierno. Lembro que houbera unha campaña contra esta lei en Cataluña e o País Vasco. Eu presentara unhas mociones contra ela e non me apoiaría absolutamente ningúen. Os deputados do Bloque creo que xa estaban fora daquelas.

Hoxe esta coxuntura está superada. Agora o recoñecemento do dereito de autodeterminación en Europa, sen que ningún envise o exército, e, dentro do Estado español, a necesidade que o PSOE tivo da colaboración de CiU, situou o problema nas nacionalidades, sobre todo de Cataluña, nun primeiro plano. Iso dá lugar a que os próximos anos sexan decisivos. O PSOE está presentándose xa, na precampaña, como o partido que ten a posibilidade de poñerse de acordo cos nacionalismos.♦

ANXO IGLESIAS

DEPORTE ESPECTÁCULO

Sub-campión de inverno, á equipa da capital galega espéralle unha segunda volta chea de trampas

O Compos cuestiona a lóxica dos talonários

■ GONZALO VILAS

Cumprida a primeira metade da liga más longa na historia do fútbol español, o simbólico sub-campionato do Compostela supón un dos feitos más salientábeis e surprendentes, dada a sua condición de equipo cun máis baixo orzamento, moi inferior ao dos seus seguidores na táboa e mesmo a vários convxuntos de segunda.

Desde estas páginas temos xa comentado as virtudes do actual Compostela, que non fan máis que se potenciar co paso das temporadas desde o non lonxe despegue na terceira división. Unha xestión intelixente, onde nunca se gasta porriba do que hai nem se pagan praticamente fichaxes, unhas individualidades dunha calidade superior á sua sonda, un ambiente unido no vestiario e unha dirección confiada a adestradores galegos e modestos. O ter comezado ganhando ao Celta en Vigo e a histórica goleada frente ao Deportivo, marcaron unha senda de bons resultados e unha grande confianza nos xogadores. Con todo, a relación resultados-potencial económico supera calquer explicación lóxica.

Esta traxectoria de éxito, independente dos seus resultados finais, cuestiona de maneira importante os infladísimos parámetros económicos nos que se move o fútbol profesional en España. É sabido que a ficha dun determinado xogador do Real Madrid case iguala á dos 22 profesionais do Compos en conxunto. Pero esta boa xestión e os éxitos deportivos conseguidos non garanten un beneficio económico proporcional. Na liga española prima un sistema endogámico no que os máis poderosos tenden a ser cada vez más por vía dos mecanismos económicos do grande tinglado fútbolístico, ditado por eles mesmos. Algo semellante ao que ocorre no sistema de partidos políticos.

Este sistema de perpetuación dos deportivamente poderosos ten un dos seus piares nos contratos televisivos. A retransmisión de partidos é o grande máñan sen o que nengún clube (incluído o Compos) vería satisfeita nen de lonxe o seu orzamento. Pero o cupo de transmisiones non se fai por orde de méritos deportivos. Supónse que os chamados grandes sempre levantan o maior interese na audiencia, ainda que deambulen pola cola (como pasou o ano anterior co Atlético de Madrid), e as televisións privadas debecen por calquier transmisión das quipas madrileñas ou do

Chen, máximo goleador do Compos.

Barça, así sexa un amigábel co Valdepeñas B.

Os medios de comunicación deportivos (ainda que a alguns xornais chamalos de información xeral é un eufemismo, dada a actual sobre-information fútbolística) santifican esta situación, ao tempo que este establishment supón o seu sustento principal. O puramente deportivo apenas ocupa un 15 por cento de xornais ou programas de radio. Non importa que un Madrid navegue na mediocridade da táboa de clasificación para que xere un 50% de información, case toda ela extra-deportiva, e así con outros grandes en menor medida. Isto tradúcese en xeración de cartos via televisión e mercadaria variada, e en imobilismo no plano deportivo.

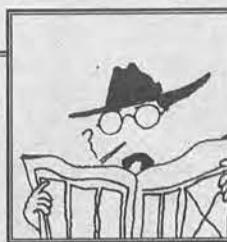
O estilo Caneda

Dante deste sistema perpetuador dun bipartidismo fútbolístico con eventuais incursións de terceiros, a situación do Compostela supón un accidente. De non caer dese posto polas proprias carencias (lesións ou sancions, baixón físico ou de xogo) non sería de estranhar que certos mecanismos invisibles e habituais no mundo do fútbol se puxesen en marcha: presión xornalística,

arbitral, etc... O que non vai suceder na liga española é que un modesto asalte o poder, como si acontece noutros campionatos como o inglés.

O controvertido Caneda, que como el repite até o aborriamento, non ten un pelo de parvo, aproveita agora o bon momento do seu clube para chamar a atención e tirar mellor tallada no pastel do fútbol. Segue a estela do habilidoso Lendoiro que, el saberá como, conseguiu apartar ao Deportivo a un status económico importante. Só que Caneda faino utilizando os seus floriléxios verbais, as suas citas disléxicas e os seus epítetos de partida de tute. "Pataca minuta", como di el, se é que consegue algo, amén de lle gostar bastante o micro e o protagonismo recién descuberto nos medios de comunicación estatais.

E mentres o Compostela camiña pola senda do milagre canediano, vazquiano ou se cadra apostólico, as outras equipas galegas recuperan pouco a pouco o seu crédito. Os de Toshack dando dous pasos adiante e un atrás, sen a lembranza de Arsénio ter esvaido ainda. E os célticos da man da disciplina e o ascetismo de Santos, que parece boa medicina para os vigueses. ♦

A ecoloxía dos probes

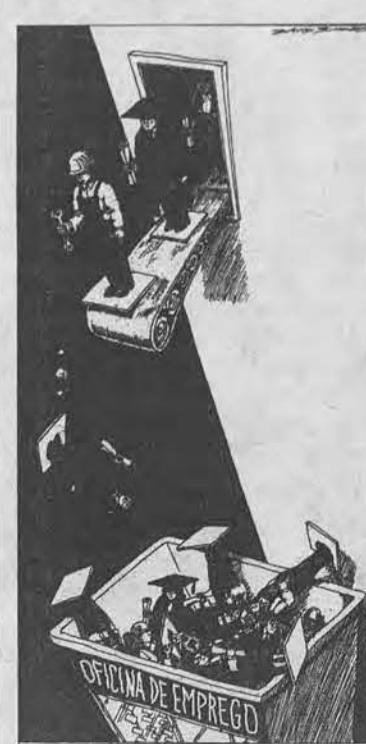
O economista Joan Martinez Alier di que o ecoloxismo é necesidade de pobres, non luxo de ricos, nunha entrevista publicada no mensal anarco-sindicalista **Rojo y Negro**. "Do conflito entre Economía e Ecoloxía agroman eses movementos do ecoloxismo popular, coma o movemento Chipko na India ou o de Chico Mendes no Brasil. Hai milleiros de movementos semellantes nos países do Sur, que están aprendendo a combinaren o local co global. Por exemplo, no México, que co neo-zapativismo ecoloxico de Chiapas está a protestar contra a globalización do comércio, sobre todo contra a importación de millo que vai derramar a súa agricultura da MILPA. O movemento sindical nos países europeus ten que insistir na saude, nas condicións de traballo e na redución de horario. Doutra parte, ten que monstrar que é imposible absorber o paro co sistema actual e denunciar os falsos crecementos que causan paro e esgotan os recursos naturais. Unha economía ecoloxica daría máis traballo e máis sentido ao traballo". Martinez Alier está a investigar as externalidades internacionais (os custos ecoloxicos secundarios) dalgúns transnacionais como Texaco ou Elf Aquitaine na Amazonía ou a Southern Peru Copper Corporation no Sul do Perú. ♦

Escravos na Alemaña

Unha reportaxe do semanario **Expresso** conta que desde 1992, empresas portuguesas exportan traballadores da construcción para Alemaña en condicións escravistas. O traballo fala dunha rede "que opera no eixo Braga-Colonia-Bona, tecida desde 1992 pelos portugueses António Fernandes de Sousa e Domingos Alfonso e pelos alemanes Peter Weinert e Jürgen Weinert". O traballo inclúe a testemuña do traballador J.M. que foi no verán do 94 para una obra perto de Francoforte. "Dado que me tinhan prometido 250 contos por més, despedíme logo do emprego que tinha, porque isto aquí não dá nada. Só daqui, de Vila Verde, fomos mais de 200". A fin do terceiro més, os problemas começaram. "Lá non sabíamos para quem trabalhábamos. Aparecíanos o Jürgen Weinert e um engenheiro brasileiro, que nos diziam que estávamos emprestados a uma empresa alemana. Chegamos a traballar en cinco obras diferentes. Um dia, o brasileiro apareceu, disse que non traballabamos máis e que tiñamos trés días para sair da casa onde estávamos, junto a obra. Ficáramos a dever mais de 700 contos. Traballabamos 10, 11, 12 horas por día. No Verán ainda vá, mas no Inverno com chuva, gelo, frío, até choravamos. Tudo o que precisavamos, casacos, botas, ferramenta, era-nos descontado. A comida pagavamos nós. O contrato precisaba que se o traballador adoptar *qualquer comportamento anti-social* é despedido com justa causa". ♦

Titulados ao paro

THE GUARDIAN de Manchester analisa os efectos dos planos de creación de emprego nos países do Norte. "A estatística demostra que os programas de fomento de emprego carecen de efecto duradouro, sobre todo porque os traballos de nova creación desprazan aos vellos. A redución das cotizaciones por traballador, que invocan como o único camiño para incentivar novos empregos, carece tamén de efectos positivos. Cando descontan á patronal unha parte do pago dos seguros sociais, a longo prazo acaban pagando aos traballadores, como salário, a parte descontada nos seguros. Noutras palabras: que os efectos positivos desta medida no emprego son nulos. Os programas de formación producen algúns beneficios, ainda que marxinais. Lars Calmfors e Per Skedinger analisan os resultados dos programas suecos e descobren que os resultados son altamente irregulares: ás veces, os novos titulados atinhen un emprego pero outras engrosan as listas de paro porque sobre os salarios porriba do que a patronal quer pagar. Nos Estados Unidos corroboran esta impresión. O profesor Barry Bluestone, da Universidade de

DAVID SIMMONDS / GUARDIAN WEEKLY

Massachusetts, sinala que a meirande parte dos programas de formación promovidos non deron os resultados que se esperaban e cando os novos titulados chegan a un emprego non acadan comparativamente mellores salarios". ♦

ELEIÇÕES EM PORTUGAL

Portugal-Socialista até ao virar do milénio

Jorge Sampaio: tolerância e solidariedade presidem aos destinos dos portugueses

■ GONÇALO NUNO DE FARIA

A recente eleição de Jorge Sampaio para a chefia do Estado português proporcionou ao Partido Socialista (PS) a feitura do *pleno*, ou seja, é a primeira vez que em Portugal de Abril uma força partidária ganha o Parlamento, constitui Governo, elege o Presidente, vence maioritariamente para a Europa e domina o poder local.

Jorge Sampaio, ex presidente da Câmara Municipal de Lisboa, é, finalmente, o presidente que dimana do partido político que governa o país.

Vitória indesmentível e aguardada, através das muitas sondagens que foram apontando um vencedor que há um ano atrás anunciou ao país a decisão de se candidatar a sucessor de Mário Soares.

Tolerância, civismo, cultura, cooperação e solidariedade, são os vectores que sustentam e nortearam a proposta eleitoral sampaista aos portugueses, bem ao contrário do seu opositor, que, desenterrando velhos fantasmas e pavores antigos —o estafado anticomunismo primário— não admitia outras alternativas à sua proposta que não fosse o caos, isto é, a eleição do candidato da esquerda.

"Não há maioria presidencial. E entre eleitores não há derrotados. Serei o presidente de todos os portugueses. Todos somos necessários para garantir o futuro de Portugal. Podem contar comigo, todos".

Foram estas as suas primeiras palavras ao país, como presidente já eleito, mas só depois da declaração pública de Cavaco Silva, através da qual assumiu a derrota. "Eu ouvirei as pessoas e não deixarei de dar voz, no quadro das minhas competências, aos excluídos do sistema ou das políticas (...). A minha vitória é a favor da Democracia e da tolerância. Para que os portugueses tenham orgulho no futuro de Portugal", concluía, assim, a mensagem do novo Presidente dos portugueses a quem sempre falou, e ao longo de toda a campanha eleitoral, transparentemente, assumindo-se laico e ateu, sensível ao apoio dos comunistas e apoiante de Oteiro Saraiva de Carvalho —capitão d'Avril— nas eleições de 76, num país, ou grande parte dele, ultra-religioso e que não superou, ainda e segundo a versão possidente, muitos dos traumas provocados pela Revolução dos Cravos...

Os socialistas dominam a presidência, o governo e as principais câmaras municipais.

Foi esta transparência, a que os portugueses não estavam habituados, que sensibilizou e levou o eleitorado a optar por Jorge Sampaio, rejeitando o fundamentalismo católico e moralista e com laivos neo-salazaristas que destilavam as estruturas de apoio do seu opositor —leia-se Cavaco Silva—, não se cansando de apontar o candidato da esquerda como benevolente com os comunistas e vazio de convicções religiosas.

A estes reptos do adversário respondeu Jorge Sampaio com apêlos à elevação do debate de ideias, sublinhando ser Portugal um país adulto e necessitar de um presidente da República sereno.

O fim do "cavaquismo"

Para além de proporcionar a chegada dos socialistas às principais instituições políticas do país, e como referimos já, a opção dos portugueses por Jorge Sampaio representa o epitáfio do cavaquismo.

As condições —eleições anteriores— que lhes proporcionaram maiorias absolutas e momentos de glória, assumidos como eternidades, determinam, agora, o fim de estilos e concepções políticas. E Cavaco Silva não se apercebeu —quando decide tardivamente, carregando todos os seus tabus, arrancar para estas eleições— que Portugal já não é o mesmo das suas maiorias, que tem outros alcances e exigências.

As eleições legislativas do transacto Outubro foram o detona-

dor das alterações surgidas e a que Cavaco Silva não soube —ou não pôde— adaptarse.

Este voto em Sampaio é também, relativamente ao cavaquismo, a rejeição a um estilo e prática caracterizados pelas decisões tecnocráticas e que se pretendiam incontestadas; às concepções estranhas e alheias às pessoas, pretensamente equidistantes das ideologias e omitindo o primado do acto colectivo.

Com o cavaquismo desaparece, igualmente, toda uma élite que se fez e formou enquanto o *ismo* perdurou.

A partir daqui o Portugal ontológico respira mais aliviado... pelo menos metade do seu todo.

A derrota do "anticomunismo"

A exemplo do que sucedera com os actos eleitorais que colocaram Mário Soares na presidência da República, os militantes do Partido Comunista Português (PCP) apoiaram a candidatura de Jorge Sampaio, por desistência do seu próprio candidato —operário metalúrgico eleito, em Outubro, para o Parlamento—, Jerónimo de Sousa de seu nome.

Esse apoio resultou nesta evidência: sem o apoio dos comunistas —o seu eleitorado, certo e disciplinado, representa 600 mil votos— Jorge Sampaio —que teve mais 400 mil votos que Cavaco Silva— perderia estas eleições!

Carlos Carvalhas, secretário-ge-

ral do PCP, manifestou a satisfação dos comunistas portugueses pelo facto do seu "voto ter dado uma contribuição muito importante para a derrota do anticomunismo e de todos aqueles que procuraram dividir os portugueses através da religião".

Na mesma linha de pensamento manifestou-se Jerónimo de Sousa, referindo que estes "resultados eleitorais representam uma contribuição para o reforço da democracia, mas não são, no entanto, a resolução de tudo".

A consulta popular do passado Domingo, demonstra, igualmente, uma clivagem esquerda-direita, dando a conhecer, e nessa perspectiva, um Portugal-político dividido ao meio, ou seja, Cavaco a vencer em tudo que é interior Centro e Norte e parte da Beira Litoral; Sampaio imbatível no Alentejo, Ribatejo, Algarve e grandes cinturas e áreas metropolitanas de Lisboa, Porto e Coimbra.

Por agora o facto político relevante, e como consequência directa do desaire social-democrata, é o abandono de Fernando Nogueira —candidato (derrotado) a primeiro ministro nas eleições de Outubro— de líder do partido fundado por Sá Carneiro, que morreu lutando pela junção dos vértices do triângulo mágico: Parlamento-Governo-Presidente, conseguido, afinal, pelos socialistas: poder dominante em Portugal.♦

Martin Codax, 8
Tf. 22.59.82
VIGO

Private, en...

Campeloit
CERVEZARIA

Especialidade en cervexas de importación,
dragóns e mazmorras.

Vivimos no mellor dos mundos posíbeis (Felipe González)

Fernando Savater, filósofo español de moda, cita unha frase que, segundo di, estaria disposto a tatuá na frente: "O nacionalismo de algúns non abonda para facer a nación de todos". Non se decatou de que esa máxima acaelle, con propriedade, ao nacionalismo español.

Le Monde Diplomatique informa, nun dos seus suplementos, de que Manuel Marín, representante español na Comisión Europea, asina os acordos entre esta e os países hispanoamericanos en inglés, cando o español é idioma oficial da UE. Despois queixanse de que Cataluña marxina o castellano!

"Debaixo do cobertor ideolóxico dalguns centros galegos hai moita podremia. Ainda estamos lonxe da Galiza ideal", di Luis Tosar no programa *Galiza exterior* da Rádio Galega. Tosar traballa para a secretaría de relacions coas Comunidades Galegas do Exterior e vese no espello de Curros, escarnizado polos carcas do Centro habaneiro. Na

Resposta a Dobarro Salvado

N'A Nosa Terra do pasado día 4, ó rabo da polémica literaria que viña habendo neste semanario, un espontáneo que asina Xosé M. Dobarro Salvado permítense afirmar: "o poeta e o narrador da Terra Cha sono (asesores) de Cacharro". É evidente que a primeira persoa designada con tan ridículo sintagma é Manuel María; e o narrador, por más que ollo ó meu redor, comprendo que debo de ser eu por mal intencionada antonomasia.

O señor Dobarro Salvado mente con toda a boca. O poeta Manuel María non é asesor do señor Cacharro, presidente da Deputación Provincial de Lugo; é membro do Consello de Cultura da Deputación Provincial de Lugo, cousa ben diferente. En tanto a min, o sedicente Dobarro Salvado mente se acaso máis aínda: non só non son asesor do señor Cacharro, senón que nin siquera son membro dese Consello institucional.

Sei positivamente que o señor Dobarro Salvado mente tamén cando desbosta a súa fedorenta indixestión intentando emboutar con mentiras e terciversacións a Novoneyra, a Ramón Lourenzo, a Xavier Alcalá... Fraque favor lles fai ós seus amigos quen os defende así... ¿de que, de quen?

Asistín como lector á polémica que se desenvolveu n'A Nosa Terra sobre do oficio de escribir. Coido que tivo cousas boas, e eu polo menos aprendín bastante coas intelixentes intervencións de Milán Otero; pero tamén vimos moita mala uva, e moi de defenderse de ataques imaxinarios, e moita frustración disfrazada con biliosa estratezia de auto-bombo. En fin, cada un é cada un, e divírtese como pode. De todos os xeitos, a min paréceme que a carta do soi-dizant Dobarro Salvado é xa pasarse. Talvez A Nosa Terra, antes de publicar algunas babosadas, debera ter en conta que unha cousa é a liberdade de expresión e outra moi diferente a liberdade de difamación. Segue habendo discípulos de Goebbels que practican o principio de sementar mentiras pra que equivallan a verdades; e o certo é que logran que algo quede, mesmo cando se atalla, pois non todos os que leran a calumnia van ler depois o desmentido. E un ten máis que facer ca defenderse das calumnias dun merdán.♦

DARIO XOHAN CABANA (LUGO)

Non há direito

Nom há direito a que nos agasalhem o novo ano cumha sentenza condonatoria por aborto.

Nom há direito a que a condenda careça de recursos económicos, a que por riba tivera que pagar, a que o fixera noutro estado e, ainda assim, seja condenada "cual delincuente internacional".

Nom há direito a que, logo dum-

Sei positivamente que o señor Dobarro Salvado mente

AOS MEUS ANOS

NANINA SANTOS

Primeiro a surpresa maiúscula da rapazallada do colégio Hispano-Inglés de Pozuelo de Alarcón (Madrid) cando voltaron a clases após as vacacionais de Nadal: despedirse dun colégio laico e encontrar un novo profesorado vestido con traxe talar negro con faxin e crucifixo que lles fala do inferno, do seu valeiro se non senten a deus e á virxe, e nas clases de inglés do evanxeo...

Despois o pasmo de pais e nais ao escutar canto contaban os seus vástagos e comprobar seguidamente que o director do colégio vendrá a unha orde relixiosa á que o mesmísimo *Opus Dei* ten para si como "conservadora en exceso".

Logo o meneo obrigado de enfrentarse aos feitos: solicitar entrevistas co director e ex-director que non quere aparecer, Ministerio de Educación, novos proprietários.

Cáseque seguro que pais e nais sáense coas suas contando coa intervención do Ministerio de Educación que obriga a manter proxecto educativo e vello profesorado até finar o curso porque senón os xoves fanno ter cru. Os novos proprietários responderán, sen empacho, que eles só obedecian a Deus e á Virxe.

Con xente así, os probes mortais non temos absolutamente nada que falar, dizer ou facer.♦

ha chapuza e ter que ser hospitalizada com graves lesións no seu corpo, se ja condenada ao cárcere.

Non há direito a que esta mujer sofrira o que sofríu; nem ela nem tudas as demás, porque somos muitas, muitísimas. Porque somos a metade da povoación e nengum home, juiz, legislador, moralista, pode dicir-nos se temos ou non que traer ao mundo crias. E muito menos julgar-nos e/ou condenar-nos.

Non há direito porque nom querem; nom querem perder o privilegio de decidir por nós, de controlar-nos, de submeter-nos. Mas nós bem savemos que si há direito, ainda que nos encarcerem, a decidir por nós mesmas.

A Frente Feminista de Ferrol, *Maria Soinha*, denuncia esta situación e exixe a anulación da sentencia da Audiencia Nacional contra umha ciadá galega e o aborto libre, gratuito e dentro da Rede Sanitaria Pública como direito inalienável do 51% da povoación.♦

FRENTE FEMINISTA DE FERROL
Maria Soinha

Aborto

"Yo te quiero libre, como te vivi libre de otras penas y libre de mí"

SILVIO RODRIGUEZ

O meu total apoio á muller da Coruña condeada por abortar, non a coñezo pero sinto como se estivese moi perto de min. Puiden ser eu esa muller, puidemos ser tantas mulleres. Cantas tivieron o tivemos que face-lo mesmo nas mesmas datas que ela?

Moitos e moitas somos de sempre firmes defensores e defensoras do aborto libre, pero ningún pode imaxinar o que se sente ate que ten que tomar a decisión. Non pensedes que é unha decisión tomada á lixeira,

destes grupos escomenzan cunha sinxela maqueta, seria un acerto que informárades do xeito de adquirila. As vegadas e toda unha odisea o poder mercar as gravacions ou tan sequera enterarmos delas.♦

FINS GOMEZ-VALADES GONZALEZ
(VIGO)

Resposta a Anselmo López Carreira

Duvidaba se contestar o artigo "dun tal" Anselmo López Carreira (ANT 707) ante tal desvario ideolóxico. "O Tal" Anselmo López non ten idea do que significa o MLNV (Move-ento Libération Nacional Vasco), nem por ende o que significa o suxeito de Movemento.

Dentro da Teoría política apóntase a importancia dos novos movementos sociais ante os xa caducos partidos políticos; e nese sentido se enmarca o nacionalismo basco radikal,

Os movementos sociais son unha nova forma de facer política

porque o contrario do que acontece en Galiza, no País Basco hai que diferenciar aos nacionalistas do PNV e EA cos nacionalistas do MLNV. "Radical" pode ser un apelativo axeitado para diferencialos. Contrariamente ao que acontece en Galiza, no País Basco este adxetivo non ten connotacións negativas, (outra cousa é no eido dos medios de comunicación), mais ben, todo o contrario.

Cando "o Tal" Anselmo López di "pasando por Egin —como non!— e polo (Alucinen vostedes Rock Radikal Vasco)" o autor logra que eu alucine co seu alucine. Voltemos ao movemento social: a grandeza e o logro dos bascos radikais foi o de lograr que a sua forza se deixe sentir en todos os eidos da vida dun mozo basco. O movemento social está presente nas ikastolas, nos medios de comunicación (Egin, Egin Irratia, Egunkaria, e no Tempo de ocio (música).

Os movementos sociais son unha nova forma de facer política, é más, son unha forma de estar, ser e vivir. Non acontece o mesmo na Galiza, onde a escolarización escomenza en castelán, e só se desexa atoparse co "eido nacionalista" ten que ir buscado. En Euskadi xa te atopas con el. Este é o gran logro do nacionalismo basco; ser un movemento social, e non unha organización política.

O Tal Anselmo fala e menosprecia os "componentes rituais". En Euskadi o proceso de socialización escomenza no nacionalismo, e non é radical. Primeiro es un borroka (loitador) e despois pasa, de maior a ser un gudari (soldado basco). Os componentes rituais que ti menosprecias son a clave da existencia de militantes nacionalistas. E todo porque estamos a falar dun movemento social e non dun partido político. Ao Tal Anselmo lle aconsello leer a Claus Offe.♦

GORKA TOTORIKAGOENA VILA
(OUTRO SO "APTO CUM LANDE"
EN CIENCIAS POLITICAS)

Lusismo e diglósia

A polémica sobre o lusismo é certamente unha da más aburridas e estériles da nosa sociedade. É lamentábel ver como nun contexto diglóxico, no cal o galego é masivamente rexeitado polas novas xeracións, aqueles que defenden a lingua se encontran divididos por un *nh*, en lugar de facer fronte común contra a españolización da Galiza. De todos os xeitos, gostaría de pór sobre a mesa algúns problemas que padecemos certos profisionais da lingua e que, de xeito surpresa, nunca aparecen nas cartas aos medios de comunicación.

Os lingüistas, xornalistas e tradutores, sexa cal for a normativa ortográfica que empreguemos, estamos dia a dia expostos á *precariedade cultural* do noso país. A falta de livros en lingua galega é desesperante e dificulta enormemente o noso labor porque o noso instrumento de traballo é a propia lingua. Cando un destes profesionais ten que traducir un texto do inglés, do francés ou de calquera outra lingua carece de dicionarios bilingües que lle permitan realizar o seu traballo. Cando se quere documentar sobre un tema determinado carece de encyclopédias e de bibliografía na súa propia lingua. Cando quere ler a literatura universal ten que facelo en español. Quero dicir con isto que o escasísimo desenvolvemento da cultura en galego *obrigaños* moitas veces a termos que pasar polos textos en español. Obrigámos realmente? Non. A situación diglóxica que padece o noso país conta, por fortuna, cun terceiro elemento que non existe noutras casas parecidas ao noso.

Se eu precisar estudar inglés ou ben facer unha tradución (dado que ainda non existen materiais en galego normativo) teño dúas posibilidades: utilizar un dicionario traductor inglés-español ou ben un dicionario inglés-portugués. Se precisar documentarme sobre a Segunda Guerra Mundial podo facelo en español ou en portugués. Se quixer ler Proust, Platón ou Dostoievski podo acceder a eles tamén en español ou en portugués. Se fago todo isto en español, quer dizer, se a miña vida xirar en torno da lingua dominante (lingua A), estarei contribuindo a perpetuar a diglósia, debido á obrigatoriedade de pasar polo español para acceder á cultura universal. Se, pola contra, o fago en portugués (dado que a lingua B carece polo de agora dese desenvolvemento) estarei a romper os esquemas diglóxicos do colonialismo cultural. Parto da base evidente de que o lusismo e o españolismo léxico non están ao mesmo nível, como pretenderon facernos crer. O españolismo procede da lingua agresora e ataca directamente a estrutura da lingua. O lusismo procede dunha variante irmá que tivo un desenvolvemento próprio con escasas interferencias e serve pois de ponto de referencia constante (e aí temos palabras da normativa

DANIEL

O ÚNICO
QUE CABE NEGOCIAR CON
ESTÉVEZ E PRÍNCIPE É COMO
E ONDE ENTREGAN
AS ARMAS

reitos, sendo "par inter pares" respecto ao resto das linguas do estado e finar d'este modo coa marxinación que sufre?

A única maneira é, claro, a oficialidade, que nos deixará exercer sen problemas el derecho á libre expresión no idioma propio d'Asturias. Un derecho é para exercelo o non existe talo.

Os exemplos do vidable d'este proxecto están hoxe espardidos por toda Europa, da Noruega á Valencia, d'Eire á Finlandia.

Ter una lingua e non poder emplegala coa administración asitiada na nosa comunidade é como non a ter

Os estudos sobre o tema ficam co apoio maioritario do pobo asturiano (co 61% a favor da oficialidade) co mais do 80%, ao mantenimento e espardimento da nosa lingua histórica, en percentaxes variables pero qu'alcantan ao conxunto da sociedade. O derecho á oficialidade da lingua asturiana é irrenunciable, ao marxe das circunstancias qu'aconsellan o exercicio da libre expresión. É a verdadeira normalización que se precisa para que os asturianos vivan dafeito coa posibilidade d'escoger libremente o idioma d'entre os que se falan na comunidade, mesmo que fan os ciudadanos do resto comunidades coa lingua propia non castellana. Hoxe a pluralidade é un feito que non pode deixase morrer pola mor da homogeneización castellanizante queconde á assimilación e ao eliminamento do asturiano. A recoñecencia dos dereitos humanos é condición sine qua non en un estado democrático, e a liberdade d'expresión e a non discriminación por causa de practicar na lingua propia son base fundamentais no desarrollo d'unha

**X.C.S.
(SANTIAGO DE COMPOSTELA)**

Pola lingua e a cultura d'Asturias

¿Cómo atinxir a recoñecencia da nosa lingua con todos os de-

rios, encyclopédias, programas informáticos ou Proust, Platón e Dostoievski traducidos ao galego. Se así for, gostaria de coñecer a editora e a libraría que os comercializa. Sen embargo, por desgracia, sospeito que os teñen todos en español, podendo terenos en portugués. Vaia nacionalistas!♦

**X.C.S.
(SANTIAGO DE COMPOSTELA)**

Xunta hai funcionarios que non soportan a **podrémia** nen de lonxe.

Francisco Vázquez afirmaba, o Xoves dia 11, após da reunión do PSdeG que Barrionuevo é "un gran español e un orgullo para o PSOE". Tamén dixo que "hoxe vivimos un dos maiores exercicios de hipocresía colectiva". Só lles falta volver a **secuestrar** a Segundo Marey, pero esta vez con carácter oficial.

Os professores de marxismo-leninismo na antiga URSS non son hoxe ningún. Pero os catedráticos de dereito político do franquismo, réxime que naceu e se mantivo contra todo **dereito**, seguen de *primas donas* da democracia.

O BNG paga en ouro anuncios nos xornais. Colócanilos xusto debaixo das informacions que acusan a esta

É O MOMENTO DE GALIZA

"Na Galiza en galego"

**GALIZA
sairá gañando**

BLOQUE NACIONALISTA GALEGO

Adican a Ferro Couselo o ano cultural A Xunta recolle outra vez o testigo da Real Académia

■ X.C.

Como xa ven sendo un costume, a Xunta de Galicia tomou a decisión de adicar o ano cultural ao investigador Xesús Ferro Couselo, nacido en Valga, pero que desde 1941, destinado en Ourense, conformou xunto a Florentino Cuevillas e Xaqin Lourenzo un colectivo que, concentrado en Ourense, deu un grande pulo ás investigacións arqueolóxicas e etnográficas galegas.

Xesús Ferro permítelle descansar á Xunta, despois de tres anos seguidos nos que tivo que gobernar o Día das Letras Galegas, con tres pesos pesados do exilio político-cultural galego: Eduardo Blanco Amor, Luis Seoane e Rafael Dieste.

Ferro Couselo naceu o 30 de Xullo de 1906 en Valga e despois xa de estudar en Compostela doutorouse en Madrid coa tese *Os petroglifos de témino e as incrusturas rupes-tres de Galiza*. Na reseña biográfica que del realiza Xesús Taboada Chivite recóllese como a guerra o atrapa en Madrid "e consta a sua arriscada entrega por salvar a vida de moitos, axudar xenerosamente a outros e resgatar da destrucción de non pouco riqueza artística".

Ferro volviu de Madrid e instalouse en Ourense, encargándose no Instituto de Ourense —o mesmo no que estivo Otero Pedrayo—, da cátedra de Filosofía. Criou na cidade o Arquivo Histórico Provincial e foi director do Museo Arqueológico, logrando en 1951 a instalación do mesmo nas antigas dependencias do Pazo Epis-

Xosé María
Castraviejo,
Ferro
Couselo e
Otero
Pedrayo
nun xantar
dos anos
50.

copal, que hoxe ainda ocupa.

Xunto a Xaqin Lourenzo foi director de excavacións de vários xacementos prehistóricos, entre eles o de Castromao. Confundidor

de numerosas revistas, entre elas *Grial*, Ferro Couselo tamén foi animador do renacer do asociacionismo cultural galego, intervindo no nacemento da Auriense. Morreu o 23 de Abril de 1975.

A sua bibliografía é moi abundante, e está recollida maiormente en publicacións especializadas, polo que este ano servirá para agrupala e dala a coñecer a un público alonxado.♦

ÁNXEL CASAL E LABARTA POSE, UNHA ENTENTE POLA CULTURA GALEGA

XOSÉ MANUEL VARELA VARELA

En decembro de 1992, o profesor ferrolán Xosé María Doballo e o que isto asina, aguilloados pola inmensa cantidade de toxo que hai por cortar no mato do estudio da literatura galega, propuxémonos a tarefa de rescatar un dos autores que Ricardo Carballo Calero encadra como diádico dentro da súa *História da Literatura Galega Contemporánea*¹: Enrique Cándido Esteban Labarta Pose.

Esta tarefa foi presentada como memoria de licenciatura no departamento de Filoloxía Francesa e Galego-Portuguesa da Facultade de Humanidades da Universidade da Coruña, o luns 31 de Xaneiro de 1994, perante o tribunal composto polo propio director da tesina e dos vocais, Xosé Ramón Freixeiro Mato e Francine Sucarrat.

No citado estudio, ademais de facermos unha edición da poesía galega e unha exhaustiva análise da lingua empregada polo de Baio, introducimos unhas notas biográfico-literarias². Unha das notas era a relación do emigrado barcelonés, Enrique Labarta, e o impresor e editor Ánxel Casal.

Soubemos por vez primeira desta relación en información bibliográfica aportada por Carballo Calero:

"Un galego que regresara da emigración e que se achaba daquela na Cruña, Ánxel Casal Gosenje, recibiu unha carta remesada desde Barcelona por Labarta Pose, na que se lle propuña fundar unha editorial³".

A seguir, atopamos a mesma información nun traballo de Salvador Lorenzana:

"Xoán Vicente Viqueira e Antón Vilar Ponte, propuxéransen encetar unha serie de publicacións da nosa lingua. Matinaban en que para posibilitar o empeño, compría dispor

previamente dun taller de impresión. Mais o proxecto, tan acarriñado por ambos, non puido levarse a cabo ao carecer dos medios precisos para realizarlo. Un algo despois, Ánxel Casal recibiu unha carta que, desde Barcelona, lle escribira Labarta Posse, na que lle propuña ideas para fundar unha editorial de libros galegos. Noustante, tampoco nesta ocasión, e por semellantes motivos, pudo coallar o novo proxecto⁴".

Dada a magnífica amabilidade coa que fórmos tratados na Biblioteca Fermín Penzol de Vigo, solicitamos da persoa de Fernández del Riego aclaración sobre este asunto, xa que dos citados este era o único que permanecía vivo. Contestounos con prontidume e cortesmente cunha misiva da que entrescamos as seguintes palabras:

"No tocante á carta que lle remesou Labarta a Ánxel Casal sobre a creación dunha editorial galega, só podo decirle que lle escoitei algúna vez a este a noticia. Pero sen maior detalle. Outro tanto debeu ocurrírille a Carballo Calero, e por iso non pasou da simple referencia⁵".

Ata aquí chegaran as nosas pescudas. Sen embargo, a recente aparición do especial *Ánxel Casal. Centenario do editor e galeguista*⁶ veunos ofrecer máis luz sobre esta relación editorial galego-catalan a. Agora é xa o propio Casal quen nos fala directamente dessa carta en entrevista xornalística con Álvaro das Casas:

"Máis tarde escrebeume desde Barcelona Labarta Pose, que fora expulsado de Facenda pola Ditadura, propónome fundar unha editorial. Non atopamos cartos. Eu xa estaba a piques de volverme a Buenos Aires"⁷.

Das palabras de Casal podemos obter una

dato que para nós xa non era novidoso: Labarta en datas da Dictadura de Primo de Rivera fora separado (cesante) do seu emprego de funcionario da Administración de Contribucións de Barcelona. Este feito ven apoiado pola ausencia da acta do expediente laboral onde se declara a cesantía de Labarta. O último movemento profesional que do troiano posuimos é do 15.12.1921 no que se nomea:

"a D Enrique Labarta Pose. Jefe de Negociado de la misma clase de la Administración de Contribuciones de la expresada provincia".

Se ben este dato áinda temos que observalo por agora con certas reservas, contrariamente o que si parece clara e evidente é a relación Casal-Labarta. O de Baio exercera como funcionario na Administración de Contribucións da cidade da Coruña desde o 20.9.1918 ao 17.7.1920, xustamente anos posteriores á fundación da *Irmandade da Fala* da cidade herculina.

Desta súa estadía galega e desde unha perspectiva comparativa, na que tomaba como punto de referencia o desenvolvemento cultural catalán, coñecería Labarta o proceso esmorecedor que estaba sufrindo a cultura galega por esas datas e compartiría a necesidade da creación dunha editorial para darlle pulo a unha literatura aliñada con novos aires.

Esta anhelado desexo farío realidade a sociedade Casal-Carré e, como non, o troiano posiblemente buscarse suento económico no trienio da dictadura que lle tocou vivir (1923-25) servindo dende canle distributiva de esas publicacións sacadas no prelo coruñés por toda a comunidade catalana, posto que Labarta:

"no bairro (barcelonés) de Gracia... tiña unha libraría con libros galegos"⁸.

non obstante, segundo palabras do propio Casal, alí as vendas non acadaban máis que:

"unha ducia de exemplares"⁹.

Cremos tremenda acertada toda a aparataxe de homenaxes que se levaron a cabo co gallo do centenario do nacemento de Ánxel Casal Gosenje. Serán estas, sen lugar a dúbidas, merecidas actuacións de recoñecemento a unha persoa que ofreceu toda a súa vida para proseguir co proceso de normalización da cultura galega a través da publicación de libros, da creación de escolas, etc.

Asimesmo queremos salientar que, tempo atrás, outras moitas persoas traballaron desde a sombra para cumplir tamén ese áñade hoxe inalcanzado obxectivo. E isto poden comprobar de botaren unha ollada ás páxinas das revistas literarias que Labarta Pose ofrecía a todos os escritores galegos para publicaren as seus escritos de prosa, de poesía, ou mesmo, os seus ensaios de defensa rexionalista.♦

1.- Galaxia, Vigo, 1981.

2.- Vid. Xosé Manuel Varela Varela, *Enrique Labarta Pose. A poesía galega completa (Estudio, cronoloxía e bibliografía)*, Edinosa S.L., A Coruña, 1995.

3.- Cfr. Ricardo Carballo Calero, *Op.Cit.*, p. fo21.

4.- Cfr. Francisco Fernández del Riego, *Ánxel Casal e o libro galego*, Edicións do Castro, Sada-A Coruña, 1983, pp. 19-20.

5.- Cfr. Xosé Manuel Varela Varela, *Op.Cit.*, p. 81.

6.- A Nosa Terra, nº 700, 16.11.1995.

7.- Entrevista de *El Pueblo Gallego*, 21.9.1934.

8.- Cfr. Xosé Lois García Fernández, "Homes esquecidos en Galicia. Enrique Labarta Pose", *Galicia*, Barcelona, nº 605, p. 42, 1975.

9.- Cfr. Álvaro das Casas, "Ánxel Casal. Nós, Lar; A Nosa Terra, era unha epopeya que merecía máis apoio", *A Nosa Terra*, nº 700, Ánxel Casal. Centenario do editor e galeguista, p. 3, 16.11.1995.

■ Música do século XX no CGAC

Retrospectiva do século XX é o título do ciclo que ten programado para este ano o Departamento de Música do Centro Galego de Arte Contemporánea. Este programa ten como obxectivo "oferecerlle ao público unha perspectiva histórica da evolución da música occidental neste século que remata". Tamén terán lugar as *X Xornadas de Música Contemporánea*, que se organizarán coa Universidade de Santiago e que estarán adicadas á música galega. Para abrir a tempada, o Xoves 18 hai un concerto sobre cuarteto de corda, con pezas de Bela Bartók, Elliott Carter e Brian Ferneyhough.♦

■ La Bella aldeana, Radionovela en Fene

A partir do dia 22, Rádio Fene comenzará a emitir, en catro capítulos, un espazo dramático baseado na novela *La bella aldeana*, de Carmen Beceiro. A novela, publicada en Barcelona en 1889, narra a vida da orfa Sabela e as suas relacións con Augusto, fillo do Conde de Barallobre. Toda a acción desenvólvese en Maniños, Barallobre, Perlío e Fene. A emisión ten unha forte componente dramática onde se mesturan falsas paternidades, fillos abandonados e relacións amorosas. A traducción

ao galego correu a cargo de Cesar Martínez Yáñez e a adaptación á rádio é responsabilidade de Paula Carballeira e Henrique Sanfiz.

As voces están interpretadas polos actores Carlos Basoa, María dos Anxos López, Iria García, María Meizoso, Isabel Casteliero, Tatiana Méndez, Patricia Quintanilla, Manuel Cabana, Lucía Méndez, Sabela Ocampo, Lorena López, María Basoa, Carmen Palacios, Xan Morales e Macarena Carballeira. A fermosa aldeana emitirase de Luns a Venres ás doce do mediodía.♦

■ Os espectáculos públicos en máns do Governo Civil

A Xunta de Galiza ven de comunicar que as competencias sobre espectáculos públicos ainda non están da súa mán. A Lei Orgánica do 27 de Decembro, referida a esta e outras competencias, non será asumida ata que se chegue a un acordo na Comisión Mixta, entre a Administración do Estado e a autonómica. A posta en práctica da lei conleva o traspaso de servizos, medios materiais e personais para facer efectiva a transferencia. Mentre, a Xunta informa que os espectáculos dependen dos Gobernos Civís das catro provincias.♦

■ O patrimonio do mar en imaxes

Desde o 11 até o 28 de Xaneiro, permanece aberta na Lonxa Vella de Cambados unha exposición co título *O noso patrimonio mariño*. A mostra está organizada polo Grupo Etnográfico Mascato, o

Cedeira cara 1910.

Instituto Ramón Cabanillas, Feirantes Balboas e Despera Cambados, unha asociación de axuda a drogodependentes. Todos están integrados na Federación Galega pola Cultura Mariña, que traballa na recuperación de embarcacións tradicionais. A mostra *O noso patrimonio mariño* está composta de obxectos e imaxes e supón un percorrido polas nosas costas coas peculiaridades propias das diferentes vilas e comarcas. A exposición quer unirse aos esforzos por recuperar a carpintería de ribeira. A desaparición das embarcacións tradicionais levou consigo un xeito de traballar, que se tenta recuperar na comarca do Salnés. O paso da vela ao motor fixo que se perderan moitos barcos mentres noutros países reformulouse a súa utilidade.

O Grupo Etnográfico *Mascato* está, ademais, traballando na recuperación dun galeón. Para axudar a sua reabilitación, hai un cartaz na mostra, coeditado co Museo do Povo Galego, no que se amosan todas as embarcacións tradicionais galegas coñecidas. Custa cincocentas pesetas e os cartos recaudados pola sua venda servirán de axuda para sufragar os gastos de recuperación do galeón. Esta embarcación tivo moita

importancia até os anos 60 desde Portonovo a Vilagarcía e podía transportar tella, madeira ou peixe. O tamén chamado bote de barro foise abandoando, reformando ou substituíndo por outras embarcacións. Pola Ría de Arousa, ainda quedan varios galeóns varados nos lameiros.♦

■ Homenaxe a Castelao en Bós Aires

Na praza que leva o seu nome, a Unión de Asociacións Galegas da República Arxentina rendeu homenaxe a Castelao no 35º aniversario da súa morte. O acto, que tivo lugar o pasado 6 de Xaneiro, lembrou a súa figura como de vital importancia para a organización dos galegos no exterior.♦

■ A Coruña, pioneira do cinema do estado

Un minuto de fita serviu para que, nesta semana, se soubera que A Coruña foi o cenário da primeira

rodaxe cinematográfica no Estado. No mes de Xuño do ano 1897, o francés asentado na Coruña José Sellier Loup, gravou o *Enterro do Xeneral Sánchez Bregua*. Os descubridores deste feito foron os profesores de História de Cinema, Xosé Luís Castro de Paz e Xosé María Folgar. Até agora, críase que a orixe do cinema no Estado español estaba na fita *Salida de misa de 12 del Pilar de Zaragoza*, e que se databa en 1896. Pero o estudo do cinema mudo, Jon Letamendi, descubriu hai unhas semanas que os irmáns Lumière non venderan ningunha cámara até 1897, polo que era impossíbel que houbera unha gravación do ano anterior.♦

■ A situación do menor, eixo das actividades de *Paideia*

A Fundación *Paideia*, da Coruña, ten previsto un calendario de actividades para os tres primeiros meses do ano. *Tecnociencia e valores* é a primeira charla, que correrá a cargo do filósofo Javier Etcheverría. As xornadas *Agresión e violencia na infancia e xuventude* desenvolveranse os días 16 e 17 de Febreiro. O obxectivo das conferencias é debatir os orixes da violencia que atinxen ao mundo dos cativos fuxindo do reducionismo e dos estereotipos. Durante dous días, os expertos falarán de maltrato, violacións, suicidio infantil, agresividade e delincuencia.

Para Marzo, a Fundación ten previstas unhas xornadas nas que se debatirá a Atención Temprana. Nos días 15 e 16 de Marzo, falarase do papel dos servizos das Comunidades Autónomas na atención infantil.♦

Iniciativa para popularizar a galeria de arte

Minotauro, un novo espazo cultural en Campostela

■ LUPE GÓMEZ

O seu dono é Lalo, home inquieto culturalmente. A sua xerente é Montse Cea, unha xove artista coa necesidade de comunicar enerxías novas. "Minotauro" é unha galería de arte situada na ascensión da rua Bonaval, entre casas de pedra, talleres artesanales e un silencio impróprio dunha cidade.

Os aventureiros queren mostrar creación e facer que economicamente *Minotauro* se sostenga polos seus propios pés. Pero os seus anxeos van más alá. Queren que polas portas de *Minotauro* entre moi xente e non só un grupío de persoas consideradas extravagantes polas demais e por si mesmas.

Montse Cea apostou pola interdisciplinariedad nos contidos. Que a

A. PANARO

arte de galería convive coa literatura e calquera forma cultural inventada ou por inventar. Recitais de poesía, presentacións de libros, entre outras actividades, van animar o silencio da galería.

A galería *Minotauro* quer chegar até calquer persoa, calquer recuncho. A sua organización colaborará con outras activistas culturais como son os encargados da sala Nasa.

Montse Cea comenta sorprendida que o dia da inauguración "a galería non parecía tal". Había atrevimento. Falábase en voz alta. No acto participaba xente de status social moi diferente e mozos con estéticas

que ian desde a "pija" á "grunge".

"A arte é unha vida contra outra vida" di Montse Cea. Esta moza renega das galerías que viven na "sombra". Fala de que en Galiza non existe unha tradición galerista. Culpa aos medios de comunicación de marxinhar a importancia da galería privada e sobredimensionar informativamente aos centros públicos de arte.

"Non hai tampouco unha pedagogía adecuada. A educación existente explica a arte pero non motiva ao individuo" segun Montse Cea. Nesete senso critica as visitas comentadas de nenos e nenas a museus. Ese "comentario xa masticado" segundo ela é perjudicial. "Por ese camiño, a arte será sempre elitista".

Os responsábeis de *Minotauro* creen que hai que romper os prejuizos criados ao redor das galerías de arte. Montse Cea comenta, incomodada, que "ainda hai xente que pensa que hai que vestir dunha forma determinada para visitar unha galería". E xplica que vai dinamizar a galería *Minotauro* concebíndoa como un espazo de experimentación, non só para exhibir.

O idioma a empregar en todas as

actividades será o galego. Montse Cea busca unha aproximación a Portugal. Entre a arte portuguesa e a galega hai unha grande fronteira pero quebrantábel. A xerente de *Minotauro* opina que no país luso o momento artístico actual é dunha gran-dísima calidade e "non podemos perdéronolo, imos conectar con el".

Instalacións e pintura para empezar

Xaneiro, frío e chuvioso. O intre de tomar un café. Un folleto nun bar da zona vella. Ten forma de postal. Anúncia a inauguración dunha exposición en *Minotauro*, aberta até o 24 de Xaneiro.

Participan catro artistas de Santiago. M. Xosé Díaz é a autora dunha instalación escultórica. A visión da súa obra activa na receptora unha pulsión máxica de movemento cara arriba. Xoga con formas moi coñecidas, clásicas, sen aventurarse na tensión do desconhecido ou proibido. Emprega a luz criando un ambiente espiritual cercano ao misticismo.

Vicente Prego ofrece tres cadros pictóricos. Invitan á confusión, ao sonido, á suspensión no vacío. Tienen o poder psicolóxico de cam-

biar o estado anímico. Son tristes, pouco provocadores, opacos. Como se pedisen atención sen recoñer á exaltación.

Xulia Barros expón unha instalación nunha habitación cadrada. Fusiona fotos e auga, o artificioso e o natural. Crea un cosmos voluptuoso e solemne no que se detén a mirada e a vida.

Renata Otero ofrece unha videoinstalación titulada "A porta do rito". Consiste en meterse en catro cabinas. Cada unha recolle, nunha televisión, os momentos do nacemento, da primeira comunión e da voda. Son unha reflexión, en forma de gargallada, sobre a vida e a cultura audiovisual. Na última cabina hai unha televisión apagada, morta, coas fotos do seu enterro. Esta videoinstalación é moi interactiva. A receptora experimenta unha sensación e ridícula, de animal atrapado nunha trampa, de protagonista dunha grande película.

Acaba a visita. É de noite. No centro da galería *Minotauro* está o espazo da galerista. Cando algun visitante se acerca a felicitárla a Montse Cea polo seu labor ela retribu "non se di gráciás, dise moitas veces".♦

Teatro

A casa dos autómatas

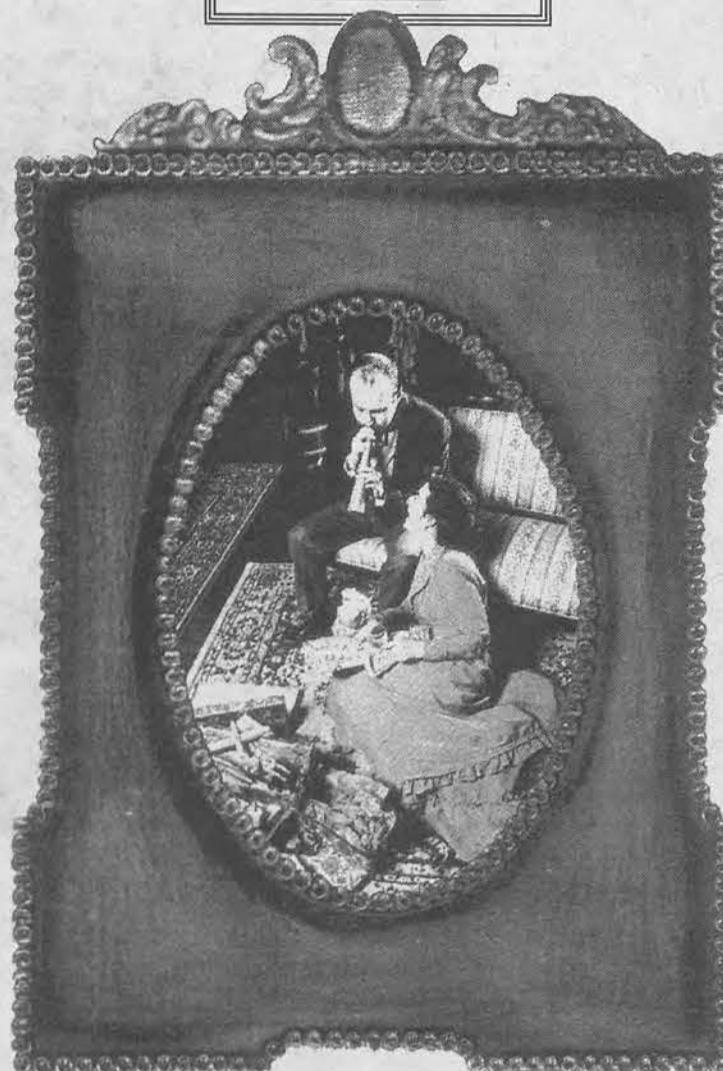
Casa de Bonecas
de Henrik Ibsen,
polo Teatro
do Atlántico

É esta a segunda vez que o teatro galego visita *A Casa de Bonecas* de Ibsen. Con cien anos cumplidos de a pouco, a obra ten tanto o interese dun clásico como o dun texto sobre o que se pode traballar con máis liberdade a medida que corre o tempo.

A inspiración da *Casa de Bonecas* ven dun sucedido real: a muller dun profesor empénase en secreto para salvar ao seu home enfermo pero cando este descobre a infracción (a lei nega ás mulleres a capacidade de contraer débedas), reclama violentamente a sua autoridade patriarcal. A infamia ten na versión de Ibsen un paroxiso que o magnifica espectacularmente porque para Helmer, o mariado ofendido, a honra tripada refaise cando descobre que a débeda de Nora xa non existe.

Para acumular potencia dramática na previsible revolta da protagonista, Ibsen enfia unha cumprida descripción de compromisos e renúncias no personaxe de Nora. Nas apariencias corresponden todos os caracteres do egoísmo e a superficialidade, mentres Helmer parece o arquétipo moral do patriarca. O contraste dallo o doutor Rank, que representa a frustración do platonismo e do individualismo. A parella Krogstad e Cristina debe completar o desfile de apariencias reversibles.

O autor quer rozar toda a literatura que non deixa ver a vida, a verda-

de dos intereses, prexuzos e ideas erradas e nesta vontade abre o camiño a un teatro espido no que a potencia sae das situacions, dos desencontros antes que da complexidade formal ou da retórica.

Teatro realista

En certa medida todo este rigor na forma conduce a unha des-teatralización. Ibsen despégase, sobre todo nos dramas contemporáneos, dos

recursos sentimentais e retóricos para demostrar que a força do teatro está na contradicción e na denuncia do falso. En certa medida é un teatro realista, coma o de O'Casey e Synge, por exemplo. A estas alturas (1879) e a moitas outras, pódese ser realista se hai talento.

Este é o centro das dificuldades na versión da *Casa de Bonecas* do Teatro do Atlántico. No teatro que ergua a cabeza no baixo

franquismo, eran más importantes as liberdades que a formación e a disciplina e por estes camiños retortos regresaba un costumismo pedral e anacrónico que afalagaba algunas audiencias pero estragaba o teatro. Entre outros, Lago e Manolo Lourenzo trouxeron sistemática, normas e preceitos que volviesen todo un mundo de boas intencions en traballo actoral.

Neste e noutros casos, a dirección marcada en exceso para evitar convencionalismos produce unha nova artificialidade que busca a unidade do espectáculo, ainda que teñan que ser sacrificados matices e mesmo cores, quen sabe se nun momento actores. Tomemos por exemplo a voz. A teima por evitar ángulos de volume da como resultado en moitos momentos da *Casa de Bonecas* a sensación de escutar un monólogo onde ten que haber de feito unha confrontación de matices, miudezas de voz, detalles tónicos.

Tomemos por exemplo a pontoonación. De que língua está tomada esa interrogativa chá, feita nunha nota só, que non deixa saber se enuncia ou pergunta? Non se discute que o director da *Casa de Bonecas* prefira un galego de referencia neutra (iso que os directores da dobraxe chaman *standard*), pero nengunha norma é más importante que a expresividade. O teatro clásico inglés bus-

conta de libros

Sonetos de Alvárez Blázquez

O Instituto de Estudos Vigueses publica o libro *Sonetos de alba insomne*, de Xosé María Alvarez Blázquez. O que fora investigador, poeta, dramaturgo e narrador escrebeu estes sonetos entre 1955 e 1960. A experiencia da guerra, na que mataron ao seu pai, e dos anos posteriores, marcan esta compilación de poemas. O título do libro fai referencia a anos de pouco sono e moita actividad na escrita para o autor. ♦

Revista Galega de Psicopedagogía

Sae o número doce da Revista Galega de Psicopedagogía, promovida conjuntamente pola Asociación Galega de Psicopedagogía, a Universidade da Coruña, a Deputación da Coruña e a Xunta. A publicación, de carácter semestral, compila artigos e traballos onde se recollen as novas liñas de investigación e experiencias educativas de intervención. Alunos superdotados, comportamentos agresivos, problemas lingüísticos e teorías da motivación son temas tratados neste número da revista. ♦

Ramiro Fonte escolle os seus poetas

As bandeiras do corsario. Sobre poesía e poetas é un libro de Ramiro Fonte, onde este fai unha escolla de poetas e obras coa intención de achegalos a un público, con maior comprensibilidade. O ensaio, editado por Nigra, percorre diferentes autores, países e épocas. Co ánimo de repensar a poesía, o libro amosa un abano de escritores que mesturan liberdade, rebeldía, romanticismo e independencia. Pessoa, Cernuda, Neruda, Pasolini e Walcott son alguns dos autores analisados en *As bandeiras do corsario*. ♦

Os poemas galegos de Lorca

O Consorcio de Santiago e Ara Solis reeditan a obra da Editorial Nós, *Seis poemas galegos de Federico García Lorca*. A edición facsimilar conta co prólogo de Eduardo Blanco Amor, onde narra a relación do poeta andaluz coa Galiza. A cidade de Santiago e a lembranza a Rosalía de Castro aparecen reflectidos na obra de Lorca. Estes poemas foran publicados, por primeira vez, en 1935. Pola sua banda o Consello da Cultura Galega edita o traballo *O pórtico poético dos seis poemas galegos* de Luis Pérez Rodríguez, que inclue asemade un casete cunha conferencia de Blanco Amor sobre o tema, pronunciada en Buenos Aires no 1959. ♦

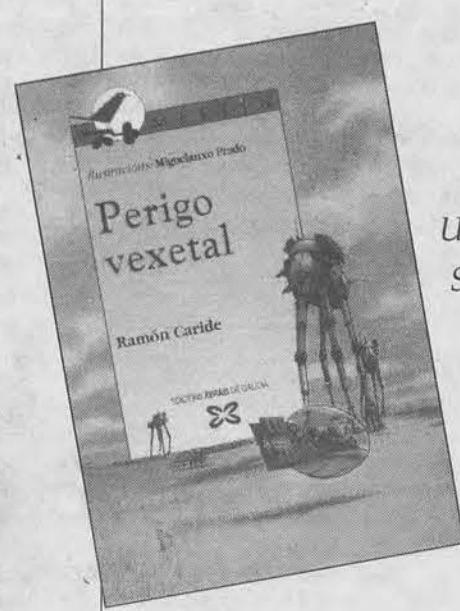

PERIGO VEXETAL

RAMÓN CARIDE OGANDO

Premio MERLÍN 1995

Emoción e intriga nunha aventura do ano 2075

Unha praga ameaza á humanidade.
Só doux nenos poden detela.

Teatro

ca as vogais anchas e as consonantes mordidas da irlandesa Fiona Shaw; nós temos que escutar galego standard.

Tomemos por exemplo a xestualidade. O director non quer xesto banal ou automático sobre o cenário, pero a disciplina de ter as mans permanentemente arriadas ou de erguelas segundo instrucción militar, pode converter os xestos en rutinarios e previsbeis. Neste e nouros casos, a dirección marcada en exceso para evitar convencionalismos produce unha nova ar-

A CASA DE BONECAS

(Et Dukkehjem) de Henrik Ibsen.

Tradución: Manuel Lourenzo; **Figurinos e atrezzo:** Suso Montero; **Dirección:** Xúlio Lago; **Música:** Nani Garcia. **Intérpretes:** Mora, María Barcala; Helmer, Marcos Vieitez; Cristina, Rosa Alvarez; Rank, Gonzalo Uriarte; Krostag, António Simón; Ana María, Flor Maceiras.

co método de Stanislavski na man furamos con grandes penalidades unha longa galería para atracar un banco, pero finalmente o tobo vai dar ao interior da comisaría de policía. ♦

G. LUCA DE TENA

Leituras

Rectificación da estirpe *Fascinio* de Chus Pato

Fascinio, a terceira entrega poética individual de Chus Pato, proponemos participar dunha viaxe interna que o eu poético feminino vai efectuar. Non pisaremos unha ruta definida senón que, dun xeito anárquico e católico, iremos á busca das súas orixes más ocultas, de todo o que a conforma como femia e a integra nun colectivo. Terra e muller mesturadas, enleadas nunha mesma procedencia, entendidas como unha única raíz:

esa australia abaneada polo vento que me entolece nas bermas do soño as anoréxicas trinta santas da Idade Media a cadea de nais muller o matricidio

setenta postas de sol cinco mil castros crescentes mámoas abeizoan o teu corpo

A voz poética identifícase como un ser afastado da terra en tanto que propietaria legal da mesma pero "forzada" a descoñecer a vivencia ancestral da agricultura. Perdendo o ámbito nutricio o eu poético é tamén despoxado dos ancestros, da súa intrahistoria orixinaria e condenado a succumbir no caos do anonimato, "*na desposesión dos nomes / dos eidos/ das linaxes*". O desvalimiento acentúase cando o ser chega a decatarse de que a estirpe non é algo que o preexista senón que só nace e se actualiza cando el o furtá do seu orixinal estado de latencia.

Lonxe do cosmos primixenio o eu poético séntese estruíno a calquera outra realidade e devala desorientando entre a desposesión e a tristeza

de transmitir xeneticamente esa perda. A imposibilidade de legar ás filhas —"somos por tanto sanguíneamente xa / unha familia sen terra"— o don físico da terra trata de subsanarse coa transmisión oral da estirpe pois só hai unha forma de eludir a perda: a palabra xa que a escrita é "*a totalidade dos feitos*"

-as palabras son dos que elixen o camiño do regreso.
Inventario dos ramais
Pornografía do retorno
os mortos son as letras que vertebran a lingua a man que dirixe a escrita

Antigas como a propia orixe, as palabras conforman nun transmisor ideal pois pulsan as teclas adecuadas e reviven o medo, o odio, o amor, a pena. Conmoven e alivian malia, ás veces, tornarse instrumento insuficiente para a expresión do ancestral. O eu poético non pode evitar caer no desalento cando os camiños intrazados se tornan esgrevios e neses momentos afirma sentirse estranxeira na miña propia historia na miña propia paisaxe na miña propia lingua

mentres continúa na búsqueda dese ente que posúe a resposta a todos os enigmas, custodio da memoria colectiva dunha terra esquecida da súa propia historia. Só el pode legarlle o libro das orixes a un ser perdido no caos de liñaxes e no entrecruzamento de antigas desposesións. Unha vez recuperá-

tificialidade. Como ben dí don Constantino o teatreiro, non é tan importante o suicidio dun actor sobre as táboas como que chegue a convençernos de que quer tirarse a vida.

Se esta apreciación é correcta,

Sete pecados perturbadores "Seven"

Con guión de Andrew Kevin Walker e dirección de David Fincher, *Seven* ven a poñer sobre o tapete a considerábel pegada que no cinema americano desta década está a exercer "O silencio dos cordeiros", polo menos naquel que ten nas narracións de histórias de asesinos sicópatas e na elección da sintaxe e das formas do thriller os seus motivos de inspiración. En *Seven* nótase dabondo a influencia da xustamente Oscarizada fita de Jonathan Demme; a sua atmósfera, o seu clímax, o seu alento per-

da a xenealoxia a forza telúrica volverá percorrer as nosas veas e a dor de transmitir o poema, levar o facho ancestral, terá dado froito

podente brotou a raíz da viña a forza nas searas nivea, a luz nos copelos das habenzas fuso do alén roca

Dilles cando pregúnten que contiven o poema que descalza portei o ramo que detiven os meus versos na eloquencia dun perfume. Fortuna: beber a perfección no teu regazo

O feito de que "nacer, nácese sempre en terra estrana" exixe do ser a redefinición do que o rodea e del mesmo. Só se pode asumir a forza telúrica mergullándose nela, é resulta imposible escribir a propia historia sen antes establecer o papel que, como muller, debe xogar a voz poética na sociedade. Romper vellos estereotipos implica aceptar que, por veces, a propia nai transgrede a súa misión como transmisora da estirpe: "Nai que oculta a terra / Nai que vela o idioma / Nai que transmite o código do invasor / español soñante / español pensante". As fillas teñen, entón, a obriga de partir na búsqueda do oculto desbrozando o seu camiño entre longas filas de xenealoñas, códices, libros que gardan os nomes do pasado. Estes non se poderán constituir en "columna cervical" que nos manteña ergueitos sen unha previa aceptación como estirpe propia. Pois, cando todo se desintegra —sedados na ensofación narcótica do níscalo— hai unha catarse posible: rectificar o que por alleo empobrece a nosa estirpe e erguer a árbore xenealoítica que nos alimenta e sostén dado que

(...) nós somos a nosa propia estirpe a nosa propia orfandade a nosa propia ausencia ♦

TERESA SEARA

(1) Toxosoutos, Muros, 1995

Cinema

Brad Pitt.

turbador. En moitas das suas imágenes esta latente o espírito daquela gra película que conta a historia dun culto siquiatra que practicaba o canibalismo e que agora serve como inspiración ao brutal asesino sicópata de "Seven" quen, sen dúbida, toma gran parte da sua identidade de ficción daquel atorrador personaxe de Hannibal Lecter que xa pertence á historia do cine. Agora ben, nada hai en "Seven" que induza á trampa e que leve ao espectador a pensar que se atopa diante dunha cópia espúrea, diante dun exercicio de plaxio rendabilizadora de taquillaxe, diante dun fraude de criación só construído en base a un referente de éxito. *Seven*, lonxe de ser unha cópia ben feita, é unha fita provista de autenticidade e xénio creador, onde o seu realizador se inspira como fonte nunha fita perfecta para empregala como apoio, (lexítimo apoio) e construir así unha película abraiente e demoldora, anguriosa e ao mesmo tempo de fondura crítica.

O argumento é clásico. Dous policías, distintos e opostos entre si, un vello tenente de cor a piques de xubilarse (Morgan Freeman) e un xove polícia de novo cuño (Brad Pitt) tratan de apresar a un criminal sicópata que executa os seus asasinatos tendo como referente os sete pecados capitais e os textos clásicos que fan deles; Milton e Dante, Chaucer e Tomás de Aquino, as leituras preferidas deste asasino ilustrado, super intelixente e brutal, serven non só para enmarcar o fio conductor dos crimes, senón tamén o próprio fio conductor das pesquisas dos dous policías durante a súa investigación. Non importa o pouco verosímil que

poda resultar atopar a un policial de cor, tenente chusqueiro, intelectual e coñecedor das obras destes xénios da literatura, o importante é comprobar a sabiduría expresiva con que David Fincher resuelve as situacions. O ritmo das secuencias é de vertigo trepidante e están todas extraordinariamente ben resoltas, sen efectismos, sen alarmes innecesarios e onde todo queda explicado en función da intensidade do relato; mesmo as secuencias de dialogos que se insertan ás veces forzadamente, funcionan.

Nada hai en *Seven* que induza á trampa e que leve ao espectador a pensar que se atopa diante dunha cópia espúrea

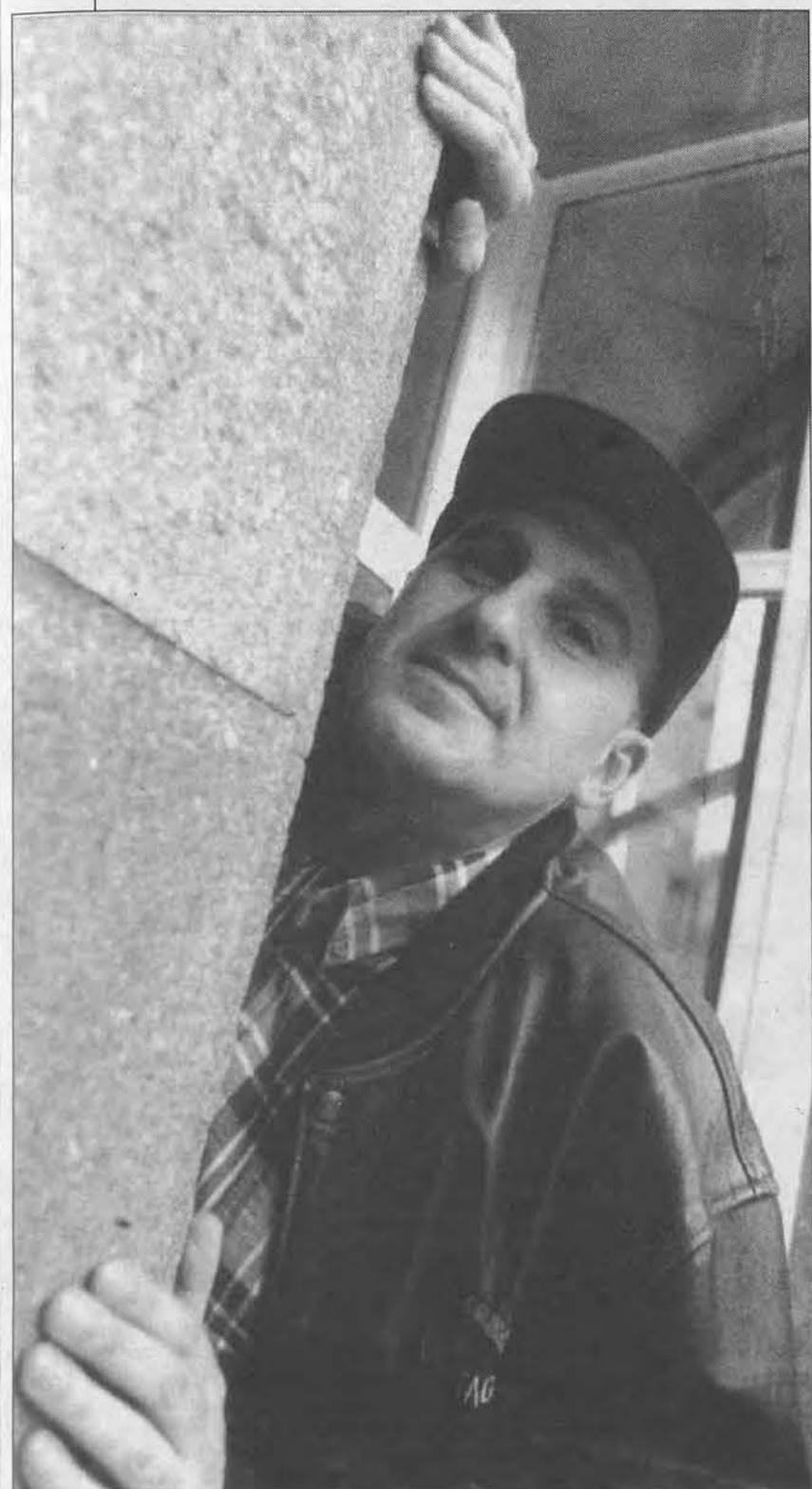
apesar de certos errores, como territorios de relax e de acougo e serven, con exactitude precisa, como instrumentos liberadores das tensións acumuladas durante os momentos de trepidante acción que son moitos e moi brillantes ao longo do filme (as búsquedas do asasino e a atmósfera de anguria criada na sua persecución e na invasión dos seus espacios de actuación son maxi-tránsitos). Película espléndida pois esta que hoxe aquí recomiendo e que amosa, unha vez máis, que non sempre temos que ir ao cine coa mente colonizada pola información dos grandes medios e das grandes empresas de mercadeo. ♦

CELSO X. LÓPEZ PAZOS

DUBLIN . Unha viaxe na noite

MARTIN CODAX, 11 VIGO - TELÉFONO 22 07 50

Nación Reixa,

un novo espazo musical entre Euskadi e Galiza
Nestes días, apreséntase nos teatros
o traballo *Alivio rápido*

Cando se desfixeron *Os Resentidos*, Antón Reixa non sabia que ia ser da sua carreira musical. Dous anos despois, está de xira pola Galiza co disco *Alivio rápido*, acompañado de Kaki Arkarazo, guitarrista de *Negu Gorriak*.

■ ARANTXA ESTÉVEZ

É o primeiro disco de Reixa no que non aparece a palabra Galiza; o país e a súa xente xa non son o eixo das letras. "Hai un cámigo. Non é casual que o disco teña outros temas e inquedanzas; chegara a un momento no que estaba obsesionado polo país e pola imaxe que tiña a xente de min. Sinto fachenda por todo o que fixen e por poder falar da miña terra fóra pero sei que teño que asumir novas propostas", conta. Esta nova etapa semella atopar en Arkarazo un bó apoio. O guitarra de *Negu Gorriak* xa producira algun disco de *Os Resentidos*, compuxera a música da peza teatral *Doberman* e realizara con Reixa o vídeo *Nordesia*. Estar dentro dun grupo, onde todo está tan definido como no caso de *Negu Gorriak*, fixo que tamén andase á busca dun novo espazo musical para desenvolverse.

Reixa traballou as letras e Arkarazo a parte musical, desde guitarras até programación por ordenador. Xa hai tempo que ambos se sentian atraídos polo acid-jazz, mestura de jazz, hip-hop e soul. "Intéresanme ideas que semellan tan primitivas como que a musica sir-

va para bailar e que as palabras encaisen. O que me chamaba a atención dos músicos negros que facían hip-hop era que recuperaban a fala, as letras, a comunicación oral", comenta Anton Reixa. Neste novo disco, as cancións son densas, sen límites.

O título do disco, *Alivio rápido*, representa unha parte da filosofía que rexe a vida e música do compositor galego: a necesidade de soluciones inmediatas. Abandoar o trascendental pola "filosofía barata". "Semella que sempre nos piden posturas definidas e, neste traballo, reclámase o direito a non ter decisión, a estar instalado na dúbida. As cousas non sempre teñen que ser así, do xeito que pensa a

maioría", comenta. No traballo, inclúense cinco poemas baixo o título *Maquinación para alterar o prezo das cousas*, no que se reflestan os absurdos e contradiccións do sistema. "Ese é un delito que lle imputaban hai uns anos a un banqueiro e é absurdo porque, que é o sistema capitalista máis que unha maquinación para alterar o prezo das cousas?", di Reixa.

Fuxir das claves anteriores

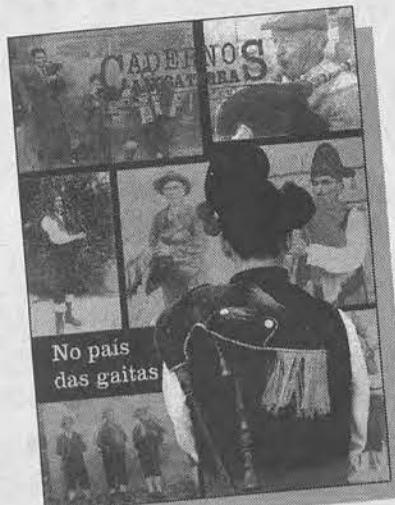
Nación Reixa é un espazo indefinido xeográficamente, no que confluen bascos e gallegos. Censo dunha imaxe estereotipada e dunha certa monotonía musical, o *resentido* atopou as claves da súa música fóra do ánimo anterior de criación. Segundo el mesmo, o seu novo proxecto conta co apoio da compañía discográfica, DRO, que fora independente antes de ser absorbida pola Warner. A finais deste mes, sairá á venda o disco en castellano. "Hai algo de concesión coa compañía discográfica na saída dunha versión en castellano. Desde hai anos, a presión polo idioma era unha constante. Agora, creo que acadei un acordo favorábel. Primeiro, sae o disco na miña lingua orixinal e, despois, en castellano. O que eu non quería era unha mestura nun mesmo traballo; quería que as duas versións estean ben diferenciadas", di. Ao perguntarle a Reixa se non se atopa fóra de lugar cantando en castellano, comenta que tivo dificultades para gravar noutra lingua, pola continua confusión co galego.

As concesións permítenlle a *Nación Reixa* contar cuns medios cos que o autor galego sempre soñou. O espectáculo apreséntase na Galiza en teatros de cidades e vilas, o que permite que a parte visual teña unha grande forza. "Por fin teño o que nunca puiden ter. Apresentamos os concertos con duas pantallas onde se proxecciónan os vídeos cos que traballamos paralelamente ao disco. É un foro pouco apropiado para bailar pero con esta montaxe non podíamos ir a un pavillón ou a un espazo ao aire libre", comenta. Actuarán na Galiza, Euskadi e, despois, concertos polo resto do Estado. Anton Reixa está satisfeita do resultado da sua colaboración con Kaki Arkarazo pero non está seguro das reaccións do público. "Por agora, a xente que leva escoitado o disco di que non esperaba isto de min, espera algo máis continuista coa liña anterior pero necesitaba un cámigo no concepto musical e na estética. Antes, quedaba afónico tras gravar os discos. Neste, a música é tan suave que non perdiñ a voz. Supoño que me vou facendo maior", di. ♦

AS CERAMICAS DO
CASTRO SARGADELOS DE
ESTAN FEITAS CON TERRAS GALE
GAS, AS IDEAS E ACIENCIA QUE
LLES PROPORCIONA O
LABORATORIO
DE FORMAS DE GALICIA
EO SEMINARIO
DE ESTUDOS CERAMICOS

ENGADINDO UN VALOR 200 VECES SUPERIOR
AO DAS SUAS MATERIAS PRIMAS QUEREN SER
UN EXEMPLO DO QUE SE PODE FACER APROVEITANDO NA NOSA TERRA OS NOSOS RECURSOS

NOVIDADES

CADERNOS MONOGRÁFICOS

"No país das gaitas"

Co próximo número á venda

A NOSA NATUREZA

Orixes e evolución I e II

Unha apaixonante viaxe pola natureza, da man de Carlos Silvar, nunha colección de 20 volumes a toda cor.

Os dous primeiros volumes á venda no teu quiosque desde o 20 de Xaneiro

PRESENTACION

O nacionalismo galego

Venres Dia 19 ás 20 h. na casa da Cultura de Oleiros (Casa Chary)

Intervençón:

XOSÉ RAMÓN BARREIRO. X.M. NUÑEZ SEIXAS

MOCIDADE, GALIZA, LITERATURA, BNG

LUPE GOMEZ

Hoxe foi un dia tráxico. A cidade estivo dando látimos á xente. Como eu son unha muller chorei, caendo cara abajo coa boca cara arriba. Escribin unha carta anónima a un alcoólico. Pola noite ouvin falar mal do alcool.

Atravesei portas xigantes dunha facultade de Filología baleira de poemas. Ali ollei lagartos, esa mocidade que Suso de Toro critica nun artigo da revista *Galicia Internacional*. Eu son unha moza sen unha empresa, coma Paula Castro Ever contraportada do número anterior de *A Nosa Terra*. Pero se bebese menos cervexa e xogase máis ás canicás... Quizás, Suso de Toro, se eu fose más intelixente ou más rápida. Correndo chegaría moito máis tarde. Ti cren que é doador sostener unha cara sen voz? Ningún me dá palmadas no estómago.

Una vez dixéchesme, "qué queres, viaxar sendo enana —cos cartos dos meus pais—? En realidade enóxame medrar. Só os que non son xóvenes pintan a cara coma índios. Esa cobardía non me molesta.

Esta tarde entrei na clase de Literatura. Detrás miña doua nena xogaban co futuro de "A Nosa Terra". Suplicaban alimento e terra. Había valor nos seus beizos brancos. Os mozos sinceiros, neste país, son verdadeiros cadáveres. si, a Universidade é feia. Maltratárate e ao final deixante nun apocalíptico mural que non nos integra. Lembro cando un mestre me dixo que para subir a unha árbore tiña que ter collóns. Rinme de miña mesma e a xenreira foise convertindo nunha lumeira. Hai tempo que quero escribir algo "xornalístico" sobre dos mozos frustrados. Pero non hai fotógrafos, ningún sabe fotografarnos sen trabar. Ao mellor non hai verbas, este mundo perdeu a voz. Ás veces ten a sensación de que só hai xente bêbeda. Cómo podería entrevistar a un rebelde? A rebeldía, as posturas radicais, a dignidade, dánme medo. Nem bargantes góstame xogar ao dominó coa miña nai cando nos deitamos.

Hoxe xoves en Santiago é a noite da "movida" e teño pechados os ollos e os dentes. Non serán lin que nun sitio oscuro todo o mundo é depresivo; é o perfecto manicómio para extasiarnos. Hoxe fixen un exame de inglés, coa sensación de beilar enriba dunha moto. Estudo inglés para ser unha nacionalista europea e morro de tantas gargalladas que oio. A nación é Galiza. Europa é para mi, ante todo, unha palabra, unha costa de barbárie. Europa lembrame á "Coruña", unha cidade debuxada co corpo dos gatos que antes estivemos matando todos xuntos.

Hoxe un xornalista berroume, coma os expertos: "Ti non és da Coruña, és das terras de Curtis". Tén razón. Puxen nos meus datos personais do meu libro que eu son da Coruña pero non é certo. Quería que me localizasen ao chegar a algun sitio.

A miña nación é a miña aldea. Só son leda ás veces. Amo os deuses da miña infancia e sen embargo non vou aos paisaxes verdes. Morro entre o cemento e as bragas. Os Ancares non son unha bela durmiente e sen embargo Galiza tén moi poco sono e dorme coma unha maldita bruxa magoando con amor.

Hoxe tiven febre pero fúmame a Bruxelas e rompérome o nariz e agora esa parte de miña xa non me doe. Aos xóvenes a raiba fainos tan taciturnos que creo que imos morrer todos mañá. Os universitarios non son intelixentes, son suicidas. Catro días estudamos,

sen presa, sen violacións, sen demos, sen causa. Tres días bebemos alcohol e animamonos os uns aos outros. Axudámonos rachando a nosa intimidade. É marabilloso camiñar cun pátio cortado enriba dos ollos, mirando á xente chorosa! Eu divirtome drogándome e estou tan libre por dentro que non me afectan á vista os programas aburridísimos.

Tento que un neno de 11 anos lea literatura pero el fálame de raios de zucré enriba da sua casa. Un escritor deueme un conto para nenos en galego e o meu sobriño meteu nos ollos dun animal. A el gustábanle as vacas que vendemos ao morrer meu pai.

X.A. CASTAÑO

• • • • •
**'Compáranme con Rosalía.
Non o entendo.
Dinme que a muller está
atrofiada, que non
escrebemos.
Eu sempre escribia pero
mandábanme calar'**

Compáranme con Rosalía. Non o entendo. Ela era máis guapa. Dinme que a muller está atrofiada, que non escribemos. Eu sempre escribia pero mandábanme calar. Todo é brutal e tonto. Porqué non idealizo ao meu país? Para amosar unha facienda sen complexos. Para dizer sen dizer nada. Para chorar cando leo que *O Correo Galego* xa é popular. Eu máis ben diría que ese xornal é feio. Se a palabra B.N.G. fose unha máscara tirariame coas miñas babas por un edificio. Galiza é un mar sen nenos, sen pantanos. Hai que reinventar nocións e facer unha división que resulte difícil — con moitos números — do "pensamento único".

Hoxe o mestre de Literatura falou de que todo debe ser escuro e extraño, mesmo o noso semen. Rosalía inculta está debaixo do encerado, rindo cos seus dentes de tigre. Xa non lle molesta o convento. Pero que non nos tiren máis pedras.

Ti, que es do B.N.G., porqué non falas?, dinme. Eu digo: "porque me sinto a gusto contigo mesma". Na aldea sempre hai alguén, que en medio do meu amor, fálame da sorpresa do tolo. "Beiras, ese tolo". Mirando a televisión. Díño pechando a boca e rindo. A mi os manicómios atraénme, libéraste do peso da vida e logo, ainda que te maten, loitas contra a vida e ainda que te acoitelen, berrás que precuras espazos libres.

Capitais culturais que soben a un continente. Cultura sen brazos. Sen as miñas pernas, que ainda non sei onde as teño. Ir ao "colexio" e adeprender que a vida era España, que eu e a miña celda —aldea— non éramos solidárias, foi un cruce de estradas no meu pequeno mundo sen televisións.

A Nosa Terra publicará isto que escribo lucidamente, tan "xornalístico" como a carne dos autobuses? Non creo. E non estou sola, ainda que moitos empezen a chamarmo. En realidade é un nome bonito, serve para cerrar dicionarios.

A revista feminista de M. Xosé Queizán vai pechar. Que o oian todas as mulleres e vaimos nun exército a un círculo a comprar o que posuimos. Non sei falar meditando como os curas. Non sei dar soluciones pero daremos, prometo xirar, seguir xirando. Somos escritores tolos, unidos, ainda que nada me una a nada. ♦

LUPE GOMEZ é xornalista e autora do poemario *Pornografía*

San Simón, de illa lírica a prisión mortal

Publican *Aillados*, a historia do campo de concentración franquista na illa pontevedresa

■ XAN CARBALLA

Aillados é o título que os seus autores lle dan ao libro que recolle sete anos de traballo intenso para pór á lus o drama vivido desde Xullo de 1936 na outrora lírica Illa de San Simón.

Anteriormente tiñan realizado un emocionante documental, cheo de testemuñas, que deu pé a esta investigación "que xa nos vai acompañar o resto dos nosos días".

"Acostumaba a visitarnos con moiña frecuencia un relixioso chamado o "Padre Nieto". (...) Nunha das suas viaxes á Illa coincidiu co fusilamento de sete cidadáns asturianos, aos que asistiu. Estes asturianos foron executados en dous grupos, un de catro e outro de tres; nun destes grupos había un que estaba malferido e revolviese na terra agonizando, mentres o Padre Nieto lle dícticas estas palabras: "Muere, muere, rojo impío", picándoo ao mesmo tempo co seu bastón. Explícamo un oficial de prisións que se chamaba D. Antonio, que asistiu aos fusilamientos". Este é un dos testemuños inéditos que recolle o libro editado neste mes de Xaneiro por Ir Indo Ediciones, e do que son autores Antonio Caeiro, Xoán A. González e Clara M. de Saá.

Antonio Caeiro comezou a interessarse pola Illa de San Simón en 1987. Naquela altura comezou a preparar un proxecto de vídeo-documental, "primeiro pensabamos facer un programa de TV documental sobre as illas galegas, cada unha cun tratamento diferente. San Simón ia ter un enfoque histórico. Ao principio descoñeciamos todo e só

contabamos coa referencia de que fora campo de concentración en 1936. Só estaban publicados un par de libros de memoria e algunas reportaxes sobre o que ali sucedera. Houbera en Redondela unha comemoración do cincuentenario da illa e o concello e Vitor Freixanes facilitáronnos o nome de Alfredo Bauzá, Reisiño, e de Salvador Caja. Por aí comezou todo. Fumos con eles á illa e iniciamos a filmación do vídeo que tamén leva o título de *Aillados* e que argallamos coa axuda da Universidade de Santiago".

Pésie a algúns defectos técnicos, o documental —que xa ten sido revisado en duas versións— ten unha forza sobrecolladora. Montado sobre as testemuñas directas e a lembranza dos protagonistas, é unha proba máis de que todo está por facer na restauración do episodio histórico que marcou a sanguinosa política galega contemporánea.

O libro de *Ir Indo* recolle o guión do vídeo e aumentase coas investigaciones que posteriormente foron realizando os autores. "Despois das apre-

Gracias a Dámaso Carrasco, preso que tamén era fotógrafo, gardanxe moitos testemuños visuais daquel tempo de prisión.

sentacións do documental, sobre o ano 90, fixemos un chamamento público nos medios de comunicación pa-

ra recabar testemuñas persoais de San Simón e chegaron, en parte para sorpresa nosa, cartas e chamadas de

teléfono de moitas partes. Reunimos materiais de moi diversa índole que en parte están no libro: debuxos, poemas e cancións dos presos; a familia de Zbarsky e a de Ramón Fernández Rico, que era alcalde na Estrada, déronos as suas derradeiras cartas cando os ian fusilar".

Un río de materiais

O que nos conta Antonio Caeiro constata por enésima vez unha ferida aberta: a memoria política de Galiza foi amputada sen anestesia en 1936 e nengunha institución universitaria ou cultural, se ocupou a fondo de restaurala. "Apresentamos o outro día o libro en Vilagarcía e volveu aparecer máis xente que quería dar testemuña do seu pai ou do seu avó que estivera na illa". Caeiro, González e Clara de Saá acederon, en tempos de Antoni Asunción da Dirección de Asuntos Penitenciarios, a vellas fichas que estaban no cárcere da Parda. "Transcribimos moitas en ordenador, ou sexa que dispomos dun listado de presos que tiveron relación con San Simón. Pero todo este traballo fixouse desde o voluntarismo noso, porque San Simón é un tema que xa nos vai acompañar toda a vida".

Á pregunta de se San Simón pode albergar un centro de investigación histórica, ou nun referente para a memoria daquela traxédia, Antonio Caeiro dubida, "no 92, o 18 de Xullo, fixemos unha expedición á illa con presos e familiares. O impacto na xente foi moi forte; choraron porque algúns non se viñan desde había 50 anos. Moitos deles non pasaron á illa pequena porque ali fixérانse fusilamentos e non ian ali por respeito. Non sei que se podería facer na Illa pero o estado actual é de vergonza".

Os autores de *Aillados*, un libro que está en todas as librarías, seguen abertos a novos datos. Quen teñan referencias a San Simón ou ben queira facerse co vídeo, pode escribir a António Caeiro. Os Tilos, Rua Buxo, unidade 11-D, 3ºB. Teo (A Coruña) ou chamar ao (981) 80 10 60.♦

"Está vivo... dalle un tiro más"

Barros: Entonces chegaron uns condenados a morte de afé, do norte. Chegaron unha serie de asturianos, bascos e santanderinos condenados a morte. Colleron un barco cando marchaban para Francia, e entonces trouxéronos para Camposancos. E de Camposancos, pois trasladaron a todos os condenados a morte para distintos cárceres, entre eles o Lazareto.

Reisiño: Resulta que unha mañá, ás seis, escóitase movemento. Meu irmán espertou e esperoume a mi e díxome. —Oe, están afé. Son os gardas de asalto, son de asalto... Eu non quixen asomarme... Eu son un caguín. Fun caguín e sigo sendo caguín. Pistoleiro de acción, mala

conducta e antecedentes... [estas eran as falasas acusacións polas que xulgaron a Reisiño]. Eu digo honradamente que son caguínas. O rapaz seguiu pendente, viu que baixan, que era un Capitán de asalto e non sei se doce-gardas. Baixaron os seis no medio dos... e leváronos para alá, é dicir, ian para a illa pequena. El non soubo máis... Ao pouco tempo oese unha descarga.

(Ao dia seguinte un oficial de prisión contalle o sucedido a Reisiño). Parece ser que fusilaron primeiro a tres. E os tres primeiros estaban de pé, colocados, e un tira un pito na boca. Cando empezaron: Firmes! Apunten! Fuego! Tarrarrarrárras! Un quedou de pé e só lle caeu o pito. E

veu o Capitán que mandaba o pelotón, púxolle a pistola na fente e... plam!

Os fusilamentos tamén foron presenciados polo tétrico Padre Nieto.

Barros: Viña el tamén como executor. Executor principal, porque eu creeo que era o executor principal. Cun gran pistolón no costado. Entonces cando os fusilan, houbo un, que era comisario político, e botou unha arenga. Entonces cando o tenente da forza lle deu o tiro de gracia, o P. Nieto, co bastón abrindolle a boca dille. —No, no, un tiro más. Porque aún está vivo. No ve que está vivo? Dele un tiro más!♦

- ✓ Vendedores de lixo
- ✓ ¿Fixo Galicia a transición?
- ✓ Viño revoltoso no Ribeiro
- ✓ Arquitectos de marca para políticos ambiciosos
- ✓ A Coruña en off
- ✓ Adolescentes colgados do alcohol
- ✓ BERAMENDI: «Ser nacionalista implica entrar no apartheid político»

Galicia Internacional

Revista mensual de información para o debate

GALICIA
INTERNACIONAL

Á VENDA O
NÚMERO DE
XANEIRO

ESCRIBEN: Luís Álvarez Pousa, Antón Baamonde, X. L. Barreiro Rivas, Roberto Blanco, Xosé de Cora, Aníbal C. Malvar, Carlos Mella, Camilo Nogueira, Manuel Rivas, Suso de Toro, Ánxel Vence...

Convocatorias

Prémio de teatro viquingo

O Concello de Catoira convoca un prémio de teatro afeizado coa intención de elevar a obra para representar nas Torres do Oeste os días 26, 27 e 28 de Xullo, e 1, 2 e 3 de Agosto. A peza será interpretada por actores e actrices afeizadas de Catoira, baixo a dirección do propio autor que tamén ha ser responsable da montaxe e o vestuario. Os orixinais han de chegar baixo plica, mecanografados e por quintuplicado antes do 30 de Marzo ao Concello de Catoira. Rua do Concello 6, 36612 Catoira, Pontevedra. O prémio ascende a 800.000 pta. que serán entregadas en duas metades. Maior información no próprio Concello de Catoira: (986) 54 60 14.

Certame de contos

O Concello de Pontedeume convoca un concurso de contos dirixido a estudiantes de bacharelato, COU e formación profesional. Os participantes poden apresentar contos quixer, cunha extensión entre os 4 e 6 fólios mecanografados sobre espazo e por unha cara, en man ou por correo certificado, antes do 22 de Marzo baixo plica no Rexisto Xeral do Concello de Pontedeume: Rua Real 17, 15600 Pontedeume. A Coruña. O concello establece tres prémios: 50.000, 20.000 e 15.000 pta. Maior información nos teléfonos: (981) 43 30 54 (que corresponde ao servizo de normalización lingüística do concello), e no 43 25 98 (Biblioteca Municipal).

Prémio literario

Ánxel Fole

A Fundación Caixa Galicia e o xornal El Progreso convocan a décima edición do certame Ánxel Fole (prémio único de 1.000.000 pta.), desta volta adicado á figura e obra de Aureliano José Pereira da Riva. Os traballos han de ser inéditos cunha extensión máxima de 100 fólios mecanografados a dobre espazo por unha soa cara. A entrega ten que ser por cuadriplicado e baixo plica antes do 31 de Marzo de 1996 en calquier departamento de Obra social da Caixa Galicia. O teléfono en Lugo é: (982) 22 40 12.

Certame

de narraciones breves

O concello de Arteixo organiza a quinta edición do certame de narraciones breves Manuel Murguia e dota cun prémio de 350.000 pta. Poden concorrer todos os que o desexen cunha única obra (orixinal e cunha extensión entre os 15 e 30 fólios) de temática libre. Os traballos apresentaranse sen remite, por cuadriplicado, mecanografados a dobre espazo, por unha soa cara e baixo plica (título, lema, nome, enderezo, teléfono e curricula). A entrega ten que ser antes do 1 de Marzo de 1996 no Concello de Arteixo (Travesa de Arteixo, 15142 Arteixo), nun sobre que indique: V Certame Manuel Murguia de Narraciones Breves. Teléfonos: (981) 60 00 09/60 12 00/60 00 54.

Prémio escolar

10 de Marzo

Convocado pola Fundación 10 de Marzo e aberto a todos os escolares de EXB, BUP e FP en equipas ou individualmente. O tema será O mundo do trabalho (condicións laborais, conflitividade, nacemento e desenvolvemento das organizacións sindicais, etc). Os traballos (entre os 20 e 30 fólios mecanografados a dobre espazo) enviaranse antes do 7 de Marzo co nome do centro de ensino, do coordinador e dos alumnos, á Fundación 10 de Marzo: República do Salvador, 15-5º, 15701 Santiago. Hai dous prémios 50.000 pta. para traballos en equipa (cun mínimo de tres persoas), e 25.000 pta. para individuais.

Prémio de poesía

José Mª Díaz Castro

Convocado pola Asociación Cultural e Gastronómica O Grelo, ven dotado con 350.000 pta. Os orixinais han de respetar unha extensión máxima de 500 versos e chegar por quintuplicado antes do 30 de Xaneiro de 1996, a: A.C. O Grelo. Otero Pedrayo, 47-49. Lugo. Teléfono (982) 25 46 26.

Xadrez e língua rusa

A Asociación Máximo Gorki de solidariedade entre os povos, abriu a matrícula para un novo curso de idioma ruso e outro de xadrez para maiores e nenos que impartirán na súa sede de Vigo. Para máis información chamar ao (986) 22 44 57 de 5 a 9 de Luns a Venres.

Mancontro visual

Durante os días 1, 8, 15, 22 e 29 de Febreiro de 1996 celebrárase no Café Moka Jazz da Coruña o primeiro Mancontro audiovisual, organizado pola Asociación Cultural Kaos. A asociación tenta fomentar a reunión e participación de realizadores coas suas curtometraxes nunhas xornadas públicas onde comentar os traballos más notábeis de producción independente galega e extranjeira. Poden participar todas as persoas ou grupos que presenten cantos traballos feitos realizados en cinema ou video. As fitas (en VHS e cunha duración máxima de 30 minutos) hai que enviarlas, antes do 7 de Xaneiro, ao Apartado de Correos 4.445 (15101 A Coruña) ou entregalas no local da A.C. Caos: Emilia Pardo Bazán, 25-2º (de 17 a 21 h). Os organizadores farán unha escolma e pasaráns as fitas os Xoves do mes de Febreiro no Café Moka Jazz.

Teatro

Ultranoite Tex-Mex

A NASA de Santiago ofrece o Sábado 23 á 11 da noite, baixo o berro "Viva Zapata!", o espectáculo de variedades Ultranoite Tex-Mex.

Cabaret Tan Tan

Un espectáculo de "dous rombos" producido por Chévere Teatro na sesión do Sábado 20 (á 11 da noite) do Café Real de Moaña. No mesmo

axenda

Obxectivo da memoria

A Asociación de Amigos do Museo Arqueolóxico da Coruña convoca o premio fotográfico sobre patrimonio cultural galego (arqueoloxía, arte, etnografía, etc) Obxectivo da memoria, aberto a afezados. As obras poden ser en branco e negro ou a cor, e han de chegar sobre papel (20x28 ou 20x25 cm) sen enmarcar. Para participar hai que remesar as obras antes do 20 de Xaneiro de 1996, por correo certificado ao: Museo Arqueolóxico. Castelo de San Antón. Apartado 2.045. 15001 A Coruña. No dorso de cada fotografía amais do texto "Autorizo ao Museo Arqueolóxico da Coruña a publicar esta fotografía" e a sinatura do autor, han de figurar os seguintes dados: nome, apelidos, enderezo e teléfono; tema da fotografía, lugar, parroquia, concello e provincia onde se fixo a foto, e data da toma. Hai un premio de 100.000 pta. e dous accésits de 25.000 pta. Maior información no (981) 20 59 94.

Axudas e experiencias innovadoras e proxectos de investigación

Aceptan experiencias innovadoras no campo da saude, educación, e servizos sociais, con prioridade os adicados á saude mental e discapacidades. Os proxectos de investigación hanse referir aos mesmos temas que as experiencias. O fondo das axudas é 2.000.000 pta. ampliables. Poden enviar proxectos até o 15 de Marzo de 1996, residentes e traballadores na Galiza. Maior información na Fundación Paideia: Praza de María Pita, 17. 15001 A Coruña. Teléfonos: (981) 22 67 77 e 22 41 02.

Concurso nacional de poesía O Facho

A agrupación cultural O Facho convoca a décimo-oitava edición do Concurso Nacional de Poesía, aberto a todos os que non teñan publicado nenhum libro de poesía a título individual. Os traballos (tema libre, inéditos, sen limitación na extensión anque cun máximo de 5 poemas por concursante) han de chegar mecanografados a dobre espazo, por triplicado, baixo lema e plica, antes do 28 de Febreiro de 1996, á Agrupación cultural O Facho: Federico Tápia, 12-1º. Apartado de Correos 46. A Coruña. O premio é único de 40.000 pta. ♦

O escudo de Galiza, deseñado por Castelao,

Solicita a cantidad que desexes ao apartado 1371, 36200 de Vigo.

ENVIA O IMPORTE TOTAL EN SELOS DE CORREOS

P.V.P. 200 PTA UNIDADE

A NOSA TERRA

café, o Sábado 27 á mesma hora, Arre Produccións pon en cena A historia de Lili B.

Zeppelin Nº 7

Matarile Teatro fai tres ensaios abertos ao público, os días 19 e 26 de Xaneiro, e o 2 de Febreiro, da obra Zeppelin nº 7 na sala Galán de Santiago. A estrea é na mesma sala os días 7, 8, 9 e 10 de Febreiro ás 10 da noite. ♦

O trinque

Cinema

Felpudo Maldito.

Cinema francés recomendábel. Unha muller (Vitória Abril) encontra o amor noutra

muller, despois de que o seu marido (un caralavada) lle poña reiteradamente os cornos. Divertida e liberal. ♦

Anúncios de balde

■ Limpeza de eidos e montes, repovoacións (frutais, castanheiros, etc), tratamentos silvícolas. Orzamentos sem compromiso, experiencia no sector florestal. Chamar de 14 a 15 e de 21 a 23 h. ao (982) 26 69 42.

■ A Palo Seko, grupo de punk e hard core forte, teñen novo traballo: Kaña burra del Henares. Meiga Alternativa distribúe o prezo de CD=1.500 pta., LP=1.000 pta., K7=900 pta. Pídeo contra reembolso a: Meiga Alternativa: Apartado 1.386. 15001 A Coruña.

■ A Confederación Intersindical Galega, por medio do seu departamento de Migración, organiza un taller de introducción á percusión en Vigo, impartido polo músico brasileiro Sarga. Información en Gregorio Espino 47-baixo. Teléfono (986) 26 30 00.

■ Véndense sofás de 3 e 2 prazas en bon estado. Moi baratos. (986) 29 66 44.

■ Véndese solar para chalet en Vigo. 7.000.000 pta. Para máis detalles chamar ao (986) 37 06 53.

■ Vendo proxector de 16 mm, ruso, do trinque. Chamar ao (986) 22 44 57, de 5 a 9.

■ Véndese moto Honda Wallardo. Equipo 64, escape Pollini. Roda moi ben, con seguro. 60.000 pta. Chamar ao (986) 37 06 53.

■ Arao-Tenda Solidaria. Venda de Ron Liberación (Cuba), café de Costa Rica, chicle de Bolivia, té de Ceilán e África, nozes da Amazonía, artesanía, roupa e xoguetes de povos do Sul, llibretas e bloks de papel reciclado artesano... e moitas cousas máis. Todo isto é de comercio alternativo, xusto e solidario. Só traballamos con cooperativas e comunidades indíxenas, pagando aos produtores un prezo digno, asegurándolle un comercio continuado, e desenvolvendo proxectos de melloras sociais e ecológicas. Elduayen, nº 8-Vigo.

■ Véndense vacas pintas e teixas, recentemente sanecadas. Chamar ás noites ao (982) 33 17 00, e perguntar por Manolo.

Portugal

Exposiciones

EN ESPOSENDE:

Livro brinquedo, mostra de libros infantis para ler e xogar, até o 30 de Xaneiro na Biblioteca Municipal.

EN LISBOA:

Onde mora o Franklin? reúne no Museu Nacional de Etnología case unha centena de esculturas realizadas entre 1964 e 1968, normalmente dispersas entre varios colecionadores. Franklin Martins Ribeiro, oriundo dunha familia de canteiros de Esposende, integra xunto Rosa Ramalho, Mistério e Quintino Vilas Boas, o grupo dos "Quattro artistas populares do Norte: barristas e imaxinarios" que Ernesto Sousas presentou en Maio de 1964 na librería Divulgación de Lisboa. Franklin é engraxador de profisión pero segundo Ernesto Sousas "Traballa a madeira com a fuga e a imaginación de un auténtico criador e com o prazer lúdico de um primitivo. Surrealista é que ele é, de facto".

Teatro

EN LISBOA:

Splendid's de Jean Genet, adaptación de Luís Miguel Cintra con António Fonseca, João Reis e José Airosa no

■ Compártese casa grande en Redondela con teléfono, garaxe. 1.000 m². 20.000 pta. Chamar ao (986) 40 08 35 de 2 a 4,30 da arde.

■ Vendo chalet de 2 plantas e más terreno en Asados (Rianxo), ou cambio por piso ou bar-cafeteria en Valladolid ou Salamanca. Teléfono (923) 26 76 57.

■ Oportunidade. Véndese un coche Opel Kadett, vermello, con alarma, peche centralizado, eleva-llaves eléctrico, con so 54.000 km., en moi bon estado. Perguntar por Isabel no (986) 33 67 77.

■ Tes problemas co alcohol? Podemos axudarte. Infórmate na Asociación de Alcohólicos Reabilitados do Morrazo Daise paso. De 5 a 9 da tarde en Avenida de Concepción Areal, 130-1º. Moaña.

■ Xente viaxeira, interesados en formar parte dunha tertulia na Coruña sobre temas de viaxe ou aventura, para trocar información e experiencias. Xabier Ares Japi. (981) 77 08 88. Travesía da Torre, 9. 15300 Betanzos.

■ Precísase zanfona. Alúgase ou cómprase. Perguntar por Avelino nos teléfonos (981) 56 03 95 e 57 31 93.

■ Teño varias proxeccións de viaxes e aventuras en diversos países do mundo. Todas xa proxectadas en clubes, colexios, asociacións, concellos... Económicas. Perguntar por Xabier Ares Japi, no (981) 77 08 88. Betanzos.

■ Sobrekarga ten a venda pegatas, camisetas, LP, etc. Está aberta a contratación presentando o novo CD "Flores Negras". Contactos: (981) 29 33 91 (908) 68 74 61, Cándido ou Xoán Xosé

■ Curso de portugués. Começa em Xaneiro. Telf. (986) 22 22 72, en Vigo, de 17 a 20,30.

■ Windows 95 em galego-portugués. Distribuído polo boletim cultural Gralha.

■ Oferécese grupo folk con equipo de son propia. Tamén estamos a buscar violinista. Chamar ás noites ao (986) 54 80 58. ♦

O ensayo, de Jean Anouilh.

reparto. Até finais de Xaneiro no Teatro do Bairro Alto (teléfono: 07-351-1-396 15 15). Mão cheia de nada de Irene Lisboa, con cenografía de João Brítez interpretada por Adelaide João e Antónia Terrinha. Até o 30 de Marzo na Sala Estrela 60 (07-351-1-395 32 89). O ensayo de Jean Anouilh, unha comedia negra onde se prova que o crimen compensa ás veces, interpretada polo Novo Grupo nunha versión de João Lourenço e Vera San Payo Lemos. Pódese ver até Marzo no Teatro Aberto (07-351-1-797 09 69). Deus, Pátria, María, de María do Ceu Ricardo, interpretado polo grupo Casafaz e dirixido por Miguel Abreu. Espectáculo en torno á figura de D. María, a fiel governanta de Salazar. O texto centra a acción no 9 de Xuño de 1958, o día depois das seudo-eleccións nas que o xeneral Humberto Delgado tentou unha oposición. Até o 25 de Febreiro no Teatro María Matos (07-351-1-849 70 07). ♦

Exposiciones

Europa: terapia puntual
Caxigüero expón a súa serie *Europa: terapia puntual*, até o 27 de Xaneiro na galería Clérigos de Lugo (abre de Luns a Sábados de 19 a 21,30 h.). A mostra comprende esculturas e debuxos criadas ao redor dunha reflexión sobre a guerra sempre desde o cerne do ser humano e a arquitectura, entendidos a través dunha óptica celta. Na exposición de Caxigüero predomina a escultura, cunha clara preferencia polas estruturas de ferro con elementos refractarios, na que destaca a montaxe *O bosque das ausencias*.

A arte en defensa da natureza

O colectivo ecoloxista **Xevale** expón as obras apresentadas ao seu certame *A arte en defensa dos ríos*, até o 20 de Xaneiro, de 16 a 20,30 h., na Casa da Xuventude de Chantada. A mostra recolle debuxos e fotografías de riqueza paisaxística e biolóxica dos nosos ríos e de algúns estranxeiros, mais tamén das agresións contaminantes que sufren. Os autores van desde os alumnos de varios centros escolares (IFP de Chantada, IB Xelmírez de Compostela) até fotógrafos profesionais ou debuxantes reconecidos, algun do foral da Galiza. A mostra queda a disposición dos centros de ensino ou asociacións culturais que a soliciten de xeito gratuito.

O Che en fotos

Aberta até o 31 de Xaneiro no pub Tarrasca de Santiago.

Botijas

Cerámicas de **Josefina Pena**, até o 31 de Xaneiro na Sargadelos de Ferrol (os laborabeis abre de 11 a 2 nas mañás e de 5 a 10 na tarde, os Domingos de 12,30 a 2,30). Javier Meléndez fala da obra exposta no folleto da mostra "As pezas de Josefina Pena teñen poderio. Non somentes son unha excelente mostra de bon facer cerámico -modelado cuidado, corrección de vitrificados- senón que engaiolan polos catro costados. E é que achegarse a unha destas 'botijas' - como elas gustan de chamalas-, pódese

Cerámica de Josefina Pena na Galería Sargadelos do Ferrol

A arte en defensa da natureza, en Chantada.

converter nunha visita cargada de aconseos segredos e sinais. Semella unha viaxe iniciática".

Antonio Murado

O artista lucense expón lenzos recentes na galería Trinta de Santiago. Até o 30 de Xaneiro.

Guichi a Guichi

Pinturas e esculturas de **Pablo Peixe Otero** na Casa da Xuventude de Ourense.

Escultura

Contemporánea

A mostra *Unha visión. Escultura contemporánea* recolle pezas realizadas ao longo de todo o século. Aberta no Centro Multifuncional de Ourense.

Antolóxica de Pedro Solveira

O espazo *Grandes artistas galegos* do Centro cultural Caixavigo, ocupado do 11 de Xaneiro ao 11 de Febreiro unha mostra antolóxica do artista vigués Pedro Solveira (1932). Os recursos expresionistas do ferro colocan a obra de Solveira nun espazo de vanguarda entre a pintura e a escultura.

Museu de Belas Artes

O museu da Coruña acolle unha serie de mostras de carácter permanente. **Tintoretto, Brueghel e Rubens**, entre outros, representan os séculos

Cinema

Serguei Mijailovich Eisenstein

A Asociación de Solidariedade entre os Povos Máximo Gorki celebra o centenario do cinema cun ciclo adicado ao cineasta soviético Serguei Mijailovich. O primeiro filme *A Folga*, apresentado Celso López, o Xoves 18 ás 19,30 h. Os outros títulos escollidos son: *O acorazado Potemkin* (para o Venres 26), *Outubro* (o Martes 30) e *Ivan o terrible* (o Luns 5 de Febreiro). Os pasos son ás 7 do serán no local da asociación: Marqués de Valadares 14, 1º-oficina 5. Entrada de balde.

Ninguén me quiere

O Cine clube Lumière (Vigo) escolleu o Martes 23 no canto do Mércores como adoitá facer, para o seu pase semanal. O filme eleixido é *Ninguén me quiere* (Alemania 1994. 104') de Doris Dörrie. Dianete do filme e dentro do ciclo de cortos do cine clube para este mes de Xaneiro pasan *Coffe & Cigarettes II (Memphis version)* (USA 1989. 8') de Jim Jarmusch. Os pasos coman sempre comezan ás 20,30 h. no Auditorio do Concello. A entrada da sesión dobre custa 300 pta., ou 1.000 pta. se

se paga o abono mensal. Maior información no Cine clube (986) 22 09 10.

Cinema francés en Vigo
 A programación do cine clube Lumière comprende un ciclo de cinema francés, organizado xunto coa Alianza Francesa, que vai do Venres 19 de Xaneiro até Maio con pasos en versión orixinal subtitulada os Venres ás 20,30 h. no Centro cultural Caixavigo. Os vinte films: o Venres 19 *Mina Tannenbaum* (1993) de Martine Dugowson; Venres 23 *Les rendez-vous de Paris* (1994) de Eric Rohmer; xa en Marzo, o Venres 15 *Petits arrangements avec les morts* (1994) de Pascale Ferran.

O paréntese da guerra
 O ciclo adicado á historia do cinema, organizado polo Ciné clube Pontevedra, comprende tres títulos para proxección durante Xaneiro baixo o epígrafe *O paréntese da guerra (1939-1945). A França ocupada*. As fitas, que foron cedidas pola Embaixada de França, pasaranse en versión orixinal ás 8 do serán no auditório de Caixa Pontevedra, os Mércores 10, 17 e 24. Por ista orde poñen *Les enfants du paradis* de

Marcel Carné, *L'éternel retour* realizada por Jean Delanoy e *La Bataille du Rail* que dirixiu René Clement.

Cen anos de cinema

A Universidade de Santiago artella o ciclo *Cincocentos anos de Universidad e cen de cinema*, con charlas, mesas redondas (no Auditorio da Universidade) e proxeccións (no Cine Valle Inclán), até Setembro deste ano. Neste mes pasan *Il gattopardo* de L. Visconti (o Xoves 18), e *Manhattan* de W. Allen (o Venres 19). Completa o programa de Xaneiro a conferencia do Luns 22, a cargo de Román Gubern (Catedrático na Universitat Autònoma de Barcelona) sobre *O paso do mudo ao sonoro*. As conferencias comezan ás 20 h. con entrada libre, os filmes proxectanse duas veces diárias, ás 18 e ás 22,30 h., cunha entrada de 200 pta. Hai un abono para 5 filmes de 750 pta. Poñen todas as películas en versión orixinal con subtítulos en castellano.

O espello

O Centro Galego de Artes da Imaxe (CGAI. A Coruña), pasa o Sábado 20 ás 18,30 h., dous curtos producidos

XVI e XVII nas salas 1, 2 e 3. Os séculos XVIII e XIX ocupan a sala 4, e as salas 5 e 6 adicáñanse á pintura galega de finais XIX, ou a *Xeración doente*, integrada por Jenaro Carrero, Parada Justel, Joaquín Vaamonde e más do fillo de Rosalía de Castro, **Ovidio Murguía**. O grupo rompedor do anos 30, continuador das revindicacións nacionalistas da xeración *Nós*, *Os Novos*, e en particular

os cadros de **Maside e Colmeiro** ilustran a pintura dos anos trinta no Museo. Rematan a mostra os cadros abstractos de **Molezum, Caruncho, Mampaso e Labra**, todos nados ao redor dos anos 20 na Coruña, e a *Muller con sombreiro* de Picasso. Unha colección de pezas de **Sargadelos** (Sala B) e unha mostra de gravados de **Goya** (Sala A), completan a oferenda.

Galiza en foco

A Asociación Monte Orixio e o Concello de Sáriá abren na Casa do Marqués a mostra fotoxornalística *Galiza en foco*.

Enrique Miranda

O Centro cultural do Porriño garda unha serie escultórica de Enrique Miranda. Aberta até o 31 de Xaneiro.

Así os viu

Fotografías de Mary Quintero na Casa das Artes de Vigo. Até o 28 de Xaneiro.

O retrato no século XX

Aberta no Museu Provincial de Lugo.

Lugo 1940-1949

O Arquivo Histórico Provincial de

Páginas coordinadas por
IAIGO LUCA

Actividades

Ecoloxía, economía, recursos e sociedade

A Asociación Cultural Vigo celebra un ciclo adicado á economía e á ecoloxía, do 11 de Xaneiro ao 15 de Febreiro os Xoves ás 8 do serán, no local da Federación de Asociacións Viciñas de Vigo (Praza da Princesa). No folleto das xornadas explican os motivos que levan a abrir o debate: "No enceto do ano a Asociación cultural de Vigo pretende ofrecer, con este ciclo, unha ocasión para esperar a un debate que na nosa sociedade resulta curiosamente coitado, cando non despachado con tópicos vu-

gos. Oferece tamén o seu próprio encontro: un exemplo de tipo de labores que a levan a esperguzarse e a ensaiar un anovado diálogo co entorno ciudadán que constitúe a súa angueira máis específica". Para o Xoves 19 hai programada unha mesa redonda (*Ecoloxía e movimentos ecologistas*) na que participarán Manuel Soto (Universidade da Coruña. ADEGA), Antón Masa (Misión Biolóxica de Galiza. CSIC) amais dun membro da comisión de medio ambiente da Federación de Asociacións de Viciños. O Xoves 25 Salustino Mato (Universidade de Vigo) fa hablar de *Depuración e reciclaxe*. ♦

pola Escola de Imaxe e Son e dirixidos por Manuel D. Mayo: *O espello* e más Szewie (O Zapateiro). Entrada de balde.

Retrospectiva

do cinema portugués

O Instituto Camões, Consulado de Portugal en Vigo e o Cine clube Lumière xuntáronse para montar unha mostra retrospectiva do cinema portugués. Escollerón catro filmes dos anos 30 aos 40 que pasaron do 18 de Xaneiro ao 1 de Febreiro ás 20,30 h., no Centro cultural Caixavigo. O Xoves 18 pasan *A Severa* (1930) de Leitão Barros; o Luns 22 *O pai tirano* (1941) de António López Ribeiro; Luns 29 *Aniki Bóbó* (1942) do recoñecido director Manuel Oliveira; pecha o ciclo *O Leão da estrela* (1947) unha película de Arthur Duarte, que proxectan o Xoves 1 de Febreiro. Non se cobrárá entrada aos que abonen as cotas mensuais (1.000 pta.) ao Cine clube Lumière, que ademais permiten a entrada ás cinco películas da programación normal no Auditorio do Concello e más algun corto. Teléfono (986) 22 09 10. ♦

Relacións

■ Mozo de 25 anos e pais galegos, que siente soledade, quixera coñecer moza de 20 a 32 anos que se sinta soa como min. Podedes chamar ao teléfono (94) 490 21 42, a partir das 10 da noite ou escriber a Alberto Seoane Abucide. La Economía, 17-4º Izq. 48902 Baracaldo (Biscaia). Bicos.

■ Desexo facer amizade por carta con mulleres de entre 18 e 35 anos. Góstame sair cos amigos, pasalo ben, os rallies, etc. Teño 28 anos. Escrebe a Adolfo Blanco Rodríguez. Avenida dos Mallos, 9-3º Esquerda. 15007 A Coruña.

■ Dous mozos bretóns queren contactar con xente bretona que resida na Galiza: Cécile Laborde. 8 rue du Stade. 29830 Plouguin, ou a Davy Gheniran. 6 rue Volnay. 29200 Brest. Bretaña.

■ Intercambiaria correspondencia sobre arte, literatura, medicina, espeleoloxía, filatelia ou numismática. Mayra Bourricandy. Apartado Postal 3.057, Habana 3. 10300 Cuba.

■ Chamome Mayra Maydell Bourricandy e gostaría intercambiar correspondencia para facer amigos e amigas. Apart. 3057. Habana 3. 10300 Cuba. ♦

Música

Estátuas de Sal

O Venres 19 ás 12,30 da noite na Iguana (Vigo) teñen previsto un concerto de *Estátuas de Sal*.

Soul Tellers

O Sábado 20 ás 12,30 da noite na Iguana (Vigo), membros de Cool Jerks que forman *Soul Tellers*, con Juan de Pablos na cabina protagonizan a *Festa Soul*. Entrada 800 pta.

Rock Parrulo

A NASA (Santiago), ofrece o Sábado 20 ás 10 da noite, outra edición do espacio *Rock Parrulo* no que se dan a coñecer bandas nóveis galegas.

Pimenteira

Chuchús Pimentel e Marcos Teira interpretan pezas de flamenco no Café Liceo do Porriño, o Sábado 20 ás 11,30 da noite.

Aniversario do Centro Viciñal de Valadares

O Centro cultural e vicinal de Valadares (Vigo) celebra o Sábado 20 ás 7,30 do serán, o seu XXV aniversario no que actuarán a banda de música *Unión Musical de Valadares*, e más a *Coral Polifónica* e a *Rondalla* da asociación.

Sequeira Costa

O Mércore 24 ás 20,30 h. no Centro cultural Caixavigo, o pianista interpreta un programa composto por pezas de Beethoven, Chopin, Ravel e Albeniz.

Las Huelgas Ensemble

Dirixida por Paul Van Nevel, o Xoves 25 no Auditorio de Galiza (Santiago).

Ópera didáctica

Il filosofo di campagna de B. Galuppi, interpretada pola *Aula de Ópera de Carmen Bustamante*, o Martes 23 no Auditorio de Galiza (Santiago).

Sinfónica de Galiza

Actua o Venres 19 no Teatro Jofre do Ferrol e, o Sábado 20 no Teatro Principal de Pontevedra, e o Venres 26 na Igrexa do mosteiro dos Escalápios en Monforte.

Alívio rápido

Antón Reixa estivo en Euskadi preparando o seu proxecto *Nación Reixa*. Xa apresentou a canción *Cómete un ríco* no Luar da TVG hai dúas semanas, o resto do disco pódese escutar o Sábado 20 ás 10,30 da noite no Centro cultural Caixavigo.

Filarmonía Checa

O Xoves 18 no Auditorio de Galiza (Santiago), baixo a dirección de Gred Albrecht. ♦

Celebrase o último Domingo de Xaneiro

A procesión da Rosca de Oseiro

■ ROSA B. VIZCAYA-FRANCISCO A. VIDAL

A procesión da Rosca, que se celebra na parroquia da San Tirso de Oseiro (Arteixo) o último Domingo de Xaneiro, caracterizada porque nela son portadas unhas bolas de pan, é unhas das primeiras festas agrícolas que se celebran ao longo do ano en Galiza; e, asimade, unha das que mellor nos deixan ver a cristianización dun costume claramente enraizado na cultura greco-latina. Por outra banda, os pans en si, adorados e protados a modo de estandarte, poderían encadrar no que se ven chamando a arte efémera, na que as obras son pensadas para ser desfeitas cando cumplen a función para a que se criaron.

A ritualidade agrícola desta festa está clara se temos en conta que a súa celebración coincide, por proximidad, coa festa da Candelaria (o dous de Febreiro), pero antecede a esta nos días que van desde o último Domingo de Xaneiro ao dous de Febreiro, ainda que, entre os santos que forman parte da procesión, ocupa un destacado lugar a imaxe de San Brais, que celebra o seu día o tres de Febreiro; o que nos fai pensar que nalgún tempo, a Procesión da Rosca formaba parte dunha festa moi más ampla, e que tiña como base a da Candelaria, pero que, por algúns motivos se desligou dela até converterse nunha festa totalmente independente.

É esta unha celebración que se fai xusto cando o día comeza a medrar, cando empezan a aniñar os primeiros paxaros e florecen as primeiras plantas. Non moi lonxe de Oseiro, en Sada, igual que en outros puntos da bisbarra das Mariñas, o

día da Candelaria, os nenos acompañan á imaxe do Neno Xesús con ramos de mimosas (unha das primeiras frores do ano), e velas acesas.

Na Roma Antiga as festas dedicadas a Proserpina, quen fora raptada e levada aos infernos polo deus Plutón, celebrábanse cunha procesión nocturna na que se levaban velas acesas, mentres era invocado o seu nome en ton triste, para rematar logo nunha festa de xúbilo e desenfreno.

Pero o culto a esta deusa estaba intimamente unido ao que se lle rendía a súa nai Ceres, deusa romana da agricultura. Este mito conta que Ceres, durante nove días, buscou sen acougo á filla desaparecida, pero ao saber quen era o raptor, cegada pola dor e a ira foise do Olimpo, impedindo o crecimiento dos froitos. Con esta actitude conseguiu que Plutón consentisse en enviar a Proserpina á terra durante unha parte do ano a carón de súa nai, co que esta lle devolveu a fecundidade aos campos.

Por outra banda, segundo o xeógrafo grego Estrabón, na antigüidade, en Sicilia, tamén se sacaban uns pans en procesión, durante a celebración das Coticias, festas en honor da deusa Cotitio protectora dos animais e da caza, que se festexaban, segundo el, de maneira parecida ás da Deméter grega, deusa dos cereais (da que a Ceres romanas tomou todas as características), e na que os devotos portaban póllos das que pendían froitas e bolas de cebada.

O etnógrafo Taboada Chivite, ao falar da celebración da Candelaria en Galiza, lembra unha tradición da provincia de

Ourense, na que unhas nenas levaban pombas brancas e unha bica, bola de pan feita con fariña, ovos e azucré.

Polo exposto, podemos asegurar que o caso da Procesión da Rosca de Oseiro non está illado, e que nela se mesturan, por unha banda, dada a data, a celebración das Candelas e pola outra, dados os elementos usados, o culto á agricultura.

A confección das Roscas de Oseiro atense a un ritual que obriga a amasa-lo pan sen sal e sen lévado o día de fin de ano, e no momento de sacalo do forno, anúnciase botando uns foguetes. Pero logo, este "derradeiro pan do ano", será gardado, na mesma panadería ata o día da procesión.

Cada unha das rosas colócanse nunha pequena armazón de madeira e adórnase con frotes e fitas de cores, e ate hai unhas décadas, rodeábanse con froitas e doces propios da parroquia, que logo eran repartidos entre os nenos. Na actualidade substituíronse as froitas e os doces por caramelos.

É costume que a procesión vaya arredor da igrexa, e antecedendo ás imaxes dos santos colócanse as dúas rosas de pan, que logo permanecerán no Altar Maior ata o día de San Brais, en que, novamente, volven a sacarse en procesión, para ser repartidas en anacos, entre tódolos veciños, ao Domingo seguinte.

O pan sagrado de Oseiro conservase todo o ano sen colle-lo valor, e deben comelos persoas e animais para protexerse contra os males, revestíndose así dun carácter apotropaico, que o converte en amuleto contra todo tipo de malefício. ♦

TRES EN RAIA

Lifting

■ X. ENRIQUE ACUÑA

Dise que a primeira obriga dun preso é a de fugarse. Os cárceles son ruínas escolas que converten a boa parte dos reclusos en vitimas. Mais os xuices tamén se fogan. Faino Carlos Bueren desde o Xulgado Central de Instrucción nº 1.

Estrelado no caso Lasa-Zabala (Bellch o asegurou cando apareceran os seus corpos en Alicante que o caso se resolveria en quince días) Bueren escorregiu cara a senda da mellora profesional. Adéntrase no mato do mercantilismo. Fuxo de (só?) 450.000 pesetas ao mes ás 80.000 por hora de consulta. Serra os barrotes que o prendian na Audiencia Nacional coas accións dun bufete de facturación multimillonaria.

A decisión apreséntase como estritamente persoal e ligada á lei da oferta e a demanda. A liberdade de elección de traballo con reserva de praza. Milagres da función pública nun país con 3 millóns de parados. Unha via escamoteadora que dará que pensar aos centos de pais e nais de toxicómanos que o tiñan por herói.

Tido por metódico, frio e continuador dentro dun esquema xudicial centralista e faraónico, xéneo bravo dos anteriores tribunais da ditadura, vendese como todo un mito fabricado entre distorsións da realidade. O seu *lifting* é un timbre de alarma que resoá nos ouvidos con desconfianza e grava, ainda máis, o debate moral e legal que rodea á xustiza.

É unha historia ben miserábel, pero repítense a miúdo: quen fai a lei fará a trampa. O prestíxio de moitos bufetes de elite médeses por esta viaxe de ida e volta. ♦

VOLVER AO REGO

Hai seis ou sete anos Carme Avendaño, portavoz da Asociación de loita contra a droga Erguete, deu a coñecer o número de xóvenes mortos na comarca de Vigo por motivos relacionados coa droga. Foran 91 en só doce meses.

Agora fixo que son máis. En todas as cidades, nas rías sen pesca, no interior sen futuro. Mozos, que por idade deberían estar a traballar e na frío da vida, can a pedazos, coma os leprosos. Achéganse a un, pedindo cincuenta pesetas para mercar na farmacia un *potito* infantil e deixan ver as ronchas supurando na pel e alentan coma un vello de noventa anos. As veces semella que van morrer ali, ao teu carón. Pero, que máis ten. Sempre é mellor iso a que se fagan independentistas. ♦